ŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YAYIN ORGANI

ÜRKİYE MÜHENDİSLİK ABERLERİ

VERLİ MALI HAFTASI

TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI AYLIK YAYIN ORGANI

YIL : 17 CİLT : 18 SAYI : 202

Sahibi : İnşaat Mühendisleri Odası
Adına : Mete AKALIN

Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni :
İsmet ÖZEL

Yönetim Yeri :
Selânik Cad. No. 19/1 Yenişehir - Ankara
Tel : 12 13 69 - 17 85 99

Dizilip Basıldığı Yer :
DOĞUŞ Ltd. Şti. Matbaası - Ankara

Abone Tarifesi :
Fiyatı : 5,00 lira, Yıllığı : 60,— lira olup, dış memleketler için 10,— ve 120,— liradır. Yıllık abone tutarına öze sayı bedelleri de dahildir. Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi İnşaat Mühendisleri Odası üyelerine bedelsiz gönderilir.

Telif Hakları Tarifesi :
Derginin beher standart sayfası, telif yazılar için 30 lira, çeviri yazılar için 20 lira; orijinal şekil ve resimler için 10 - 30 liradır. Orijinal karikatürlere 50,— liraya kadar telif hakkı ödenir. ★ Yayın Komitesi gönderilen yazılar üzerinde gerekli düzeltmeyi yapmağa yetkilidir. ★ Basılan çeviri yazılardan dolayı her türlü sorumluluk çevirene aittir. ★ Yayınlanan yazılardaki fikir ve teknik sorumluluk yazarlarına ait olup İnşaat Mühendisleri Odası'nı ve dergiyi bağlamaz ★ Dergideki yazılar kaynak gösterilmek şartiyle izin alınarak başka bir yayın aracında yayınlanabilir. İlânlardan sorumluluk kabul olunmaz. ★ Dergiye gönderilen çeviri ve fotoğrafların kaynaklarının gösterilmesi gerekir.

İLÂN TARİFESİ :

Ön kapak içi	1.250 TL.
Arka kapak	2.500 TL.
Arka kapak içi	1.000 TL.
İç sahifeler 1. sf.	900 TL.
İç sahifeler santimi	15 TL.

İÇİNDEKİLER

BAŞYAZI

YERLİ MALI HAFTASI VE MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ

Geçtiğimiz Aralık ayı içinde, artık çocukluk günlerimizin bir anısı olarak kalan "yerli malı haftasını" tekrar canlandırma yolunda bazı çabaların geliştirildiğine tanık olduk. Yerli malı haftası kurtuluş savaşımızın, estirdiği bağımsızlık rüzgârının ekonomi alanında yarattığı romantik bir hareket olarak nitelenebilir. Gerçekten, "Yerli malı, yurdun malı - herkes onu kullanmalı" türünden tekerlemeleriyle, birçok ekonomik gerçeği görmezlikten gelen tutumu ile bu harekette bir romantik -çocuksu yan vardır. Ama öte taraftan ele güne muhtaç olmadan kendi yağıyla kavrulmak isteyen bir ulusun onurlu dikilişi de vardır. Dış sömürü güçlerine yani emperyalizme karşı bir dikilişi.

Geçen zaman içinde dış sömürü güçleri yurdumuzun ekonomisine ve giderek siyasetine egemen olmaya başlayınca, bu onurlu karşı çıkışın simgesi de kaybolmaya başladı. Yalnızca ilkokul çocuklarına özgü, bir fındık - fıstık yeme haftasına dönüştü. Dış sömürüye övgüler düzen, onsuz yapamıyacağımızı beyinlere işlemeye çalışan akımların gittikçe güçlenmeye başladığı bugünün ortamında, "yerli malı haftası"nın çocukca bir aldatış denemesinden ötede anlamı yoktur. Bunu bilmemize

rağmen, Gazi Mustafa Kemal günlerinin anıları bizi, "Mühendislik hizmetleri" alanında bazı sözler söylemeye sürükledi.

Mühendislik hizmetleri kapsamı içinde "yerli malı haftasının" anlamı nedir?

Cumhuriyetin 50. yılına yaklaşırken, Türkiye'de Mühendislik hizmetleri alanında yeteri kadar yerli malı kullanabiliyor muyuz? Yatırım projelerindeki yerli mühendislik hizmetlerinin oranı, olabileceğin sınırlarına yaklaşmakta mıdır yoksa, gelişim bunun tersine mi olmaktadır? Bu sorulara olumlu cevap vermek mümkün değildir. Özellikle son yıllarda geliştirilmeye çalışılan ve yabancı sermaye ile ortaklaşa kurulan müşavir mühendislik büroları, mühendislik hizmetleri alanında yerli hizmetlerin artışı yönündeki gelişimleri tamamen sönümlendirecek girişimlerdir.

Sermayelerin büyük bir kesimi yabancı firmalara ait olan bu "kökü dışarda" kuruluşlar Millî Proje Bürolarının çalışmalarını önemli ölçüde engellemeye, başlamışlardır. Odamız bu gelişimi çok önceden görmüş ve elindeki bütün imkânları kullanarak durdurmaya çalışmıştı. (Tıpkı Personel Kanununda olduğu gibi.) Ama bu çalışmalar bir sonuç vermemiştir. Ortakları arasına kamu kuruluşlarını da kattıkları için bu yabancı sermayeli bürolar, Mühendislik hizmetleri alanında tekelleşmeye başlamışlardır. Tümaş, Tüstaş, Sim vs. adlarını taşıyan birkaç kuruluş Türkiyedeki tüm mühendislik hizmetleri alanını, özellikle endüstriyel tesisler ve büyük yatırım projeleri alanını kaplamak üzeredirler.

Birçok mühendislik bürosu işsizlikten, kadrolarını dağıtır ve birçokları kapanırken sermayesinin % 40'i Holder Topso adlı bir yabancı şirkete ait olan TÜMAŞ firması Samsun Azot fabrikasının tevsii ve Yarımca Petro-Kimya kompleksinin yan tesislerinin tevsii gibi bedeli on milyonları aşan iki dev işi birden alabilme hünerini göstermiştir. Çünkü sermayesinin % 15'i Azot Sanayii T.A.Ş.'ne, % 19'u ise T.P.A.O.'ya, yani devlete aittir. Yine böylesi şirketlerden SİM adını taşıyan firma İzmir - Aliağa rafineri inşaatında görev almıştır. Bu firmanın sermayesinin % 60'ı yabancılara aittir. (Foster Wheeler - İtaly ve The Badger Co. USA). Firmanın diğer ortağı ise % 40 ile T.P.A.O. dır. Ve bu ortak aynı zamanda SİM'in Işvereni durumundadır. Örnekler artırabilir ve artmaktadırlar zaten.

Bu mekanizma açıkça şunu göstermektedir bize; kamu kuruluşu niteliğindeki firmalar yabancı sermaye ile ortaklaşa mühendislik hizmetleri alanında tekel kurma yolundadırlar. Eğer bazı mühendislik hizmetlerinin devlet eliyle yapılması gerekli ise bu işe niye yabancı sermaye karıştırılmaktadır. Birara sözü edilen "Tümkur," ya da "Devlet Proje Ofisi, kurulur ve kapsamı çok geniş tutularak bu iş çözümlenebilirdi. Yok, eğer, amaç mühendislik hizmetleri alanına yabancı sermayeyi sokmaksa -ki çoktan ve bütün etkinliği ile girmiştir- yabancı sermayeye devlet desteği sağlamak ne oluyor? Bu kadar güçsüz müdür yabancı sermaye? Niye bir kamu kuruluşunun ortaklığını, yani devletin des-

teğini almadan piyasaya girmiyor? Devlet yabancı sermaye ile ortaklaşa tekel yaratırsa saygıdeğer "hür teşebbüs" düşüncesi yara almış olmaz mı? Ve bu girişimler millilik sıfatına ve bu tutum milliyetçiik adına ne kadar yaraşır? Birinin kökü Danimarkada, birininki Amerikada, ötekininki Almanyada olan bu kuruluşlara "kökü dışarda" sıfatı daha çok yakışmaz mı?

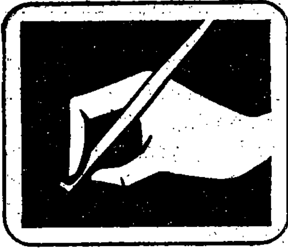
Bu sorulara karşılık vermek oldukça güçtür. Böylesi firmaların savunucuları da zaten zahmete girip bunlara cevap vermek için pek uğraşmazlar. En kolay savunma yolu iftira ve ihbar kurumlarını kullanmaktır ve bu yol başarılı olmaktadır. Bu pek başarılı yolun dışında verecekleri tek cevap ülkemizdeki teknolojik düzeyin geri olduğudur. Oysa yabancı sermayenin teknoloji alanında yararlı olabilecek pek az katkıda bulunduğu bilimsel olarak belgelenmiştir. Ve bu yolla çağdaş teknoloji düzeyine erişmek bir hayaldir.

İftira ve ihbar kurumlarının saldırısına henüz uğramamış iki bilim adamının, Prof. Gülten Kazgan ile Dr. Baran Tuncer'in, bazı çalışmalarını aktararak düşüncemizi kanıtlamak istiyoruz. Prof. Kazgan 6.8.1969 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan bir araştırmasında; Yabancı sermayenin teknoloji aktarmadığını öne sürmüş ve bu iddiasını "yabancı sermaye yatırımların en fazla toplandığı kesimlerde işçi başına katma değerlerin yüksek olmadığını" "yabancı sermayenin en yoğun olarak toplandığı lâstik, kauçuk ve kimya sanayilerinde işçi başına katma değerin A.B.D. kine oranla en düşük seviyede olduğunu, hattâ yerli nitelikteki sanayilerden farklı olmadığını" söyliyerek kanıtlamıştır. Eğer yabancı sermaye teknoloji transferini sağlasaydı bu değerlerin anavatanlarındaki seviyeye ulaşmaları gerekirdi. Baran Tuncer de Türkiyede yabancı sermaye sorunu adlı eserinde, yabancı sermayenin en yoğun olduğu faaliyet kollarını" yerli ham maddelerin değerlendirilmesinden çok yurt içinde mevcut bir talebin, piyasaya yaklaşılarak kapılması amacına uygun faaliyet kolları" olarak nitelemektedir.

Açıktır ki Mühendislik hizmetleri alanında da, yabancı sermaye hiçbir teknoloji transferi sağlıyamıyacak ve sonuçta Türk mühendisliğinin gelişmesini engelliyecektir. Ve engellemeye başlamıştır bile.

Bir yandan sırtını devlete dayamış, tekel olmaya başlamış, yabancı sermayeli bürolar, öte yandan kangren olmuş personel kanunu. Eğer zamanında gerekli tedbirler alınmazsa Türkiye'deki teknik gelişimi tamamen durduracaklardır. Ve ne yazık ki T.P.A.O., Azot Sanayii, Şeker Fabrikaları A. Ş., Karabük Demirçelik gibi dev kamu kuruluşları da bu olumsuz gelişime alet olmaktadırlar, hem de geçmişteki böylesi tutumların acı deneylerini bile bile.

Bilindiği gibi "Mazide, Tanzimat devrinden sonra, ecnebi sermayesi müstesna bir mevkie malikti. Devlet ve hükümet ecnebi sermayesinin Jandarmalığından başka birşey yapmamıştır. Her yeni millet gibi Türkiye buna muvafakat edemez. Burasını esirler ülkesi yaptıramayız."

OLAYLAR VE NOTLAR

BU BÜTÇE İLE VERGİYE ALIŞACAĞIZ

Maliye Bakanı S. Naci Ergin 972 bütçesini 51 930 526 555,- lira olarak açıklamış, memur ve emeklilerin personel kanunu ile ödenen 9 aylık maaş farkları için 1972 bütçesine ödenek konmadığını belirterek "Dokuz aylık fark için bu bütçede yer yok. Nasıl bir plâna bağlanıp ödeneceğini bende bilmiyorum. İnşallah meclis bunu bir plâna bağlar. Bu, maziye ait bir vadaddir. Bunları dört seneden evvel ödemeyi vaadedemeyiz." demiştir. Maliye Bakanı Ergin, fiyatlarda meydana gelen artışlardan ve yeni vergilerden sonra parlamentonun Personel Kanunu uygulamasındaki katsayıyı arttırması halinde hükümetin başının çaresine bakacağını, böyle bir şeyi kabul etmeye imkân olmadığını söylemiştir. Ayrıca bu bütçe ile **vatandaşın vergi vermeye alışacağını** belirten Bakan eğer bütçeyi istedikleri gibi tatbik etme imkânını bulabilirlerse **vergi kaçakcılığının büyük ölçüde azalacağını**, sokaktaki vatandaşın işlerinde gelişme olacağını, enflasyonun önleneceğini ifade etmiş ve enflasyon konusunda alınan tedbirleri şu şekilde sıralamıştır.

1 — Finansman açığını kapatmak için alınan tedbirler anti-enflasyonisttir. Getirilen vergiler bu husus dikkate alınarak hazırlanmıştır.

2 — Sene ortasında gerekecek olan paraların bile şimdiden bütçeye konması da anti-ensflasyonisttir.

3 — Piyasada ve memleket ekonomisinde durgunluk olmasın diye yatırımlar teşvik edilecektir.

Bakan, alınan bu tedbirler sayesinde "Enflasyon bu memleketin iç şartlarından dolayı olmayacaktır. Dış şartların doğuracağı bir enflasyon için bir şey söyleyemem. Dışarıdaki enflasyonist gidişin bizim fiyatlara tesiri olacaktır. Bunun tedbirlerini alıyoruz." demiştir.

Maliye Bakanı Ergin, konacak yeni vergiler ve vergi kanunlarında yapılacak değişiklikler ile 1972 bütçesine 8 milyar 647 milyon lira ödenek sağlayacağını da belirtmiş, yatırımların hepsinin Devlet Yatırım Bankasında toplanacağını söylemiştir.

Maliye Bakanının bildirdiğine göre, gelir vergisi, kurumlar vergisi, gayrimenkul değer artış vergisi, damga vergisi, Harçlar Kanununda yapılacak değişiklikler, emlâk alım vergisi oranını düşüren tasarının geri alınması ve bazı gümrük muafiyetlerinin kaldırılması devlete büyük çapta gelir temin edecektir. Ayrıca Belediye gelirleri Kanunundan ve Tasarruf Bonolarının mali denge vergisi haline getirilmesinden de bütçeye 3 milyar liranın üzerinde para girecektir.

1972 ve 1971 Bütçelerinin karşılaştırılması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

(Milyon TL.)

	1971	1972	Artış Oranı
Bütçe	38.329	51.931	% 35
Cari harc.	19.950	26.270	% 31
Yatırım harc.	7.598	9.140	% 15
Transfer harc.	10.775	16.520	% 57

Yatırımların artış oranı % 15 ile en düşük seviyededir. Son bir yıl içinde fiyatlar genel seviyesinin % 20 civarında artışı gözönüne alınacak olursa geçen yılda yapılan yatırımdan daha azı gerçekleştirilecek demektir. Bu da ancak mevcut yatırımların devamından ibaret olacaktır. Bu tutum da pahalılıkla savaşmak için bol üretim sloganını benimseyen hükümetin görüşüne ters düşmektedir.

Hükümet bir yandan, piyasadaki bol paranın pahalılığa sebep olduğunu öne sürerken diğer yandan da 51 milyarlık bütçenin, yatırımları arttırmamak pahasına, yarısını cari harcamalara ayırmaktadır. Cari harcama artışını önliyemiyor olacak ki başka kanaldan fazla parayı geri almak istemektedir. Onun da yolu 8 milyar liralık yeni vergilerin getirilmesidir. Her ne kadar bu metod bir oyun gibi görünüyorsa da en azından bir faydası olacak o da bakanın dediği gibi bu oyun sayesinde vatandaş vergi verme alışkanlığı edinecek.

Oyunun tehlikeli yanı ise, biz bu alışkanlığı elde edemediğimiz takdirde yine para bolluğundan dolayı hayatın çok pahalı olacağıdır.

ONBİR BAKANIN İSTİFASI : HADİSESİZ BİR OLAY (!)

Aralık ayının ilk gününde I. Erim hükümetinin 11 bakanı sürpriz sayılan bir biçimde istifa etti. Olay 1971 yılının bütün önemli siyasi kararlarında olduğu gibi sarsıntı yaratan bir durum ortaya çıkarmaksızın, adetâ "tabii seyir" içinde akıp geçti. Hatırlardadır ki son yılların en önemli iktidar değişikliğine yol açan 12 mart muhtırası da gerek kamu oyuna sunuluş, gerekse devlet kurumlarındaki tepkileri açısından "sükunetle" gerçekleşmiş idi.

On bir bakan istifa mektuplarında : reformlara karşı takınılan olumsuz tutumdan, yönetimin aydınları küstürmüş olmasından, sıkıyönetim ile hükümet arasındaki ilişkilerin iyi düzenlenmediğinden ve Merkez Bankası yöneticilerinin tavırlarından yakınarak "bab-ı hükümetten" çekildikleri zaman bazı zihinlerde hemen "acaba şimdi ne olacak?" sorusu belirdi. Ama böylesine meraklar kısa zamanda "zail" oldu ve aynı kişiler "artık hiç bir şey olmayacak" yargısına varabildiler.

Müstafi bakanların mektuplarında söz edilen iki hususa Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Memduh Tağmaç ve Merkez Bankası Başkanı Naim Talu gerekli cevabı verdikten sonra olaylar tabii seyirlerinde kesintisiz devam ettiler.

Basında yer alan haberlere bakılırsa 11 bakanın Başbakan Erim'le uyuşamadıkları bir çok nokta öteden beri zaman zaman belirmişti. Eski Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Topaloğlu'nun istifası sırasında reformcu bakanlar diye bilinen kimselerin toptan istifası, ilâç konusundaki görüşü bir kenara itilince Prof. Türkân Akyol'un istifası daha önce engellenmişti. Bir yandan Erim'in AP'ye verdiği tavizler bazı bakanların hoşuna gitmiyor, bir yandan bazı atamalar sırasında (Fuat Doğu'nun MİT örgütüne, Attila Sönmez'in Devlet Planlama Teşkilâtı'nın başına) bazı bakanların tavrı Erim'in hoşuna gitmiyordu. Karaosmanoğlu ve Koçaş gibi I. Erim hükümetindeki parlak simaların AP iktidarı dönemine atfen verdikleri beyanlardaki suçlayıcı üslup zaman zaman parlamentoda çoğunlukta bulunan parti ile hükümet arasında sert havanın esmesine yol açıyordu. 11 Bakanın bütün anlaşmazlık noktalarına rağmen göreve devam ettikleri sırada Mesut Erez'in Başbakan yardımcılığına bakanların düşüncesi sorulmaksızın getirilmesi, bardağı taşıran son damla oldu ve ip inceldiği yerden koptu.

Sonuç, bilindiği gibi bütün sivriliklerin törpülendiği ve AP Genel Başkanının isteklerine mümkün olduğu oranda uyulan II. Erim Kabinesi oldu.

Gerçekte II. Erim hükümeti 12 Mart muhtırasının lafzına ne derece uygundur, bu tartışmaya açık bir konudur. Ancak belli ve belirgin olan şey söz konusu hükümetin, muhtıranın ruhuna tamamen intibak ettiğidir. İstifadan hemen sonra Tağmaç'ın demeci, parlamento - hükümet ilişkilerini sertleştirip, mevcut demokratik kurumlar dışında çözüm arayanların ordu tarafından desteklenmediğini göstermiştir.

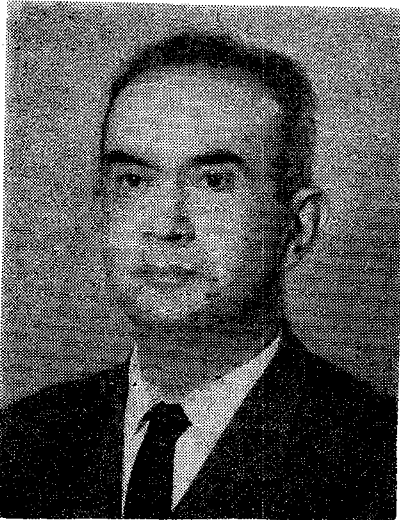
12 Mart muhtırası, başlıca amacı kalkınma olan AP iktidarının, temsil ettiği sınıflar açısından billûrlaşmaya gittiği bir dönemde beliren sarsıntıların doğurduğu rahatsızlığın önlenmesini hedef tutuyordu. Şüphe yok ki 11 Bakan'ın almayı düşündükleri tedbirler kalkınmaya yönelmişti. Ama ne var ki Demirel'li bir AP iktidarı kalkınmaya üretimle aktif bağıntısı olan bir sınıfın özlemleri doğrultusunda yöneldiği halde 11 Bakan'ın temsilcisi olduğu küçük - burjuva cumhuriyetçiliği onun yanında oldukça soyut kalmaktadır. Nitekim, 11 Bakanın istifası AP'nin hükümetten bakanlarını çekme isteği kadar önemli bir bunalım yaratmamış ve olayların tabii seyri geçen ayın bu hadisesiz olay (!) ını çabucak geride bırakmıştır.

YERALTI KAYNAKLARIMIZ ULUSAL ÇIKARLARIMIZA GÖRE İŞLETİLECEK

Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Nezih Devres, Bakanlık ve bağlı kuruluşlar 1972 malî yılı bütçelerinin Karma Komisyondaki müzakeresi sırasında yaptığı konuşmada, "Yeraltı kaynaklarımızın aranıp işletilmesinde millî menfaatlere en uygun bir uygulama düzeni kurulacağını, kaynaklarda ve yatırımlarda israfın önleneceğini" açıklamıştır.

Nezih Devres, konuşmasında, "Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı camiasının toplam 40 milyar liralık yatırım programı uyguladığını, 1972 de geçen yıla göre 2 milyar lira artışla 7,9 milyar liralık yatırım yapılacağını" da belirtmiştir. Bu yıl 10 baraj ile İzmir'deki Aliağa Rafinerisi ve Seydişehir Alüminyum Entegre Tesislerinden alümina ünitesinin hizmete gireceğini, Keban ve Gökçekaya gibi büyük tesislerin yapımlarının hızlandırılacağını, İPRAŞ Rafinerisinin de yabancı orttağın hissesinin devralınarak tamamen TPAO'nun malı olacağını ve İzmir'de ikinci Petrol Kimya tesislerinin yapımına başlanacağını açıklayan Enerji Bakanı, "Yeraltı kaynaklarımızın en iyi şekilde değerlendirilmesi için etkin bir arama sistemi uygulanacak, bilinen kaynakların üretime geçirilmesi için planlı bir uygulamaya ve sıkı bir denetime geçilecektir" demiştir.

BAKANIN KONUŞMASI

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Nezih Devres özetle şunları söylemiştir :

"Doğal kaynaklarını gerektiği gibi değerlendiremeden kalkınabilmiş hiçbir ülke yoktur. Bakanlığımız, 1972 yılında enerji ve madencilik kesiminde uzun vadeki ve millî yararlara uygun bir politika izleyecektir. Özellikle, öz kaynaklarımızın değerlendirilmesine dönük bir planlamaya ve uygulamaya gidilecektir. Yeraltı kaynaklarımızın en iyi şekilde değerlendirilmesi için etkin bir arama sistemi uygulanacak, bilinen kaynakların üretime geçirilmesi için planlı bir uygulamaya ve sıkı bir denetime geçilecektir. Bunu sağlamak için her türlü kanunî ve idarî tedbir alınacak, millî menfaatlere en uygun bir uygulama düzeni kurulacaktır."

"Zenginliği bilinen kaynaklarımıza rağmen, madenciliğimizin gayrisafi millî hasıla içindeki payı yüzde 2'yi aşmamaktadır. Ekonomik kalkınmamız için tüm kaynakların seferber edilmesi zorunlu olan bir dönemde madenciliğimizin bu seviyede kalmış olması şüphesiz büyük önem taşır. Oysa dünyada rakipsiz olan Bor yataklarımız gerektiği şekilde değerlendirildiğinde, 10 yıllık bir dönem içinde yılda bu alanda 80 milyon dolarlık bir ihracat geliri sağlanabileceği hesaplanmaktadır."

SU POTANSİYELİMİZ

Faydalanılabilir yerüstü su kaynaklarımız 80 milyar ve yeraltı suları rezervimiz ise 8 milyar metreküp olarak tahmin edilmektedir. 26 havzada yapılmakta olan etüdlere göre, su rejimimizin düzenlenmesi için 481 adet büyük su projesinin uygulanması gereklidir. Bu takdirde, yılda 4,6 milyon hektar arazinin sulanması, 219 bin hektar arazinin taşkından korunması ve 1,4 milyar metreküp suyun içme ve endüstride kullanılması olanağı yaratılabilecektir. Oysa, yaklaşık olarak 78 milyon hektar toplam Türkiye arazisinden tarıma elverişli bulunan 18 milyon 647 bin hektarının 13 milyon 493 bin hektarı iyi kaliteli, sulanabilecek ova arazisidir.

MADEN KAYNAKLARIMIZ VE ÜRETİM

Madencilik yönünden büyük kaynaklara sahip olduğu söylenebilen ülkemizde, varlıkları bilinen kaynaklardan yararlanma olanaklarının saptanması ve yeni kaynakların aranıp bulunması gerekmektedir. Özellikle bakır, çinko, kurşun, civa, antimuan, volfram, nikel, mermer ve bor tuzları gibi zengin ol-

duğumuz bilinen cevherlerin üretimine geçebilmek için gerekli çalışmaların yapılması kadar, sistemli ve bilimsel esaslarla yeni rezerv araştırmaları yapmak zorunluğu da vardır. Cevher yataklarımızın varlığını gösteren aramalardan başka, hiç şüphesiz, bu yataklardaki zenginliği, teknik ve ekonomik değerlendirmeyi saptayacak, yapılabilirliğini ortaya koyacak sistemli ve bilimsel çalışmalar da gereklidir. MTA Enstitüsünün çalışmaları bu doğrultuya öneltilecektir.

ENERJİ KAYNAKLARIMIZ VE ÜRETİM

Zonguldak havzasının taşkömürü rezerv toplamı 1,3 milyar tondur. 1941 yılında 3 milyon ton olan tuvanan (2 milyon 125 bin ton satılabilir) taşkömürü üretimi 1970'de 7,6 milyon tona, geçen yılın 11 aylık döneminde ise 7 milyon 166 bin (satılabilir 4 milyon 243 bin) tona ulaşmıştır.

PETROL

Yurdumuzda 38,3 milyon ton çıkarılabilir ham petrol rezervi tespit edilmiştir. 1971'e kadar 21 milyon ton üretim yapılmıştır. Buna karşılık 1970 yılında hampetrol tüketimimiz 8 milyon tonun üstündedir. Bilinen petrol rezervimizin süratle artırılması ve ülkemiz ihtiyacının millî kuruluşumuz TPAO tarafından yurt içinde sağlanması temel hedefine ulaşabilmek için, bakanlığımız her türlü olanağın yaratılmasına çalışacaktır.

TABİİ GAZ

Tabii gaz enerji kaynağının güvenlikle ve ekonomik miktarlarda bulunabilmesi için arama çalışmalarına hız verilecektir. Siirt ve Trakya bölgelerinde tesbit edilmiş olan tabii gaz yatakları üzerinde önemle durulacaktır.

HİDROLİK POTANSİYEL

Bugün Türkiye'de hidrolik potansiyel 73 milyar kilowasaat civarında tahmin edilmektedir. Ancak hidrolik olanakların tüketim merkezlerinden uzak ve ilk yatırımlarının yüksek bulunması, bu potansiyelden faydalanmayı yavaş geliştirmektedir. Teknik ve hidrolik elektrik enerjisi üretimimiz, yaklaşık olarak, 9,5 milyar kilovatsaat seviyesindedir.

YATIRIMLAR

Bakanlık camiası, toplamı 40 milyar lirayı aşan bir yatırım programı uygulamaktadır. Bu programın, 5,9 milyar lira tutarındaki 1971 yılı dilimi, program dönemi içinde büyük oranda gerçekleştirilecektir. Yeni bütçenin yürürlüğe girmesiyle, Bakanlık bünyesindeki kuruluşların 1972 yılı yatırımları toplamı 7,9 milyar liraya erişecektir.

Bu yıl DSİ Genel Müdürlüğünün 2,7 milyar, Etibank'ın 1,3 milyar, Türkiye Elektrik Kurumunun 1 milyar 377 milyon, Petkim'ın 805 milyon, TPAO'nun 781 milyon, TKİ'nin 550 milyon, MTA'nın 217 milyon, Petrol Ofisinin 81 milyon, Elektrik İşleri Etüd İdaresinin 54 milyon liralık yatırım yapmaları öngörülmüştür.

ALÜMİNA ÜNİTESİ

Etibank'ın Seydişehir'deki Alüminyum Entegre tesislerinin yılda 200 bin ton üretim yapacak alümina ünitesi yıl içinde işletmeye geçirilecektir.

TPAO tarafından İzmir'de kurulan Aliağa Rafinerisinin akar - yakıt ünitesi yılın ilk aylarında, makine yağları imal edecek diğer ünitesi de Eylül'de hizmete girecektir. İPRAŞ Rafinerisi ise, yabancı ortağın hissesi devralınarak, tamamen TPAO'nun malı olacaktır.

Petrol Ofisi, bir yandan kendi bünyesi içinde gerekli çabalarla güçlü bir yapıya kavuşturulmak istenirken, diğer yandan da TPAO ile birlikte hizmeti en iyi görür bir hüviyete kavuşturulacaktır.

Petkim (Petrokimya A. Ş.), bu yıl 17 ayrı konuda 805 milyon liralık yatırım yapacaktır. Bu arada, İzmir Aliağa Rafinerisine komşu ikinci ve 300 bin ton Polietilen kapasiteli Petrokimya tesislerinin yapımına başlanacaktır."

UZAKLIK ÖLÇÜYOR

Fotoğrafta görülen 6B Model geodimeter 15 m. ile 25 km. arasındaki mesafeleri ölçebilmektedir. Aletin hassasiyetinin okuma süresi ile ilgisi olup bir dakika içinde yapılan okumalarda 10 mm. olan hata payı okuma süresi üç dakikaya çıkarıldığında bu miktar 5 mm. ye düşmektedir. Okumalar doğrudan doğruya aletin üzerindeki cetvelden yapılmaktadır. Ölçü aleti yağmurdan, sistem, pustan etkilenmiyen yoğun ışık hüzmesinden yararlanmaktadır.

AVRUPA : İŞSİZLİK, PAHALILIK, DURGUNLUK

Almanya'da son birbuçuk yılda % 29'a varan fiyat artışları ülkeyi aniden ekonomik buhrana sürüklemiştir. Ücretlerinin yeni duruma göre ayarlanmasını istiyen işçilerin teklifleri işverenler tarafından reddedilince önce grev, sonra lokavt ilânı tehditleri edilmiştir.

Esasen, Almanya için tehlike Nixon'un bozulan ödeme dengesini düzeltmek için aldığı tedbirleri ilân etmesiyle başlamıştır. Çünkü Amerika özellikle Almanya ve Japonya'yı pazarlarının bir kısmından vazgeçmeye çağırıyordu. Her ne kadar Almanya Amerika ile gizli pazarlıklarla tehlikenin hiç olmazsa bir kısmını savuşturmak yolunu tutmuş ise de ülkede yaratılan ekonomik durgunluk sonucunda işsizliğin %0.8'e varması önlenememiştir. Bu rakam B. Almanya için oldukça yüksektir. Kaldı ki bu oranın sabit kalmayıp 1972'de % 1.5'a varacağı hesaplanmaktadır.

Elbette böyle bir durum işçilerin yolladıkları dövizlerle ödeme dengesini düzelten ülkemiz yöneticilerini rahatsız edecektir. Yabancı işçi talebi kısıtlanacak ve hatta bir kısım işçilerimiz geri yollanacak olursa zaten büyük bir sorun olan işsizlik daha da önem kazanacaktır.

Almanya'yı düşündüren diğer bir tehlikede Amerika'da pazarının büyük bir kısmını kaybeden Japon rekabetidir. Büyük bir ihraç kapasitesi olan Japonya şimdi Avrupa pazarlarına kaymak zorundadır. Bu konuda ilk ikazı yapanlardan İngiliz Sanayiciler Konfederasyonu Başkanı Japonya'nın ihracat yapabilmesi için ithalât da yapmasının gerekli olduğunu hatırlatmıştır. Ancak Japonlar daha şimdiden bir Alman-ya firmasını satın almışlardır.

İngiltere ise enflasyon nisbeti bakımından Avrupa ülkeleri arasında en önde gelen olmuştur. Aynı zamanda 1971 yılında işsizlerin sayısı tam bir misli artmıştır. Kasım ayında 10 bin kadar sendikalı işçi işsizlik buhranının 30 yıldan beri görülmemiş bir düzeye ulaşmasını protesto etmek için Parlamento önünde gösteri yapmış ve bu arada polislerle çatışmışlar, Lordlar Kamarası üyelerinin otomobillerini tahrip etmişlerdir.

Buhranların daha ziyade siyasi alanda izlediğimiz İtalya'nın da temelde yatan sorunu ekonomiktir. Fiyat artışları karşısında ücretlerin artmasını isteyen işçilere istedikleri meblâğ verilmemekte, aynı zamanda sosyal harcamaların azlığı da söz konusu edilerek sık sık grevlere gidilmektedir. Böylece sanayi üretimi 1971'in ilk dokuz ayı içinde % 3.4'lük bir düşüş kaydetmiştir.

Bu durum karşısında işverenlerin aldıkları tedbir otomasyonu gittikçe arttırarak işçilerin işine son vermek olmaktadır. Bir İngiliz gazetesine demeç veren bir İtalyan sanayicisi böylece hem tekniklerini arttırdıklarını, hem de işçi probleminden kurtulduklarını söylemiştir. Tabii bu çözüm yolu işçi-

leri daha da tedirgin etmiştir.

Almanya'daki metal işçileri grevi bu ülkeden gelen parçaların montajını yapan Belçika'daki oto fabrikalarını da güç duruma sokmuş, bu sanayi kolunda çalışan işçilerden bir kısmına yol verilmiştir.

Ayrıca, Ortak Pazarın bütün üyelerince tatbiki istenen, katma değer vergisi ilk kez Belçika'da uygulanmaya başlamış, neticede fiyatlar görülmemiş derecede artmıştır. İşsizliğin artması ve sanayi üretiminin gittikçe düşmesi Belçika'nın da başını çok ağrıtan sorunlar olmuştur 1971'de.

Almanya'daki grev karşısında Belçika ile aynı duruma düşen Hollanda' da da işsizlik 1971'de çok hızlı artmıştır. Enflasyon nisbeti bakımından İngiltere'den sonra ikinci gelen Hollanda'da fiyatlar 1971'in ilk on ayında % 8.2 oranında artmıştır.

Uluslararası ticaret buhranının neticelerinden kendilerini uzak tutamıyan diğer iki ülke de İsveç ve Norveç'tir. Gayri safi milli hasılanın % 40'nı deniz aşırı ticaretten sağlıyan Norveç'in bütçe açığı 1970 yılında 8 milyon dolar iken bu rakam 1971 de 253 milyon dolara yükselmiştir. İsveç'te ise işsizlik 1970 yılında 53 binden 1971'de 116 bine ulaşmıştır. Bu yüzden yabancı işçiler İsveç'i terke başlamışlardır. Sanayideki durgunluk yabancı işçilerin en çok olduğu inşaat kesiminde büyük olmuştur.

Batı Avrupa ülkeleri içinde ekonomisinin canlılığını muhafaza etmesini beceren ülke Fransa olmuştur. Para konusunda daima katı bir tutum içinde olan bu ülkenin ihracatında 1970 yılına nisbeten büyük bir artış olmuştur. Buna rağmen Fransa'da işsizlik, bu ülke için çok fazla olan bir rakama, % 2.5'a ulaşmıştır.

HAYAT PAHALILIĞI: FİYATLAR FERMAN DİNLEMİYOR

Fiyat artışları hakkında en yetkili ağızlardan, en sorumlu kişilerden şikâyetler dinlememiz, nerdeyse bu artışlardan zarar gören halkın şikâyetlerini gölgeler hale geldi. Hayat pahalılığı konusu enine boyuna, bütün çevrelerde tartışılıyor. Fiyatları artıran nedenler ortaya konuluyor, fiyat artışların önleyecek çareler gösteriliyor ve fiyatlar yükseliyor...

Pahalılığın nedenleri genel görüşe uygun olarak şu cümlede özetlenebilir "Harcamalardaki artış fiyatlardaki artışı doğurmuştur" harcamalardaki artışın nedenleri ise çeşitlidir :

— Döviz rezervleri 4,4 milyar dolar gibi, Cumhuriyet tarihi boyunca rastlanılmamış yüksek bir düzeye erişmiştir. Bu döviz karşılığı piyasaya çıkınca para hacmi genişlemiştir. Para arzı hiç şüphesiz talep hacmini arttırmış ve fakat üretimin aynı oranda artmamış olması fiyatları yükseltmiştir.

— Talep hacmine etki eden öteki faktörler de Personel Kanunu'nun memur maaşlarına sağladığı artış ve bereketli geçmiş olan bu mahsul yılında üreticinin eline, geçen yıllara oranla, daha çok para geçmiş olmasıdır. Bu zümrelerin harcamaları fiyatları etkilemiştir.

— Öte yandan 1970 Ağustosunda yapılan devalüasyon ithal mallarında fiyat artışlarını körüklemiştir.

İmdi, pahalılık bu nedenlerden doğuyorsa, karşı tedbirler de pahalılığı önleyecek demektir. Bu tedbirler de :

— İthalâtı hızlandırarak biriken döviz rezervlerini eritmek, böylece o rezervlerin Türk Parası olarak karşılığını mala çevirerek tedavüldeki para hacmini azaltmak ve mal arzını artırmak.

— Kısa sürede kamu harcamalarında azami kısıntıya gitmek. Özel harcamaları azaltmak amacıyla vergileri arttırmak. Bankaların mevduat karşılık oranlarını bir miktar yükseltmek.

Yukarıda andığımız tedbirler kısa vadede enflasyonu önlemeye yönelmiş olanlardır. Yani pahalılığın özüyle ilgili değildirler. Hayat pahalılığının uzun vadede önlenmesi yani fiyat artışlarından halkın zarar görmeyecek duruma gelmesi ancak mal arzını artırabilmekte yani üretimi talep oranında çoğaltmaktadır. Bunun da yolu devlet ve özel teşebbüs yatırımlarını teşvikle mümkündür. Çünkü mevcut üretim kapasitesinin artan talebi karşılayamadığı ortadadır.

Bütün bunların dışında fiyat artışlarını önlemek amacıyla alınacak polisiye tedbirler ancak resmi satış fiyatıyla gerçek mübadele değeri arasındaki farkı büyütmeye yarar. Hele hele pahalı mal satanları "insafa" "dürüst ve namuslu olmaya" çağırmanın hiç bir yararı olmayacaktır.

TÜRK YÜKSEK MÜHENDİSLER BİRLİĞİ SEÇİMLERİ

Türk Yüksek Mühendisler Birliğinin 46. Dönem Genel Kurul Toplantısı 18 Aralık 1971 günü, Birlik Binasında yapılmış ve seçimler sonunda:

Yönetim Kuruluna:

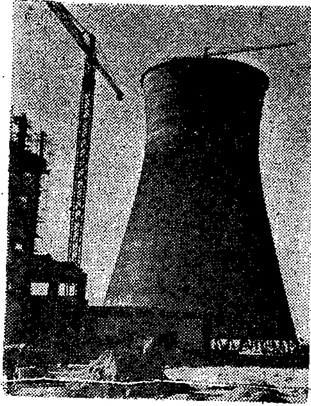
1 — Mustafa Babür, 2 — Işık Ergin, 3 — Yavuz Türel, 4 — Öztaş Akçugil, 5 — Yaşar Çekiçoğlu, 6 — Sunay Ağbaş, 7 — Celâl Atılgan.

Haysiyet Divanına:

1 — Zeki Özyar, 2 — Adnan Kocaaslan, 3 — Sadettin Acar, 4 — Orhan Sorguç, 5 — Zeki Torun.

Murakabe Heyetine:

1 — Yılmaz Karataban, 2 — Abdullah Dener, 3 — Halit Tabuman seçilmişlerdir. Seçimler sonunda bir konuşma yapan Yük. Müh. Mustafa Babür Türk Yüksek Mühendisleri Birliğinin, üyelerinin ve ilgili meslek kuruluşlarının hak ve çıkarlarının korunması yönünden işbirliği anlayışı ile hizmet edeceklerini açıklamış ve seçim sonuçlarının hayırlı olmasını dilemiştir.

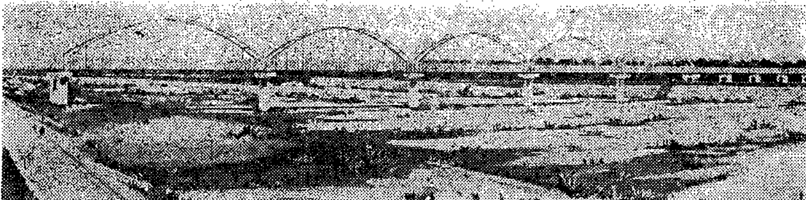
Fotoğrafta görülen 120 m. yüksekliğindeki soğutma kulesi CIA. Sevillana da Elektricidad tarafından Puertollano (İspanya) yakınlarında inşa edilen, elektrik santralının kondansatöründen gelen sıcak suyu soğutacaktır.

ALMANYA'DA KAZAYA UĞRAYAN İŞÇİLER ARASINDA TÜRKLER BAŞTA GELİYOR

Baden - Württenberg Eyaleti Çalışma ve Sosyal İşler Bakanı Hirrlinger'in Karlsruhe'de, "İnşaat İşçilerini Koruma Kampanyası" nın açılışı münasebetiyle yaptığı bir konuşmada belirttiğine göre, geçen yıl Federal Almanya'da inşaat sektöründe çalışan her altı kişiden biri kaza geçirmiştir. Sadece Baden-Württemberg Eyaleti'nde kaza geçiren inşaat işçilerinin sayısı 70 bini aşmış ve bu kazaların 122'si ölümle sonuçlanmıştır. 2.100 işçi de kaza sonucu devamlı bir sakatlığa uğramıştır. Özellikle yabancı işçiler arasında, kazaya uğrayanların oranı oldukça yüksektir. Nitekim, geçen yıl kazaya uğrayanların yüzde 20'si yabancıdır. Bu işçiler arasında da Türkler başta gelmektedir. Kazaya uğrayan her yüz Alman inşaat işçisine karşılık, 320 Türk işçisi kazaya uğramıştır. Örneğin İspanyol işçileri arasında bu sayı 225'e varmaktadır. Yabancı işalanlar arasındaki bu tehlikeyi azaltmak amacıyla, "İnşaat İşçilerini Koruma Kampanyası" çerçevesinde olarak, makinelerin kullanılış şekli ve güvenlik tedbirleri hakkında çeşitli dillerde broşürler basılması öngörülmüştür.

Almanya'dan Röportajlar

UZAK DOĞUNUN EN UZUN KEMER KÖPRÜSÜ

Uzak Doğu'nun en uzun kemer köprüsü Tokyo yakınlarında, Sagani Nehri üzerinde, inşa edilecektir. 2,3 milyon dolara mal olacak olan 830 m. uzunluğundaki köprünün genişliği 3,4 m. yüksekliği 12,5 m. olacaktır. Açıklık sayısı 15 dir.

Köprü günde 1.45 milyon ton su nakledecek olan bir boru hattının bir kısmıdır.

FRANSA'DA ÇEVRE KİRLENMESİ SORUNLARI

Deneme maksadıyla Paris'te meydana getirilen iki toz yutucu : Paris ili hesabına biri Ledru-Rollin sokağında diğeri Lyon sokağında olmak üzere iki kule toz yutmak maksadıyla bu sokaklara yerleştirilmiştir.

Bu kulelerden her biri senede 110 milyon metreküp hava çekmek imkânına sahiptir. Bu kuleler, çekilen havayı temizledikten sonra altı metre yüksekliğe püskürtecektir.

Yapılan denemeler iyi sonuç verdiği takdirde bu sistemin Parisin diğer bölgelerine yerleştirilmesi düşünülmektedir. Bu iki kule Bertin ortaklığı tarafından yapılmıştır. Projenin gerçekleştirilmesinde malî ve teknik yardımı yapan Fransız Elektrik İdaresi'dir.

Doğa ve çevreyi korumak için milli sergi : Rouen şehri sergileme parkında çevre ve doğayı korumak milli sergisi ilk defa açılmış bulunmaktadır.

Protecna ismini alan bu sergilemeye 200 kadar sergileyici katılmış bunda kirletmeye karşı uzmanlaşmış sanayileri kirlenmeye savaş malzemelerini göstermişlerdir. Böylece lâboratuvar ve ölçü âletlerine bu sergilemede büyük bir yer ayrılmıştır. (Suların kirlenmesinin, gürültülerin ölçülmesi havada bulunan zararlı gazların miktarları bunlar arasında bulunmaktadır. Kirlenmeye karşı bir çok malzeme ziyaretçilere gösterilmiştir. Su kumpanyaları şehirleri içilebilir su ile beslemek için lâzım gelen malzemelerin neler olduğunu göstermekteydi.

Fransa Elektrik İdaresi ve Fransa Gaz İdaresi yanında İsveç Amerika, İtalya gibi memleketler şirketleri bu sergilemeye katılmaktaydılar.

Sergi ile beraber çevrenin genel durumu görüşülmüştür. Bu görüşmelerde aşağıdaki üç fikir işlenmiştir :

— Su, hava kirlenmesini artıkların ve gürültülerin önlenmesi tekniğinin ortaya koymuş olduğu araçlar,

— Kirlenmeye karşı savaş yapacak müesseseler,

— Sorunun ekonomik ve malî yönü.

Bulletin Français D'Information Economiques

düşünceler

YAPILARDA DEPREM PROBLEMLERİ VE DEPREM YÖNETMELİKLERİ

Yavuz TÜREL
İnş. Yük. Müh.

Konu üzerindeki bu inceleme, bir boşluğun giderilmesi için değil, konunun ehemmiyetini belirtmek ve önemli hususları işaretlemek gayesiyle yapılmıştır. Konu ile ilgili çalışmaların gelişmesi ve genişlemesi, deprem afetinin darbelerine sık sık maruz kalan Türkiye için özellikle ehemmiyeti haizdir. Geçmişteki acı tecrübelerin gösterdiği üzere deprem, bir anda binlerce can kaybına ve büyük hacimde mal tahribatına sebep olan afetlerin başında gelmektedir. İşte depreme karşı alınması gerekli tedbirleri inceleyen ilim kolu olarak, deprem mühendisliğinin gayesi; şiddetli depremlere karşı ekonomi ile beraber emniyet şartının sağlanarak, yeter mukavemeti haiz yapıların in-

şa edilmesidir. Deprem afetinin yakın zamanlara kadar dünya ve ülkemiz üzerinde yaptığı geniş tahribat göz önüne alınırsa konu ile ilgili devamlı çalışmaların yapılma zorunluluğu ortaya çıkar. Bu yüzden yeryüzünün deprem kuşaklarına giren ülkelerinde, deprem kuvvetleri kapıların mukavemet hesaplarında ehemmiyet arzeder. Yapıların depreme karşı emniyeti, bu ülkelerde yürürlüğe konulan deprem yönetmelikleri ile sağlanmaya çalışılmaktadır.

Depremin vuku bulduğu sahalara göre dünya birçok bölgelere bölünmüştür. Japonya, Filipinler, Yeni Zelanda, Güney Amerika, Kuzey Amerika'nın batı sahilleri, Pasifik Bölgesine girerler. Söz konusu ülkeler, bütün bölgelere göre bir kıyaslama yapılırsa, en aktif sismik faaliyeti gösterirler. Alpin Fay Bölgesine giren Türkiye'de sık sık orta şiddette deprem şoklarına maruz kalmaktadır. Genellikle Batı Anadolu ve bunun kuzey ve güneyindeki bölgelerde ve Doğu Anadolu aktif fay kanadında vuku bulan bu tabii afetin nedeni olarak, yer kabuğunun çeşitli nedenlerden dolayı (farklı soğuma vb.) elasto-plastik şekil değiştirmesi sonucunda hasıl olan fay hareketlerinin varlığı gösterilmektedir. Bu bölgelerdeki sismisite diğer sismik bölgelere kıyasen daha aktiftir.

Yurdumuzda da, uzun zamanlardan beri bu tabii afete karşı koruyucu tedbirlerin alınması gerekli görülmüştür. Fakat çeşitli nedenler yüzünden, Cumhuriyet Devri'ne kadar, bu önemli soruna eğilmek olanağı doğmamıştır. Ancak Cumhuriyet Devri'nden sonra konu ile ilgili çalışmalara başlanılmıştır. Bayındırlık Bakanlığının muhtelif yıllarda düzenlediği ve uyguladığı deprem yönetmelikleri bu yönde atılan ilk olumlu adım olmuş, sonraki yıllarda da İmar ve İskân Bakanlığı'nın düzenleyip, geliştirdiği deprem bölgeleri haritası ve afet bölgelerinde yapılacak yapılar hakkında yönetmelik ile olumlu gelişmeler devam etmiştir. Geçmiş yıllardanberi deprem şoklarına maruz kalan ve halen de kalmakta devam eden Türkiye'mizde ilerde vukuu muhtemel deprem afetlerinin feci neticelerini önlemek için konu ile devamlı ve geniş bir şekilde ilgilenilmesi gerekli bulunmaktadır. Magnitüdü yüksek değere ulaşmayan depremlerin bile, kasaba ve köylerde ve hatta şehirlerdeki resmi devlet yapılarında şiddetli tahribata sebep olduğu göz önüne alınırsa, Türkiye'de deprem tahribatını azaltmaya yönelmiş çalışmalar için, bilhassa kalitesiz malzeme ve yetersiz, yanlış metodlarla inşa edilmiş yapılar üzerinde araştırma yapılması zorunludur.

Yeryüzünün deprem kuşakları üzerinde bulunan ülkelerinde, yapıların deprem hareketlerine karşı hesap ve yapımı önemli bir sorun olup, bu husustaki koruyucu tedbirler deprem yönetmelikleri ile sağlanmaya çalışılmaktadır. Ancak deprem yönetmeliklerindeki belirtiler hususların, uygulamada gerek proje gerek inşaat sırasında aynen titiz bir şekilde benimsenip yerine getirilmesi halinde, can ve mal emniyetini sağlamaya yönelmiş gayret ve tedbirler boşa harcanmamış olacaktır. Aksi halde genellikle Türkiyemiz'de olduğu gibi (Gediz, Bingöl ve Burdur depremleri bunun en yakın ve feci örnekleridir), deprem yönetmeliğine göre hazırlanıp inşa edilmesi gereken hastahane, yatılı okul, askeri lojman ve kışla binaları, banka yapıları gibi devlet yapıları dahi tamamen yıkılmışlar ve geniş bir şekilde mal ve can kaybına yol açmışlardır. Esasen depreme dayanıklı yapıdan tasarlanan fayda ve maksat :

a) İnsan hayatı kaybını önleme, insan hayatının emniyetini sağlamak,

b) Ekonomik yönden minimum zararın özelliklerini sağlamak,

c) Hayati ehemmiyeti haiz ve umuma mahsus (Hastahane, Sinema, PTT, İtfaiye, Enerji santralleri v.b.) servislerin devamlı ve güven içinde faaliyetlerini mümkün kılmaktır.

Bütün bu hususların sağlanması, inşai uygulamanın, proje, şartname ve deprem yönetmeliğindeki esaslara uyularak yapılması halinde mümkündür. Yapı malzemelerinin düşük evsaflı, işçiliğin yetersiz olması halinde, alınan bütün tedbirlere ve yeterli hazırlanmış deprem yönetmeliği bulunmasına rağmen tatmin edici olmıyan sonuçlarla karşılaşılır. Bu yüzden, sorumluluğu haiz yapı mühendislerinin, yapı taşıyıcı sistemlerinin yapımı sırasında özellikle devamlı kontrolları, yapının emniyetini sağlamak yönünden gereklidir.

Yapılar üzerinde, deprem yüzünden meydana gelen hasarın derecesi zemin şartları ve yapı temeli ile çok yakından ilgili bulunmaktadır. Bu husus gayet tabiî, üst yapının yeterli malzeme ve iyi bir işçilikle yapıldığı kabul edilerek belirtilebilir. Ancak, üst yapının titreşim özellikleri, zemin titreşim özellikleri ve oluşumu gözönüne alınmadan yapılan bir uygulama, sadece üst yapı-

yı hesaplayan statik hesapcıları çok yanılgıya düşürmektedir. Bu hususa ait örnekler, Japonya'da 1964 yılında Niigata Depreminde yıkılan 4 katlı binalar ile 1970 yılında Gediz depreminden etkilenen Tofaş Oto Tesislerinin Bursa'da Gediktaş Alüvyon sahasında bulunan yapıları gösterilir. Niigata'da yıkılan yapılar fotoğraf 1 de gösterilmiştir. Bu bakımdan deprem yönetmeliğinde zemin peryodu ve özellikleri ile yapı peryodu ve özellikleri arasındaki ilişkiyi gözönüne alan kayıt ve hususlar uygulamaya konulmalıdır. Ayrıca yapı peryodunun hesaplanmasında kullanılan :

$$T = \frac{0.09H}{\sqrt{D}}$$

formülü, D'nin tesir eden kuvvetler veya titreşim doğrultusunda yapı çerçevesinin boyutu olarak alındığından, çerçeve istikametinde, aynı boyut içersinde 5 kolonlu bir çerçeve ile 2 kolonlu bir çerçevenin tabiî titreşim peryodlarının (her iki durum için yükseklik aynı kalmak üzere) eşit olacağı gibi yanlış durumlara statik hesapcıları yöneltmektedir. Esasen San - Fransisko Deprem Yönetmeliğinden alınan bu ampirik formül, Kaliforniya'da ise bazı kayıtlar konularak uygulanmaktadır. Eğer yapı iki katlı ve yüksekliği 6,5 metreyi aşmıyorsa, statik olarak ve üniform yanal kuvvet dağıtımı uygulanarak yatay kuvvetlere karşı yapılar hesaplanmaktadır. Yüksekliği ile derinliği (çerçeve doğrultusundaki boyutu) arasındaki oran 5 veya daha büyük olan binalarda, toplam taban kesme kuvveti olan V'nin % 10'u en üst kata kamçılama tesiri olarak münferit kuvvet şeklinde etkidiği ve geri kalan % 90 ise yönetmelikte belirtilen

$$F_x = V \frac{\omega_x h_x}{\Sigma \omega h}$$

ifadesi ile diğer katlara dağıtıldığı göz önüne alınmaktadır. Bu bakımdan genel olarak yapının deprem hareketlerine dinamik mukabelesi, zemin şartları ve özelliklerine, yapının peryoduna, yapının titreşim durumu (mod), yapının söndürme özellikleri (damping) ve yapının sünekliğine bağlı olarak değişir. Temel ve zemin şartları ve özelliklerine bağlı kalınmadan tertip ve hesaplanan üst yapı, statik hesapcıları çok yanılgılara uğratabilir. Yapıların tabiî titreşim peryodlarının yüksekliğe, ağırlığa ve rijitliğe bağlı olarak değişimlerini inceleyen Dr. Müh. Kyoji Nakagawa (IISEE) * yayınladığı "Yapıların Titreşim Karakteristikleri" isimli çalışmasında, duvar uzunluk oranına göre (bir oranda yapının rijitliğine bağlı) yapıların titreşim peryodlarının :

duvar uzunluk oranı 7 cm/M² ise

$$T = \frac{0.13\,H}{\sqrt{D}}$$

duvar uzunluk oranı 7 - 12 cm/M² ise

$$T = \frac{0.09\,H}{\sqrt{D}}$$

duvar uzunluk oranı 12 cm/M² ise

$$T = \frac{0.070\,H}{\sqrt{D}}$$

ifadesinin kullanılmasının uygun olacağını belirtmektedir. Fazla yükseklik ve ağırlık T nin artmasına yol açarken, rijitliğin artması T yi azaltmaktadır. Marunouchi Binası (Tokyo) örnek olarak alınırsa, tamamlandığı zaman T tabii titreşim peryodu 0.94 sn. olan bu bina, 26 Nisan 1922 deki orta şiddetteki depremde hafif hasar görmesinden sonra T değeri 1.01 sn. ye yükselmiştir. Yapı takviye edilip onarıldıktan sonra T değeri 0.71 sn. ye düşmüştür. 1923 yılındaki Kanto depreminde ağır hasar gören yapının T tabii titreşim peryodu 1.18 sn. ye çıkmıştır. Tekrar takviye edilip onarılan yapının peryodu, 0.48 sn. ye düşmüştür. Analitik neticelerin etüdünden ve çok katlı binalara yerleştirilmiş Strong - Motion Sismograf kayıtlarından elde edilen sonuçlara göre . Yapının üst kısmındaki deprem ivmesinin, zemindeki veya bodrum katındaki ivmenin hemen hemen 2 - 3 misli bile olduğu görülmektedir. Bu yüzden hiçbir değişikliğe uğratmadan (0.15 - 0.20) g değerindeki deprem itkisinin yapı hesabında uygulanması sual konusu olmaktadır. Ancak zeminlerin ve tabakaların depreme karşı mukabelelerinin doğrudan doğruya aynen yapı temellerine intikal etmemesi ve yapıdaki kısmî akmalar ve plastik limite yaklaşma, titreşim safhalarında söndürme oranını arttırmaktadır. Bu yüzden deney sonuçlarına da dayanılarak deprem yönetmeliğinin hazırlanması, gerçek dinamik kuvvetlere ulaşma ve saptanma yönünden zorunluluk göstermektedir. Depreme dayanıklı inşaat metodları ve yapıların depreme karşı hesap ve inşaasında en iyi çözüm yolları, gelişmiş teorileri pratiğe intikal ettirmek ve buna araştırma sonuçlarını da katmak suretiyle bulunacaktır. Esasen İmar ve İskan Bakanlığının 23.9.1964 gün ve 343/8987 sayılı olurlarıyla kurulan "Deprem Yönetmeliğini Tanzim Komisyonu'nun 13.5.1966 tarihinde tamamlandığı çalışmalarına dayanılarak hazırlanan ancak

* International Institute of Seismology and Earthquake Engineering.

çeşitli nedenler yüzünden 16 Ocak 1968 tarihinde yürürlüğe giren "Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik"in tanziminden itibaren aradan geçen uzun zaman aralığında: Varto, Pülümür, Bartın, Amasra, Kaş, Alaşehir, 1970 yılı içinde Gediz, 12.5.1971 gününde Burdur ve 22.5.1971 gününde de Bingöl Depreminin vuku bulması, deprem hasarlarının özellikleri ve hasar sonuçlarına da dikkat edilerek deprem yönetmeliğinin yeniden gözden geçirilmesini ve gerekli değişikliklerin süratle yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Esasen, bu konuda yapılacak çalışmalar yönünden, Devlet Plânlama Teşkilâtı İkinci Beş Yıllık (1968 - 1972) Kalkınma Plânı 1968 yılı programı Konut bölümü, "2. 1968 yılında alınacak tedbirler" kısmının (2.) fıkrasında "Zelzele Yönetmeliğinin çağdaş tekniğin icaplarına uygun şekilde geliştirilmesi yolunda çalışmalara başlanacaktır." tedbirine de uyulması ve sonuçlandırılması zorunlu bulunmaktadır.

Zemin şartlarına, bina tiplerine, rijitliklerine ve sismik bölgelendirmeye uygun deprem şiddetlerinin seçimi, ülkelerin uygulamaya koydukları deprem yönetmelikleri ile saptanmaktadır. Bu konuda yardımcı olmak üzere çeşitli ülkelerin deprem yönetmeliklerine ait bilgiler (Ek: 1, 2, 3, 4) de verilmiştir. Çağdaş tekniğin icaplarına da uyularak hazırlanacak deprem yönetmeliğinin, ancak titiz ve teknik esaslara bağlı kalınarak uygulamada benimsenmesi halinde, deprem bölgelerinde yapılacak yapıların, kısa vadeli basit hesaplarla ilgili olarak değil, uzun vadede yıkılmayacak, can ve mal emniyetini gerçekleştiren prensiplerle yapımları gerçekleştirilmiş olacaktır.

EK: 1

SİSMİK TEDBİRLER HAKKINDAKİ BAŞLICA MADDELER

1. Sismik kuvvetin dağıtımı
   a) Üçgen veya benzer şekilde dağıtımı uygulayan memleketler: U. S. A., Kanada, Meksika, Yenizelanda, U.S.S.R., Romanya, Hindistan.
   b) Uniform dağıtımı uygulayan memleketler: Japonya (16 M. den sonra $\overline{v}k = 0{,}01/4$ M. arttırma), İtalya, Şili, Yenizelanda, Türkiye, Yunanistan, Cezair, Almanya, Filipinler, Portekiz, Arjantin.

2. Yapının tabiî peryodunu nazar'ı itibare alan memleketler:
U. S. A., Şili, U. S. S. R., Romanya, Türkiye, Japonya.

3. Devrilme momenti ile ilgili tedbirledi uygulayan memleketler:
U. S. A., Kanada, Filipinler, Arjantin, Venezuella.

4. Parapet; konsol, tezyin maksatlı parça ve ek yapı kısımlarına özel deprem kuvvetinin tesir ettirilmesini uygulayan memleketler:
U. S. A., Kanada, Meksika, Yenizelanda, Cezair, Arjantin, Yunanistan, Hindistan, Filipinler, Portekiz, Romanya, U. S. S. R., (Türkiye, âfet bölgelerinde yapılacak yapılar hakkındaki yönetmelik ile konsol hesabında hareketli yüklerin % 50 arttırılması şeklinde tedbir almıştır.)

5. Binanın kullanılma maksadına göre deprem kuvvetinin tadilini uygulayan memleketler:
Meksika, Yenizelanda, U. S. S. R., Hindistan, Romanya, Türkiye.

6. Deprem bölgelerine göre deprem kuvvetinin uygulanmasını uygulayan memleketler.
U. S. A., İtalya, Türkiye, Yenizelanda, Cezair, Yunanistan, Japonya, U. S. S. R., Kanada, Hindistan, Portekiz, Romanya, Venezuella.

7. Zemin yapısına bağlı olarak deprem kuvvetinin ayarlanmasını uygulayan memleketler:
U. S. A. (San - Francisco), Meksika, Şili, Japonya, Portekiz, Türkiye.

8. Binanın tipine bağlı olarak deprem kuvvetinin ayarlanmasını uygulayan memleketler:
U. S. A. (SEAOC), Cezair, Almanya, Türkiye.

9. Deprem kuvvetinin düşey bileşimini nazar'ı itibare alan memleketler:
İtalya, Yunanistan, Cezair, Şili, Hindistan.

10. Açısal yer değiştirmeyi tahdid eden memleketler:
U.S.A. (SEAOC), Meksika.

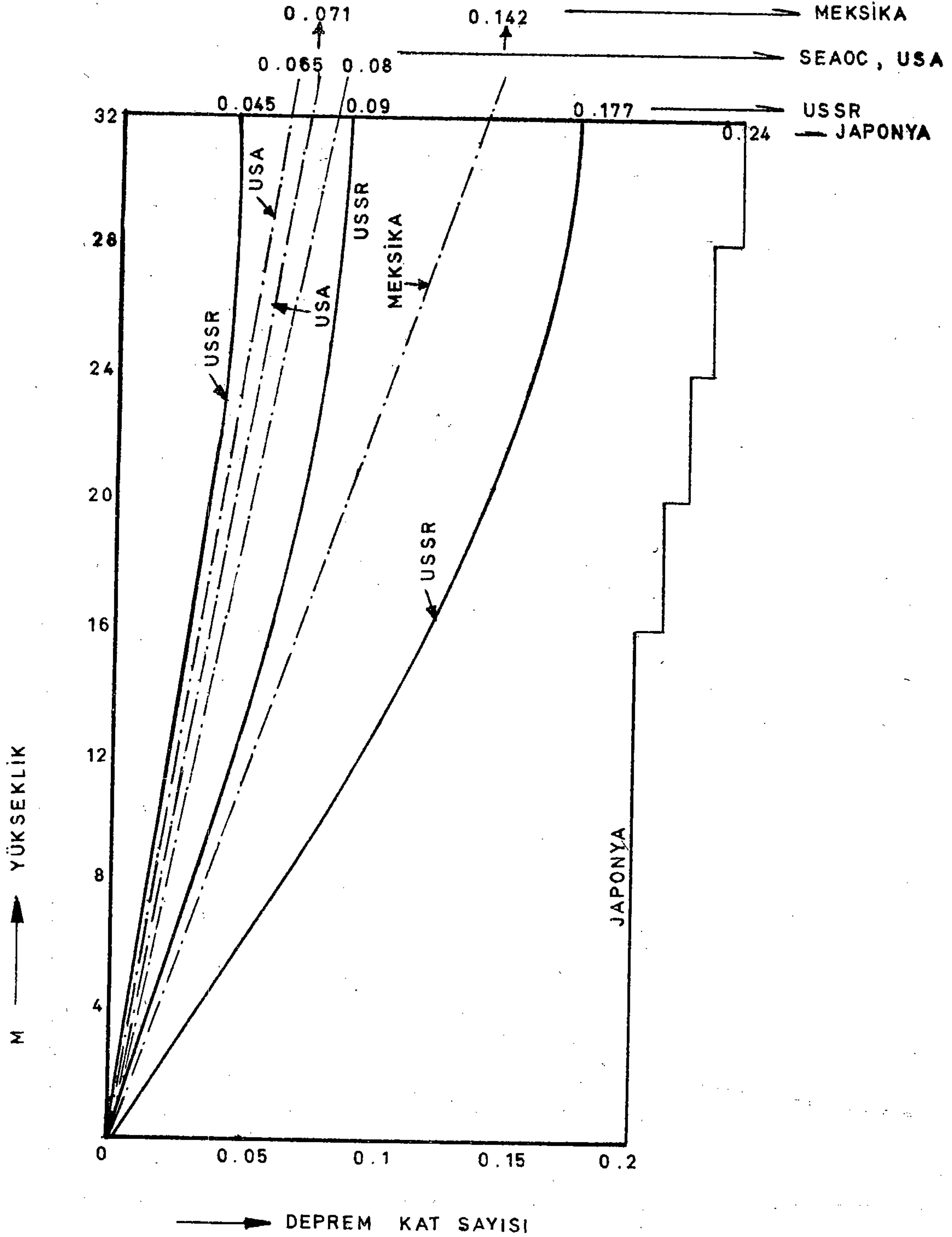
11. Yapılardaki dilâtasyon derzleri hususunu tatbik eden memleketler:
U.S.A. (U.B.C., SEAOC), Meksika, U. S. S. R., Venezuella.

12. Taşıyıcı çerçevede, sismik kuvvete karşı asgari taşıma gücünün bulunmasını şart koşan memleketler:
U.S.A. (SEAOC), Meksika.

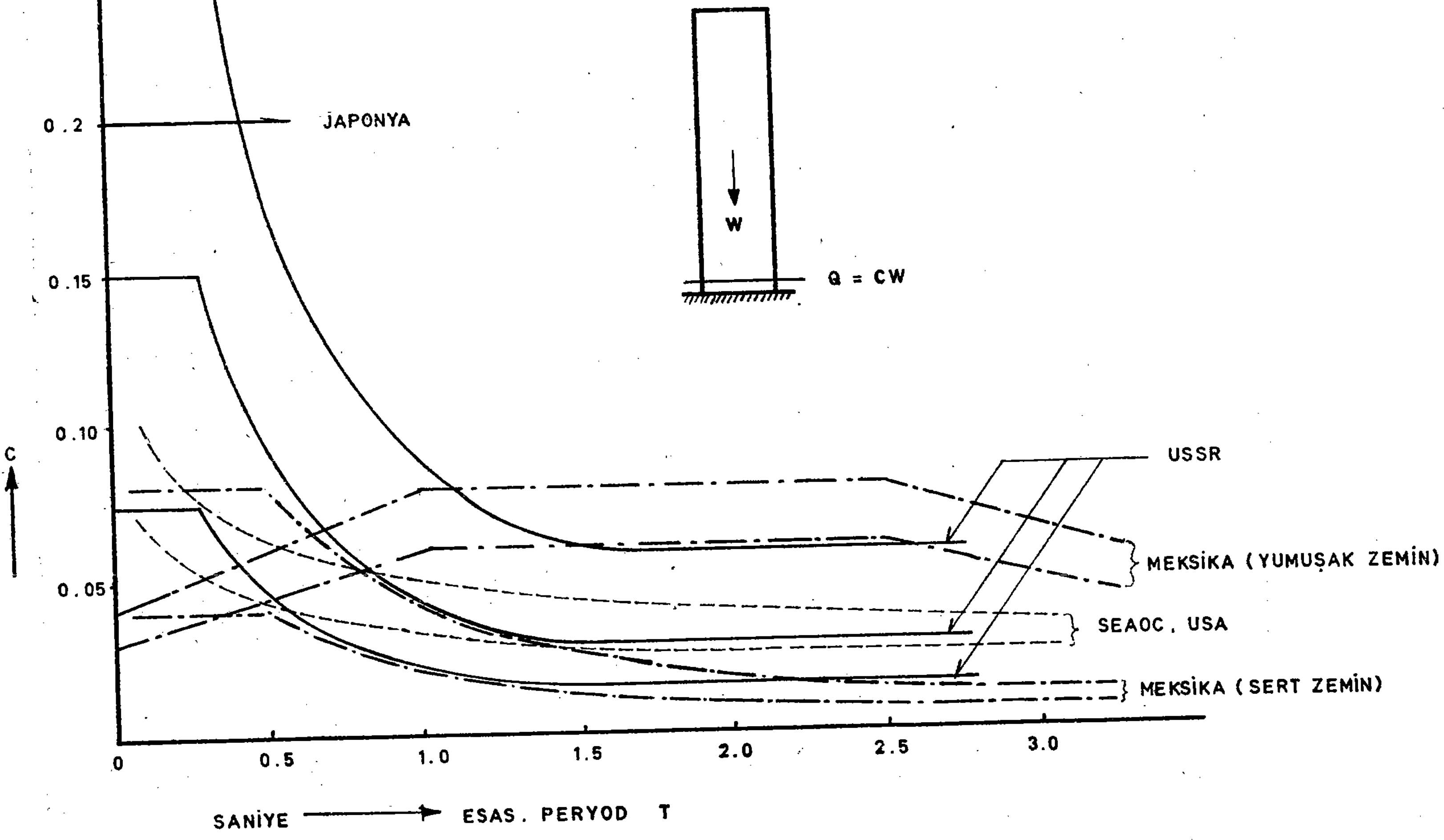
13. Ufkî torsiyonel momentlerin tesiri ile ilgili şartları uygulayan memleketler:
U.S.A. (SEAOC), Meksika, Romanya.

EK : 2

DEPREM KAT SAYILARI VE YAPI * YÜKSEKLİKLERİ ARASINDAKİ BAĞINTI U.S.A., USSR, MEKSİKA VE JAPONYA DEPREM YÖNETMELİKLERİNDE BULUNMAKTADIR.

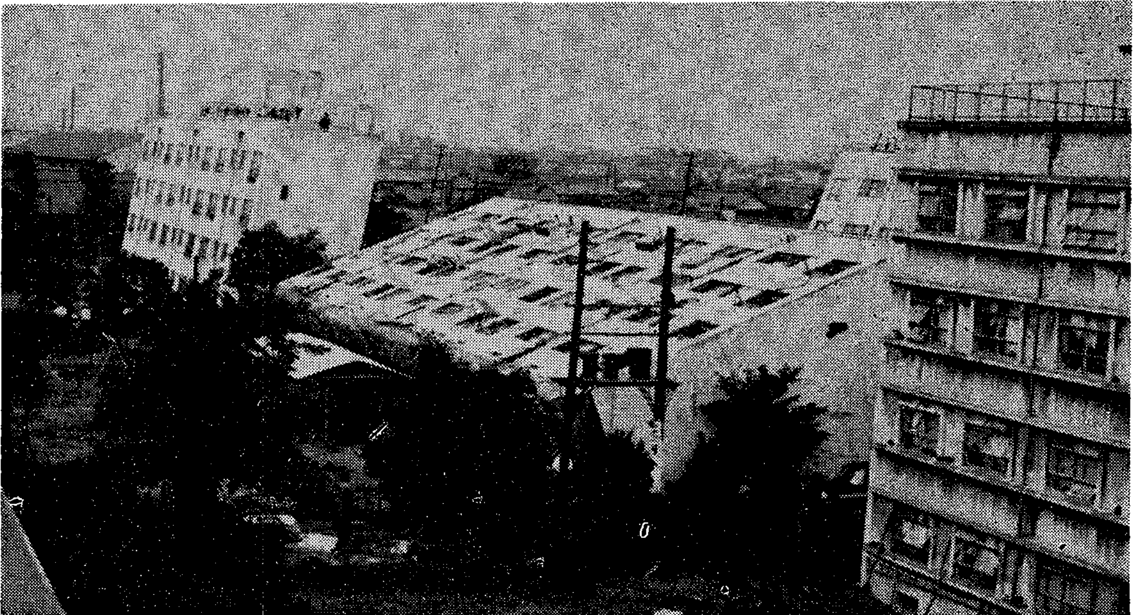
* 8 KATLI RESMİ DAİRE BİNASI

EK : 3
TABAN KESME KUVVETİ KAT SAYILARI
USSR. USA, MEKSİKA VE JAPONYA DEPREM YÖNETMELİKLERİNDE BULUNMAKTADIR.
JAPONYA
W
Q = CW
USSR
MEKSİKA (YUMUŞAK ZEMİN)
SEAOC, USA
MEKSİKA (SERT ZEMİN)
0.3
0.25
0.2
0.15
0.10
0.05
C
0
0.5
1.0
1.5
2.0
2.5
3.0
SANİYE —— ESAS. PERYOD T

EK : 4

SİSMİK BÖLGELERE GÖRE DEPREM KUVVETİNİN TADİLİ

Memleket	Bölge	Ayarlama
U. S. A.	0 I II III	0 : 1 : 2 : 4
Kanada	0 I II III	0 : 1 : 2 : 4
Yunanistan	0 I II III	0 : 1 : 1.5 : 2
Cezair	I II III	1 : 2 : 3
Türkiye	0 I II	0 : 1 : (1.3 - 1.5 - 2.0)
U. S. S. R.	0 I II III	0 : 1 : 2 : 4
Romanya	0 I II III	0 : 1 : 2 : 4
Portekiz	0 I II	0 : 1 : 2
Japonya	I II III	0.8 : 0.9 . 1
Venezuella	0 I II	0 : 1 : 2
İtalya	I II	1 : 2
Hindistan	0 - VI	0 : 1 : 2 : 2.5 : 3 : 4
		0 : 1 : 3 : 5 : 6 : 8 : 10
		0 : 1 : 2 : 3 : 4 : 5 : 6
Almanya	I II	1 : 2

Fotoğraf 1 : Niigata'da (Japonya) depremde yıkılan yapılar

SANAYİLEŞME AÇISINDAN KENTLEŞME SORUNUMUZ

Enis ÜSER
İnş. Müh.

Giriş

İlk kentler bundan 10.000 sene kadar önce ortaya çıkmış. Fakat, kentleşme, sanayi devrimini takip eden çağın sorunu olmuş, yani 18. yüzyıldan zamanımıza kadar gelen dönemin. Daha da devam edecek.

Kentlerin kökeni, tarımı öğrenip ondan artık değer elde etmesini beceren, ilk insan topluluklarının yerleşmesine kadar gider. Kentin kırsal yerleşmeden ayrı olarak ortaya çıkışı sosyal yapıda ilk ihtisaslaşma ve işbölümünün gelişmesini belirtir. Medeniyet, kentin doğması ile başlar.

Toplumların ekonomik hayatı uzun bir dönem tarıma bağlı kalmıştır. Bu dönemin kentlerinin önemi de bu yapıya bağlı olarak belirir. Sanayi devrimi ile birlikte kentlerin önemi artmaya başlamış, toplumsal hayatın bütün faaliyetlerini kontrol eden merkezler olmaya başlamışlardır. Bugünkü kent şu şekilde tanımlanabilir : Tarımsal olmayan üretimin mekânı ve aynı zamanda tarımsal olan ve olmayan üretimin denetlendiği ve dağıtımının koordine edildiği yer. (1)

Avrupa'da toplumsal ihtiyaçların zorladığı yeni kıtaların ve ticaret yollarının keşfi, bu kıtaların anormal sömürülmesi sonucunda ele geçirilen malların kendi ülkelerine taşınması buralarda görülmemiş bir bolluk yarattı. Bu şartlar zenginliğin transferini ve yeniden yaratılmasını teşvik ederken, diğer yandan da üretim ilişkilerinin yeni şekillere girmesini zorladı. Böylece feodal üretim alanları tüccarlar için yeni pazarları oluşturdu. Bu gelişimin tarımı etkilemesi kaçınılmazdı. Nitekim toprak sahipleri bolluktan paylarını almak için tedbirler getirmekte gecikmediler. Ya ürün miktarını arttırmak yoluna gittiler ya da yeni ürün çeşitlerini değiştirdiler.

İngiltere'de, Sanayi Devrimi dönemi olan 1770'lerden önceki "enclosure" ile beraber tarımsal verimlilikte büyük artış olmuştur. Özellikle 1780 - 1813 yılları arası verimlilik artışı bakımından son derece önemlidir. (2)

Tarımdaki yeni gelişmelere paralel olarak topraktan elde edilen ürünlerin bölüşümünde de değişmeler olmuştur. Verimliliğin artması sonucu toprak sahipleri ürünlerin köylülerle bölüşülmesinden vazgeçmişler, emeklerinin karşılığını nakdî şekilde ödemeye başlamışlar, fazla nüfusu da böylece topraktan uzaklaştırmışlardır.

Bu köylüler de kentlere göç etmişlerdir. Bu dönem de kentleri işsizler ordusu doldurmuştur. Daha önce belirttiğimiz gibi bu dönem aynı zamanda ticaret sermayesini sanayi sermayesine dönüştürecek yeni bir sınıfın sanayi burjuvasının, ortaya çıktığı dönemdir. Bu kişiler sermaye ve serbest işgücü arasındaki ilişkiyi görmüş ve bundan kapitalist işletmeleri kurma yolunda istifade etmiştir. Böylece şehirdeki işsiz ordusu istihdam edilmiş, edilmiyenler de, iş bulmak için başka dünyalara göç etmiştir.

Buraya kadar özetlenen, Avrupa toplumlarının kendi iç dinamikleri ile gelişimidir. Görüldüğü gibi kırın itimi ve kentin çekimi birbirini dengelemiştir. Bu evrimin sonucudur ki gelişmiş ülkelerin kırsal alanlarda yaşayan nüfusu tarihte görülen en düşük seviyeye inmiştir.

Tablo : 1

Ülkeler	Kırsal nüfusun toplam nüfusa oranı
İngiltere	20
Batı Almanya	29
A. B. D.	37
Fransa	48
Japonya	62
Türkiye	68
İran	80
Hindistan	83 (3)

TÜRKİYE'DE GÖÇ HAREKETLERİ

Türkiye'de kentlere göç hareketlerinin geçmişi Osmanlı İmparatorluğu'nun 1500 yıllarına kadar gider. Bu tarihlerde devletin artan masrafları toprak düzeninde bir değişiklik gerektirmiştir. Osmanlı tarihinde ilk defa toprağın zilliyetinden başka mülkiyeti de özel kişilere bırakılmıştır. Bu kişilerin üretimi arttırmak maksadıyla köylüler üzerine yaptığı baskı sonucu köylüler toprakları bırakıp kaçmaya başlamışlardır. Bir kısmı dağlık bölgelere yerleşmiş, diğer kısmı da kentlere gitmiştir.

Toprak düzenindeki değişiklikle beraber gelen vergilerin nakdî olarak ödenmesi ilkesi ile birlikte köylülerin borç almak zorunda kalmaları, tefeciliğin ağır faizleri sonucunda borçlarını ödeyemiyecek duruma gelince, biriktirecekleri paralar ile borçlarını ödemek üzere topraklarını bırakıp kentlere göçetmeleri, tarihimizde gözlenen olaylardır. (4)

Kentlere göç, yarattığı geniş işgücü miktarı ile, Batı Avrupa ülkelerinde, sanayi devriminin temel öğelerinden biri olmuştur. Bizde ise böyle olmamıştır. Çünkü, göç hareketinden önce Batı Avrupa sanayii bizim imalât sanayimizi yıkmağa başlamıştır. Yani kentlere gelen bu serbest işgücünü yeni bir atılımda kullanmak durumunda olanlar daha ileri aşamadaki teknolojinin serbest rekabetine maruz bırakılınca gelişme olanakları ortadan kaldırılmış ve bu şekilde kentin çekimi de gerçekleşmemiştir. Neticede, köyden gelenler kent tarafından eritilmemiştir. Halbuki, Batı Avrupa'da kentin çekimi kırın itimi ile denge halinde olmuştur.

Bununla beraber Osmanlı İmpaartorluğu'nda, Avrupa'daki kentleşme sürecinden farklı olarak gelişmiş ülkelerin ticari amaçlarına hizmet etmek üzere, belli bir kentleşme olmuştur. Gelişen ülkelere ham madde temin eden ve mamul maddelere pazar görevi yapan ülkenin dışarıyla en kolay temasına imkân veren noktaları, özellikle limanlar, kontuvar-şehirler olarak hızla gelişmişlerdir. (5)

Bu şekilde ve yavaş gelişen kentleşme 2. Dünya Savaşına kadar devam etmiştir. Bu savaşın sonuçları olan ekonomik durgunluk ve nüfusumuzdaki azalma dolayısı ile bu devredeki göç hareketleri hemen hemen durmuştur. (6)

Savaşın bitmesi ile birlikte Türkiye'de hızlı bir kentleşme başlamıştır.

Tablo : 2

Yıllar	Nüfusun artış hızı (%)	Kentleşme hızı (%)
1927	—	24.2
1935	1.90	23.5
1940	1.60	24.4
1945	1.07	24.9
1950	2.20	25.0
1955	2.82	28.9
1960	2.95	31.9
1965	2.43	34.4 (7)

Tablodan görüleceği üzere kentleşme hızı 1950'lere kadar hemen hemen sabit kalmakta ondan sonra ani bir sıçrama olmaktadır. Daha genel rakamlarla ifade edecek olursak,

Tablo : 3

	1950	1960
Genel nüfus	100	133
Köy nüfusu	100	121
Kent nüfusu	100	180 (8)

Şimdi bu olayların sebeplerini araştırabiliriz.

rildi. Bu ilgiyi iki kısımda izlemek mümkündür.

1) Nüfusu arttırmak için alınan tedbirlerde,

2) Belirli zamanlarda sayım yapıp bunların kayıtlandırılması isteğinde.

Aşağıdaki pasaj büyük nüfusun o zamanki idarecilerimiz için nasıl önem taşıdığına bir örnektir.

"Bugün, nüfusun, ekonomi için önemini takdir etmiş olmamız gerçeğinden başka, geniş ülkemizin müdafaa gücünün arttırılması gayesi vardır." (10)

Aynı zamanda, o günkü kanunlar doğum kontrolunun yasaklanması ile nüfusun arttırılması çabasını açıkça ortaya koymaktadır.

Zamanın "Nüfus Politikasının" diğer bir yönü de, alınan sonuçların belgelendirilmesi idi. Böylece nüfus sayımları ülkemizde başlamış oldu. Bu sayımlardan ilki 1927'de, ikincisi 1935 yılında yapıldı. Daha sonra her beş yılda bir yapılmak suretiyle sayımlara devam olundu.

Aşağıdaki tablodan izleneceği üzere, Cumhuriyetin "Nüfus Politikası" 1927 ve ve 1960 yılları arasında % 104'lük bir artışla sonuçlanmıştır. Diğer bir deyişle, nüfusumuz, 33 yıl gibi bir zamanda iki katına çıkmıştır. Bunun önemi nedir?

Tablo : 4

Yıllar	1927	1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965
Nüfus	13.648.270	16.158.018	17.820.950	18.790.174	20.947.188	24.064.763	27.754.820	36.900.557
Artış		2.509.718	1.662.932	969.224	2.157.014	3.117.575	3.690.057	
Ortalama artış hızı		21.2	17.3 (*)	10.5	22.9	29.7	28.9	(11)

(*) (1939 yılında anavatana katılan Hatay ilinin nüfusu hariç).

a) Nüfus Patlaması :

Bizde nüfus sayımı belgelendirilmesi ancak 1927'de başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde nüfusun nitelik ve niceliği hakkında bilgi verecek inanılır kaynaklara rastlanılmamaktadır. Cumhuriyetin başında nüfusumuzun 10 milyon civarında olduğu tahmin edilmekte idi. (9)

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte, bizde, nüfus konusuna özel bir ilgi gösterildi.

Bu konuda bir fikir sahibi olabilmemiz için diğer ülkelerin nüfus artışları ile karşılaştırma yapmamız uygun olur. Aşağıdaki pasaj bu amaçla alınmıştır.

"Nüfus artışları, şüphesiz dünyanın her yerinde aynı değildir. Sanayileşmiş ülkeleden Japonya ile Avrupa ülkelerinin çoğunun nüfusu şimdi göreli olarak daha yavaş büyümekte, 50 ilâ 100 sene arasında iki katına çıkmaktadır. Diğer sanayileşmiş ülkelerden ABD, SSCB, Avustralya, Yeni

Zelanda, Kanada, Arjantin'in nüfuslarını iki katına çıkmaları için gerekli zaman dünya ortalaması olan 30 - 40 senedir. Dünya nüfusunun 2/3'ünü oluşturan, Asya'nın (Japonya ve SSCB'nin Asya'daki bölümü hariç), Güney Batı Pasifik Adaları'nın (özellikle Filipinler ve Endonezya), Afrika'nın (Avrupalı azınlıklar hariç), Karaib Adaları'nın ve Lâtin Amerika'nın (Arjantin ve Uruguay hariç) dahil olduğu dünyanın sanayileşmemiş, düşük gelirli, az gelişmiş bölgeleri vásattan, çok hızlıya kadar değişen hızlarla artmakta, 20 ilâ 40 sene arasında nüfuslarını iki katına çıkarmaktadırlar" (12)

Nüfus Artışlarının Nedenleri :

Nüfus artışlarının nedenleri üç noktada incelenebilir.

1) Dışarıdan göç.

Aşağıda verilen tablo bu türden artışların ülkemiz nüfusunu önemli derecede etkilemediğini göstermektedir.

Tablo : 5

Türkiye'de Ortalama Nüfus Artışları (%)

Yıllar	Toplam artış	Doğal artış	Fark
1935 - 40	19.8	15.8	4.0
1940 - 45	10.6	10.4	0.2
1945 - 50	22.0	21.6	0.4
1950 - 55	28.7	26.8	1.3
1955 - 60	29.5	28.3	1.2 (13)

(Doğal artış doğum ve ölüm oranları arasındaki farktır.)

En belirgin fark 1935 - 40 yılları arasındadır. Çünkü Hatay ili 1939'da 208.116 nüfus ile anavatana katılmıştır. Diğer yıllardaki fark oldukça önemsizdir.

2) Ölüm Oranında Azalma.

Özellikle 1950'lere kadar "Nüfus Politikası"nın etkisi ölüm oranlarını azaltarak nüfusu arttırma şeklinde olmuştur. Bu dönem içinde doğum oranları % 4 civarında sabit kalmıştır.

Tablo : 6 (*)

Dönem	Kaba ölüm oranı (%)	Kaba doğum oranı (%)
1935 - 40	2.43	4.01
1940 - 45	2.61	3.65
1945 - 50	1.89	4.05
1950 - 55	1.59	4.27
1955 - 60	1.31	4.14 (14)

(*)

Kaba ölüm oranı : $\frac{D}{p} \times K$

Kaba doğum oranı : $\frac{D_1}{p} \times K$

D = O yıldaki ölüm sayısı (1 Ocak - 31 Aralık)

D_1 = O yıldaki doğum sayısı (1 Ocak - 31 Aralık)

P = Yıl ortasındaki nüfus (1 Haziran)

K = 1000 (sabit)

"Nüfus Politikasının" bu sonuca nasıl ulaştığı da incelenmelidir. Bu sonuç gelişmiş ülkelerde daha önceden keşfedilmiş ilâçların ithal edilerek hastalıklarla mücadele suretiyle elde edilmiştir.

Tablo : 7'de gösterilen hastalıklar uzun bir dönem mücadele edilenlerdir. Sayılardaki düşüş yeni ilâçların (anti-biyotik) kullanılması ile olmuştur.

Tablo, çiçek, kızıl, frengi, difteri, tifüs hastalıkları yüzünden meydana gelen ölümlerin 1955'de sıfıra ulaştığını göstermektedir. Sıtma bunlar arasında en önemlisidir. Bu hastalıkla savaşın ölüm oranlarının azalışında büyük payı vardır. 1940 ile 1955 yılları arasında sıtma yüzünden ölüm sayısı, 100.000 kişi için, 53'den 1.9'a düşmüştür.

Tablo 8 — Enfeksiyon ve parazit hastalıklardan dolayı ölümlerin azalışını göstermektedir.

Tablo : 7
Hastalıklara Göre Ölüm Oranı
(Her 100.000 nüfus için) (*)

	1935	1940	1945	1950	1955	
Zatürre	270.7	315.0	281.0	224.0	155.0	
Akciğer veremi	164.0	153.0	201.0	146.0	75.5	
Verem (diğer)	44.5	43.7	58.5	57.0	29.1	
Grip	7.4	3.3	1.8	0.3	0.8	
Tifo	21.6	17.5	17.5	14.8	11.8	
Tifüs	1.0	1.3	3.7	0.3	0.0	
Çiçek	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	
Difteri	7.6	6.3	5.1	4.6	1.0	
Frengi	3.0	2.3	1.2	1.8	0.6	
Sıtma	48.0	53.0	24.7	5.8	1.9	
Kızıl	1.0	0.4	0.4	1.1	0.2	
Boğmaca	2.1	4.1	2.9	3.6	3.3	
Kızamık	3.6	3.9	2.9	10.3	7.4	
Diğer enfeksiyonlar	40.0	58.5	39.7	21.6	16.4	(15)

Tablo : 8
Belirli Sebeplerden Dolayı Ölümler
(%)*

	1940	1945	1950	1955	1959	
Enfeksiyonlar ve parazit hastalıklar (**)	17.1	19.0	17.4	11.8	8.9	
Kanser ve kalp hastalıkları	18.5	21.0	23.0	24.4	22.3	(16)

(*) 1940 ve 1945'de 25 il merkezi, 1950 ve 1955'de bütün il merkezleri ele alınmıştır. 1950, 1955 ve 1959 kayıtları o seneki doğumları ilâve etmemiştir. 1940 ve 1955'de ölüm sebeplerinin sınıflandırması doğumlar için bir husus ilâve etmemektedir. Bu yüzden toplam ölüm sayısı olduğu gibi kullanılmıştır.

(**) Enfeksiyonlar ve parazit hastalıkları şunlardır : Tifo, kızıl, difteri, boğmaca, verem, sıtma, frengi, grip, çiçek, kızamık, tifüs vs.

Tablo : 9
Sıtma Mücadelesinin Yapıldığı Bazı Yerlerde Ölüm
(1934 - 1951)

Yıllar	İl sayısı	Köy sayısı	Nüfus (1000)	Ölüm	Kaba ölüm oranı	
1934	11	3.078	1.094	19.282	17.6	
1934	11	3.445	1.209	25.147	20.8	
1940	17	3.589	1.790	38.736	21.6	
1945	19	5.054	2.198	26.976	12.3	
1950	19	6.911	3.277	34.192	10.4	(17)

3) Doğum Oranında Artışlar.

Doğum oranlarında hernekadar savaş yıllarında bir azalma görülüyorsa da sonra tekrar yükselmektedir.

Tablo : 10

Yıllar	Kaba doğum oranları (%)	
1935 - 40	40.9	
1940 - 45	36.6	
1945 - 50	40.6	
1950 - 55	42.9	
1955 - 60	41.4	(18)

b) Tarımda gelişmeler :

Bu alandaki değişmeleri iki noktada inceleyeceğiz.

1) Tarım teknolojisindeik değişiklikler.

Eğer 1948'deki tarım üretimi 100 olarak alınırsa 1960'da bu miktar 175'e yükselmektedir. Yalnız şunu hatırlatmakta yarar var : Elde edilen bu global "başarı" teknolojide ulaşılan seviyenin yüksek olmasından ileri gelmemektedir. Gerçek artış hektar başına sadece 100'den 105'e ulaşmıştır. Bunun arkasında yatan gerçek artışın entansif değil ekstansif tarım ile elde edildiğidir.

Özellikle 1950 - 53 yılları arasında tarım ürünlerinde artış ile birlikte tarım alanlarının genişlediğini görüyoruz.

Tablo : 11

Yıllar	Toplam ekili arazi	Çayır, otlak vs. (1000 hektar)
1948	13.900	38.330
1949	13.264	38.758
1950	14.542	37.806
1951	15.272	36.978
1952	17.361	34.789
1953	18.812	33.297
1954	19.616	32.441
1955	20.998	31.009
1956	22.453	29.489
1957	22.161	29.748
1958	22.675	29.134
1959	22.940	29.014
1960	23.264	28.658
		(19)

1948 - 1959 döneminde çayır ve otlakların 9.330.000 hektar azalışına karşılık tarım yapılan alanların 9.040.000 hektara ulaştığı görülmektedir. Yani azalan otlak ve çayırların hemen hepsi ekim alanına çevrilmiştir. 1960 yılından sonra çayır ve otlakların aynı miktarda kalması bir limite ulaşıldığını göstermektedir.

Fakat 1950 ile beraber entansif tarımında da gelişmeler olduğunu görüyoruz. Örneğin 1948 - 51 döneminde hektar başına ortalama 0.14 kg. olan gübre sarfiyatı 1958 - 59 yıllarına gelince 1 kg./hektar yani hemen hemen 8 defa daha fazla olmuştur. (20)

2) Tarımda Kredi Artışları.

Tablo : 12

Ziraat Bankası Tarafından Açılan Krediler (1000 TL.)

Yıllar	Kısa vadeli	Orta vadeli	Uzun vadeli	Toplam
1938	22.951	439	11.380	34.770
1939	25.638	1.997	15.870	43.505
1940	34.437	1.614	14.113	50.164
1941	43.816	1.250	11.974	57.045
1942	54.890	1.277	9.545	65.712
1943	69.304	945	7.645	77.894
1944	80.088	2.203	6.017	88.308
1945	111.990	3.034	5.000	120.024
1946	169.600	2.599	4.725	176.924
1947	234.530	3.983	5.418	243.931
1948	227.172	4.137	5.994	237.303
1949	323.116	5.383	8.401	336.900
1950	384.582	12.659	14.955	412.196
1951	516.111	100.415	29.980	646.506
1952	811.093	210.525	46.047	1.067.665
1953	925.088	223.979	63.775	1.212.842
1954	1.156.088	243.751	97.318	1.497.157
1955	1.228.335	217.995	108.009	1.554.339
1956	1.587.176	188.132	112.487	1.887.795
1957	1.779.525	216.491	112.165	2.108.181
1958	1.782.585	249.034	129.683	2.161.302
1959	2.102.073	115.613	95.584	2.313.280
1960	2.031.697	65.844	294.556	2.392.097
				(21)

Tablodan görüleceği gibi, kredi dağıtımında önemli değişiklik 1944 yılında başlamıştır. 1945'ten başlamak üzere 3 yıl içinde verilen kredilerin toplamı 1938'den 1944'e kadar verilen kredilerin toplamından daha fazladır.

Diğer önemli bir nokta da 1944 - 1949 yılları arasında kısa vadeli kredilerin miktarı düzgün bir şekilde artarken, orta ve uzun vadeli kredilerin aynı dönemde hemen

hemen sabit kalmasıdır. Bu da verilen kredilerde tüketim amacına öncelik verildiğini göstermekte, böylece, borca giren küçük köylünün toprağını satmak durumuyla karşılaşması sonucu toprak mülkiyetinde temerküz hızlandırılmış olmaktadır.

2) Mekanizasyonda Artış.

1948 yılına kadar yavaş gelişen Türkiye tarımı o tarihten itibaren hızlı bir tempo tutmuştur.

Yıllar	Traktör sayısı	Biçer-döver sayısı
1936	961	104
1940	1.066	57
1948	1.750	994
1952	31.415	3.222
1957	44.144	6.523
1962	43.747	6.072
1967	74.982	7.840 (22)

Tabloda izlenen bu ani ve şiddetli değişimin bir toplum için ne kadar önemli olacağı tahmin edilebilir. Gerçekten, dış etkiler sonucu gelişen bu durumun yarattığı değişim toplumumuz için çok büyük olmuş, büyük yığınlar halinde insanların topraktan kopmasına yol açmıştır.

3) Toprak Mülkiyetinde Temerküz.

Ülkemizin tarım işletmelerinde, özellikle mekanizasyonun hızlanması ile birlikte, toprak mülkiyetinin temerküzünün hızlandığı da gözlenmektedir.

Tablo : 14

Yıllar	Ortalama işletme büyüklüğü indeksi	Mülk topraklar indeksi (1948=100)
1948	100	100
1949	103	101
1950	111	103
1951	119	104
1952	131	106 (23)

Satın alınarak genişletilen topraklar 100 den 106'ya çıkarken kiralama şeklinde toprakların genişletilmesi indeksi de 100'den 131 çıkmaktadır. Satın alarak temerküz etmek, kiralayarak temerküz edilenden çok daha yavaş olmuştur. Makina sahibi çiftçiler ekim alanlarını toprak kiralayarak genişletmişlerdir.

Denilebilir ki, mekanizasyonun artması ile beraber orta ve büyük işletmeler hem sayıca hem de toprak genişliği olarak büyümüştür.

Gerçekten, miras kanunumuz, nüfusun artması ile beraber köy ailelerinin elindeki toprak büyüklüğünün gittikçe küçülmesini hızlandırmıştır. Bu nedenle küçülen toprağa sermaye yatırmak ve pazar için üretim yapmak imkân dışı bırakılmıştır. Hatta sadece aile ihtiyaçları bile karşılanamaz hale gelmiştir. Böylece, alınan kısa vadeli krediler ödenemez hale gelince ya toprak satılmış borç ödenmiş veya onu kiralayıp kendileri başka iş bulmuşlar borcu ödemek için para biriktirmişlerdir.

Aşağıdaki tablo Balâ ve Keskin'in 578 küçük işletmesinde 1963 yılında yapılan incelemeler sonucunda elde edilen sermaye durumunu göstermektedir.

Tablo : 15

Sermaye çeşidi	Ortalama değer	Toplam sermayeye oranı (%)
Toprak sermayesi	52.103.80	68.66
Toprak ıslahı sermayesi	32.23	0.04
Bina sermayesi	7.335.16	9.67
Nebat sermayesi	1.407.00	1.85
Hayvan sermayesi	4.049.37	5.34
Alet ve makine sermayesi	2.508.25	3.30
Ev eşyası sermayesi	4.574.85	6.03
Yardımcı maddeler sermayesi	3.365.88	4.43
Para mevcudu	508.67	0.67
Toplam	**75.885.23**	**100.00 (24)**

Görüldüğü gibi : % 68.66 oranı ile toprak sermayesi en başta gelmektedir. Makina ve alet sermayelerinin bu kadar az oluşu tarım metodlarının ilkelliğini göstermektedir.

c) Sanayideki Değişimler.

Tarımdaki gelişmelerin yanı sıra sanayi alanında da hızlı değişimleri izlemek mümkündür.

Tablo : 16
İmalât Sanayiindeki Büyük İşletmeler
(Devlet + Özel Sektör)

Yıllar	İndeks (1927 = 100)
1927	100
1932	71
1939	56
1950	126
1960	264 (25)

1939'da azalma duruyor ve 1950'ye kadar iki katına ulaşıyor. 1950 - 1960 döneminde ise iki katını da aşıyor.

Diğer bir karşılaştırma tarım ve sanayinin milli gelirdeki payları açısından ortaya konulabilir.

Tablo : 17

	1950	1964	
Tarım	100	152.4	
Sanayi	100	165.4	(26)

Tablo : 18

Yıllar	G. S. Milli hasıla	Yatırım	Yatırım/ G.S.M.H. oranı
1950	10.383.3	1.000.0	9.6
1951	12.270.6	1.260.4	10.3
1952	14.320.5	1.835.8	12.8
1953	16.821.0	2.087.7	12.4
1954	17.114.8	2.517.6	14.7
1955	20.059.5	3.006.1	15.0
1956	24.334.0	3.260.3	13.4
1957	30.528.7	4.017.0	13.1
1958	36.108.0	5.042.8	14.0
1959	44.703.7	6.989.0	15.6
1960	48.962.8	7.613.3	15.5
1961	49.080.9	7.024.0	14.3 (27)

1950 - 60 dönemi içinde Yatırım/GSMH oranı sadece % 6, sabit fiyatlarla hesaplandığında GSMH'da sadece % 3.4 (28) artmıştır. Bu miktar nüfusu % 3 civarında artış gösteren bir ülke için çok düşüktür, öyleki nüfus artışı Milli hasılanın hemen hepsini yutmaktadır. Yatırım oranı da zigzaklar çizdikten sonra 1955 yılını takip eden yıllarda hemen hemen sabit kalmaktadır.

Özel teşebbüse 1950'de verilen kredi miktarı 300.000 TL. iken bu miktar 1960'da 7,5 milyar TL. olmuştur. (29)

Genellikle 1950 yılı Türkiye'de özel teşebbüsün sanayileşmemizde ağırlık kazanmasının başlangıç yılı olarak kabul edilir. 1950 - 1960 arasında kredi miktarındaki büyük artışa rağmen, aşağıdaki tablo, özel sektör yatırımlarının aynı dönemde gittikçe azaldığını ve 1950'deki oranının altına düştüğünü göstermektedir.

Tablo : 19

Yıllar	Toplam yatırım	Özel sektör yatırımı	Toplam yatırma oranı (Mil. TL.)
1950	1.000.0	673.4	67.3
1951	1.260.4	772.0	61.2
1952	1.835.8	1.087.7	59.2
1953	2.087.7	1.077.5	51.6
1954	2.517.6	1.461.6	58.1
1955	3.006.1	1.518.5	50.5
1956	3.260.3	1.422.9	43.6
1957	4.017.0	1.718.0	42.8
1958	5.042.8	2.004.8	39.8
1959	6.989.0	3.446.4	49.3
1960	7.613.0	3.981.0	52.3
1961	7.024.0	2.714.0	38.6 (30)

Özel sektör yatırımlarını çabuk kar getiren alanlara yapmıştır. 1954 - 57 arasında sanayi yatırımlarına 635 milyon harcayan özel sektörün aynı dönemdeki gayrimenkul yatırımı 1.5 milyardır. 1957 - 61 döneminde özel yatırımların % 57'si konut harcamalarına gitmiştir.

Netice olarak kredilerin büyük kısmının ticari amaçla kullanıldığını söyleyebiliriz. 1956'da anonim şirketlerin % 71, limited şirketlerin de % 90'nı ticaretle uğraşıyordu. (31)

İş gücünün ülkemizdeki dağılımı da ekonomimizin yapısını anlamamız için diğer bir ölçektir.

Tablo : 20

	1935	1955	1960	1965
Tarım	81.8	82.3	79.0	74.6
Sanayi	7.3	6.9	7.8	9.5
İnşaat	1.0	1.7	2.3	2.9
Ticaret	2.8	3.0	3.3	3.6
Nakliyat	1.5	1.6	2.0	2.3
Hizmetler	5.6	4.5	5.6	7.1 (32)

1955 - 1960 arasında kırsal çalışan nüfusun azalma oranı % 3.3 fakat sanayide çalışan nüfusun oranındaki artış ise sadece % 0,9 dur. 1960 - 1965 arasındaki azalma ise % 4.4, halbuki sanayideki artış oranı sadece % 1.7'dir. Topraktan kopan nüfusun çok az bir kısmı sanayi kesimine geçebilmiştir. (% 27 ve % 38)

d) Karayolu naklindeki gelişmeler.

1948 yılı Türkiye karayolları için önemli bir tarihtir. "Türkiye Karayollarının Durumu" adı altında bir rapor ilk defa **yabancı** bir uzmana hazırlatılmıştır.

Sonradan, 1950'de, Karayolları Genel Müdürlüğü **planlı bir yol yapımı politikasını** gerçekleştirmek amacıyla kurulmuştur.

"Önemli miktarda yabancı mali ve teknik yardımı ile devlet ve il yollarının uzunluğu 1948 1960 döneminde 44.186 km. den 61.000 km. ye çıkarıldı." (33)

Tablo : 21

Yıllar	Devlet yolları	İl yolları	Toplam (Km)
1923	...	...	18.335
1939	...	...	40.932
1950	24.306	22.774	47.080
1960	26.711	34.831	61.542
			(34)

Karayolları uzunluğundaki artışa paralel olarak taşıt araçlarının sayısında da bir artış gözlenmektedir.

Tablo : 22

Yıllar	Otomobil	Otobüs	Kamyon
1938	4.573	1.944	3.882
1945	3.406	988	4.484
1960	45.767	10.981	57.460
			(35)

Karayolları ile yapılan nakliyatın toplam içindeki oranının da artmış olması gerekmektedir.

Tablo : 23

Yıllar	Yolcu adedi (%)	Yük (%)
1950	46	17
1960	67	37
		(35)

SONUÇ

Bu yazıda amacımız ülkemizin sanayileşmesi ile kentleşmesi arasındaki ilişkiyi kurabilmekti. Bazı kimselerin gönül rahatlığı içinde kentlerimizin artan nüfusu ile sanayileşmemiz arasında, doğru orantılar kurmaya çalışması (36) kentleşme ve sanayileşme konuları tarihsel perspektif içinde ve temel öğeler açısından ele alındığında hiç bir anlam taşımamaktadır.

Tarihsel bakımdan modern anlamda kentlerin Batı'da ortaya çıkması bizde aynı süreci takip ederek gerçekleşmemiştir. 1950'lerle hızlanan kentleşme olgusu ise temel öğeler açısından incelendiğinde sanayileşme ile arasındaki bağıntı birbirini tamamlayan özellikte değildir.

Türkiye'de, tarım ve sanayi için ortaya konan gelişmeler ışığı altında, topraktan kopma olayı kentleşmenin temel nedenidir.

Türkiye için bu değişiklikler 1947'lerde başlayan yeni uluslar arası ilişkilerde aldığı rolle başlar.

"Savaştan sonra iç gelişmeler dolayısı ile Türkiye'de büyük toprak ve ticaret çıkarlarının ön plâna geçtiğini belirtmiştik. İçeride "Toprak reformuna hayır", "Köy enstitülerine paydos" sloganlarıyla ortaya çıkan bu çevreler, Batı ittifakının ve yabancı sermaye ile dış yardımların baş savunucularıdır. Artan ticari ilişkilerden, yabancı sermayenin gücünden ve tekniğinden, dış yardımlardan ve yabancı firma mümessilliklerinden onlar yararlanacaklardır. Batı ve Amerikan ittifakı, çok partili hayata geçişle güçleri daha da artan bu sınıfların çıkarlarına tamamen uygundur." (37)

Türkiye'nin, savaştan sonra Amerika'dan, **kalkınma için yardım,** konusunda ısrarlı talepleri önceleri isteksiz karşılanmıştır. Ancak ısrarlı çabalar sonucunda Türkiye Marshall planına alınmış ve 8 Temmuz 1948 de Türk parlamentosu, ABD ile Türkiye arasındaki iktisadi işbirliği anlaşmasını onaylamıştır.

"Türk ekonomisinin kalkınması için yardımlarda bulunup bulunamıyacağı, ne gibi yardımlara ihtiyaç olduğu ve bunların ne şekilde yapılacağı" konusunda vereceği kararlarda ilk verileri sağlamak amacıyla hazırlatılan Thornburg Raporu incelendiğinde Türkiye'nin Marshall yardımından hangi amaçlarla yararlanılabileceği açıkça görülmektedir. "Savaştan yıkık çıkan Avrupa'nın gıdaya ihtiyacı vardır. Türkiye, aldığı yar-

dımlarla, tarımını geliştirecek ve Avrupa'nın gıda ve ham madde deposu haline gelecektir. Buna karşılık, sanayi mamullerini Avrupa'dan alacaktır." (38)

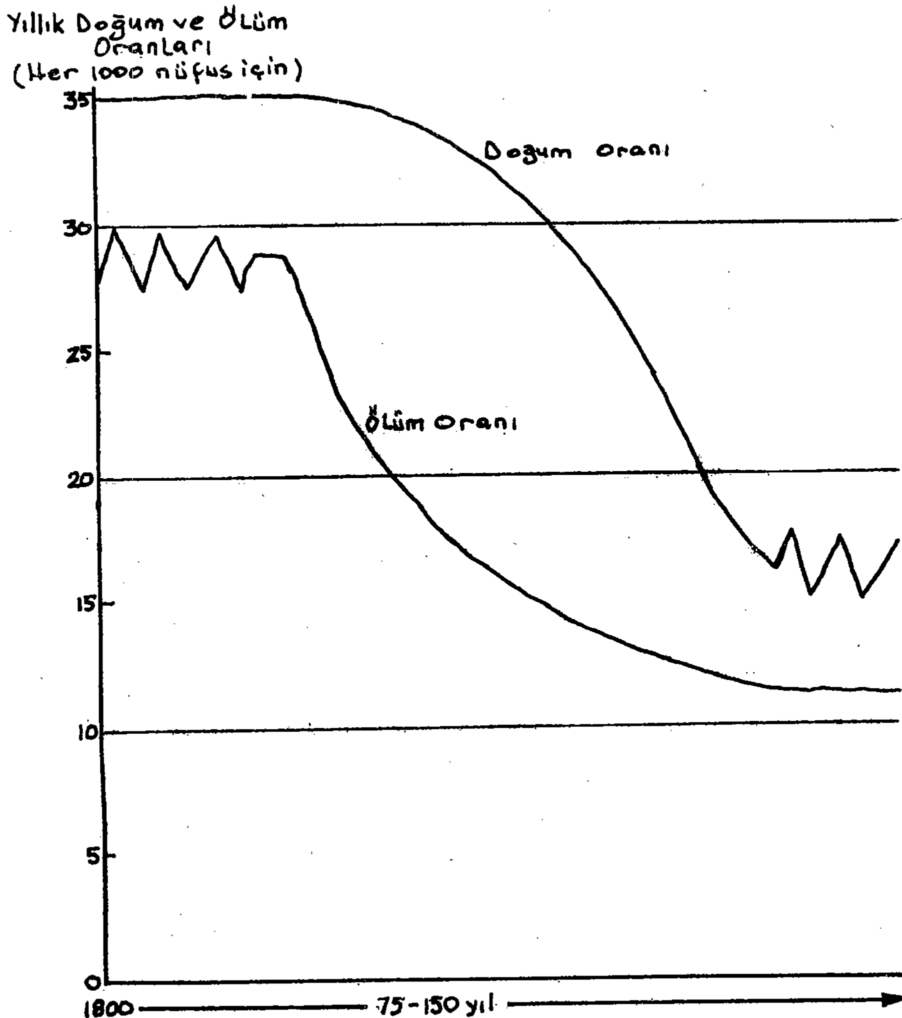
Böylece, Türkiye'nin sanayileşmesini değil, tarımda ihtisaslaşmasını amaçlıyan Marshall Planı ülkemize bir anda 40.000 traktörün girmesini sağlamıştır. Her traktörün 10 kişinin yerini aldığı göz önüne getirilirse bunun ne demek olduğu anlaşılır.

Ayrıca, yukarıda sözü edilen nedenler dolayısı ile, 200 dönümden küçük toprak sahipliğinin yaygın olduğu kesimlerde toprakların dörtte birinin 25 yıl içinde yitirildiği görülmüştür. Bu şekilde toprağını yitiren kente göçmüştür.

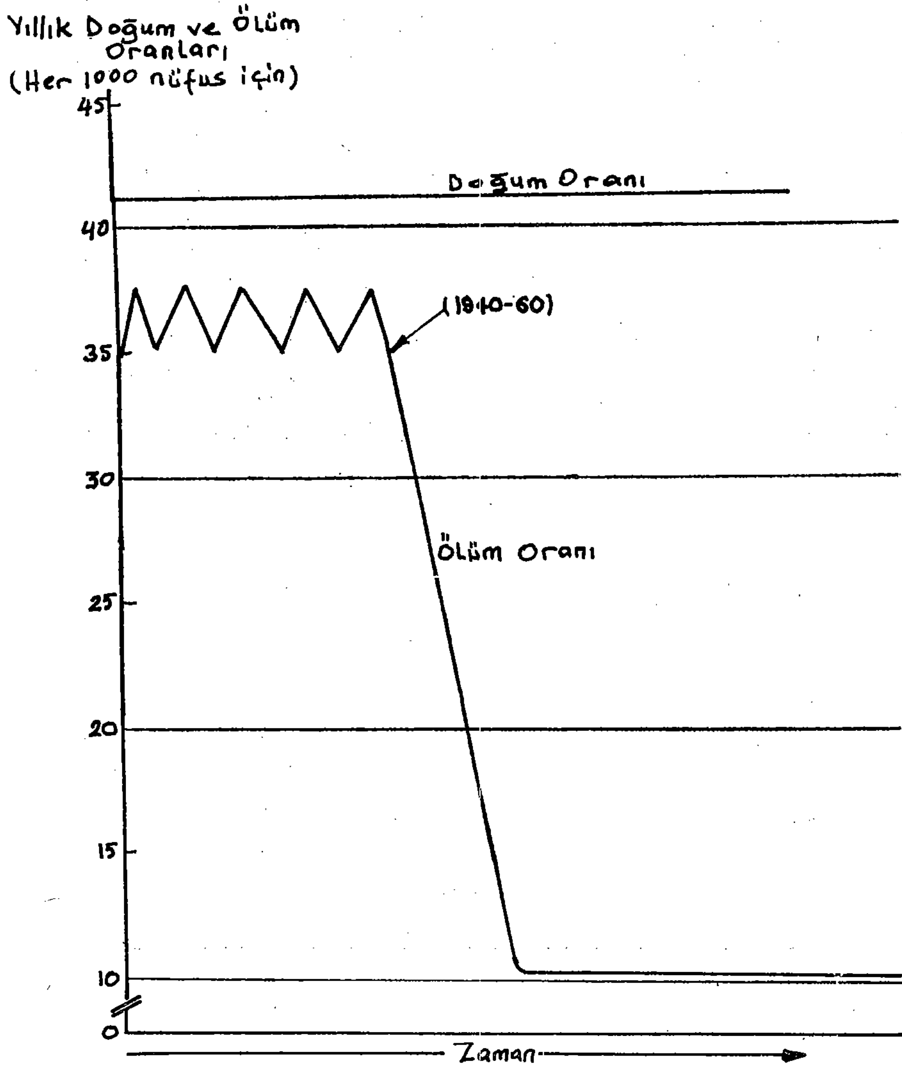
"Entansif tarımda, makineleşme olmasa bile emek açığa çıkabilmektedir. Nitekim, tütün gibi, fındık gibi ürünlerin üretilmesinde, küçük işletmelerde, nüfus artışından ötürü ailenin bazı bireyleri açıkta kalabilmektedir." (39)

Birde bunlara 1920'lerde uygulamaya konulan "Nüfus Politikasının", bütün az gelişmiş ülkeler için geçerli olan, gelişmiş ülkelerin zaten keşfetmiş oldukları ilâçların ithali yolu ile ölüm oranlarını azaltmak şeklindeki sonucunun yarattığı nüfus artışlarınında etkisini eklemek gerekmektedir.

Bu şekilde, kırda oluşan insan fazlası, karayolu ulaşımının gelişmesi ile kolayca kentlere taşınmıştır.

Şekil 1 : 1800'den sonra Batı Avrupa'daki doğum ve ölüm oranlarının şematik gösterilişi.

Şekil 2 : 20. yüzyılın ortalarında azgelişmiş ülkelerin doğum ve ölüm oranlarının şematik gösterilişi (ölüm oranının yaklaşık olarak 0.035'den ani düşüşü 1940 - 60 yılları arasında olmaktadır.)

"Fakat, Türkiye'de bugün şehirleşme, şehirlerin sanayileşme hızının tarımın modernleşmesinden çok daha yavaş olması sonucu, sahte şehirleşme diye nitelendirdiğimiz oluşumlarla sonuçlanmaktadır." (40)

Gerçekten, yapılan araştırmalar Türkiye'de kentleşme oranını yaklaşık olarak % 18, sanayileşme oranını ise % 7 olarak göstermektedir.

"Köyden kente gelenlerin çalıştıkları işler ve öğrendikleri hünerler de bu gelişmenin nasıl aldatıcı olduğunu göstermektedir. Örneğin Yasanın verdiği bilgilere göre Ankara gecekondularında yaşayanların vasıflı işçi oranı % 27'dir. Memur müstahdem oranı % 30'u geçmektedir. Daha anlamlı olan ise bu vasıflı işçilerin hünerlerinin, şoförlük, oto tamirciliği, marangozluk, duvarcılık, terzilik gibi modern sanayi düzeninden çok eski düzene has hünerler olmasıdır." (41)

Ülkemizin en gelişmiş sanayi kentlerinde bile sanayi nüfusu yüzdesi iktisaden faal nüfusun % 30'u civarında dolaşmaktadır. (Örneğin, Bursa hariç, İstanbul % 31.3, İzmir % 32,5, Adana % 30.6, Eskişehir % 31.4, Gaziantep % 30.6, Konya % 30.7,

Samsun % 26.5, Malatya % 23.3, Ankara % 13.6) Buna karşılık hizmetler sektöründe çalışanlarla, iyi tarif edilemiyen, gayri muayyen ve bilinmiyen faaliyetlere dahil olanların yüzdesi, diğer bir deyimle direkt üretici olmayan istihdam hacmi ile, atıl istihdam hacmi, iktisaden faal nüfusun % 60'ı civarında bir çoğunluğu almaktadır.

Halbuki Batının, "Dünyanın hizmet kentleri" diye adlandırılan kentlerinde bile, bu hizmetler sektörü, örneğin Paris'te bütün bölge ile birlikte % 55.3, Tokyo'da, gene bütün bölge ile birlikte, % 55'i geçmemektedir. (42)

Sonuç olarak diyebiliriz ki kentlerimizdeki nüfusun artmasıyla, asıl modernleşme olan sanayiinin gelişmesi ve dolayısı ile bu sektörde çalışan işgücünün artması arasında bir bağ yoktur.

1) "Türkiye'de Kentleşme", Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını, 1971, S. 23.

2) KAZGAN, Gülten : "İktisadi Kalkınmanın Zirai Cephesi", Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konf. S. 65.

3) SENCER, Muzaffer : "Türkiye'de Köylülüğün Maddi Temelleri", Ant Yay., 1971, S. 52.

4) ŞANDA, Hüseyin Avni : "Reaya ve Köylü", Habora Yay., 1970, S. 116.

5) "Şehirleşme Sorunları", Özel İhtisas Kom. Rap., T. C. Başbakanlık DPT, Ankara, 1966, S. 6.

6) "Şehirleşme Sorunları",

7) SENCER, Muzaffer : a.g.e., S. 74.

8) "Şehirleşme Sorunları", S. 8.

9) SENCER, Muzaffer : a.g.e., S. 43.

10) TÜRKAY, Orhan : "Türkiye'de Nüfus Artışı ve İktisadi Gelişme", 1962, S. 4.

11) "23 Ekim 1960 Genel Nüfus Sayımı", Başbakanlık Devlet İstatistik Enst. Yay. No. : 452, S. 3.

12) "The Growth of World Population", National Academy of Science, 1963, S. 9.

13) TÜRKAY, Orhan : a.g.e., S. 14.

14) TÜRKAY, Orhan : a.g.e., S. 20.

15) TÜRKAY, Orhan : a.g.e., S. 19.

16) TÜRKAY, Orhan : a.g.e., S. 24.

17) TÜRKAY, Orhan : a.g.e., S. 25.

18) TÜRKAY, Orhan : a.g.e., S. 43.

19) SENCER, Muzaffer : a.g.e., S. 109.

20) SENCER, Muzaffer : a.g.e., S. 110.

21) "Trends in Turkish Agriculture", Planning and Research Organization, Ministry of Agriculture, Pub. No. 31, 1968, S. 25.

22) AKSOY, Suat : "Türkiye'de Toprak Meselesi", Gerçek Yayınevi, 1969, S. 71.

23) AKSOY, Suat : a.g.e., S. 104.

24) AKSOY, Suat : a.g.e., S. 87.

25) "Kalkınan Türkiye", Devlet Planlama Teşkilâtı, 1969, S. 55.

26) SENCER, Muzaffer : a.g.e., S. 63.

27) "Türkiye'de Özel Sektör ve Kalkınma", Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Yay., 1960, S. 40.

28) CEM, İsmail : "Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi", Cem Yayınları, 1971, S. 334.

29) CEM, İsmail : a.g.e., S. 333.

30) "Türkiye'de Özel Sektör ve Kalkınma" S. 41.

31) CEM, İsmail : a.g.e., S. 334.

32) "Kalkınan Türkiye", S. 105.

33) SENCER, Muzaffer : a.g.e., S. 68.

34) "Kalkınan Türkiye", S. 79.

35) SENCER, Muzaffer : a.g.e., S. 69.

36) Bak. İsmet Sezgin'in 25.8.1971 tarihli Son Havadis Gazetesi'nin 2. sayfasındaki makalesi.

37) AVCIOĞLU, Doğan : "Türkiye'nin Düzeni", Bilgi Yayınevi, 1969, S. 376.

38) AVCIOĞLU, Doğan : a.g.e., S. 382.

39) "Türkiye'de Kentleşme", S. 30.

40) KIRAY, Mübeccel : "Toplum Yapısındaki Temel Değişmelerin Tarihsel Perspektifi", Mimarlık Semineri, Bildiri No. 4.

41) KIRAY, Mübeccel : a.g.e.

42) ÇAPAR, Malik : "Kentleşmenin Nedenleri ve Kentsel İstihdam Sorunları", Mimarlık Dergisi, Sayı 97, S. 11.

MÜHENDİS VE MİMAR ODALARININ ÜYELERİ ARASINDA YAPILAN ANKET SONUÇLARI

(Ön Rapor)

Türkiye'nin ekonomik, politik ve sosyal yapıda önemli değişikliklere uğradığı bir dönemde çözüm bekleyen sayısız ve çok yönlü sorunların yarattığı bunalım ve çıkmazlar her kesimde ve özellikle çalışan kesimde etkin bir şekilde duyulmaktadır. Bu duyarlılığın en fazla olduğu kesimlerden biri de teknik elemanlardır.

Personel Kanunu ve son iki yıllık ekonomik durum nedeniyle hem kamu hem de özel kesimde çalışmakta olanlar bunalımlardan olumsuz yönde fazlasıyla etkilenmişlerdir.

Teknik eleman anketi; bu etkilenmeyi teknik elemanlar kitlesinin değişik kesimlerinde ölçmek ve bazı eğilimleri tespit etmek amacıyla, düzenlenmiştir.

10 meslek Odasının hazırladığı ve sonuçlandırdığı Teknik Eleman Anketi toplam 29700, Elektrik, Harita, İnşaat, Kimya, Maden, Makina, Meteoroloji, Orman ve Ziraat Mühendislerine ve Mimarlara gönderilmiş, 7120 cevap alınmış böylece katılma oranı % 23,9 gibi yüksek bir rakama ulaşmış bulunmaktadır.

Anket sonuçları; Teknik elemanların haklı ve yaygın direnişlerine neden olan Personel Kanununun uygulamaya konduğu kısa süre içinde, kamu kesiminden özel kesime geçişi ve genel olarak yurt dışına göçü hızlandırdığını böylece teknik elemanların iddialarının haklılığını belgelemiş bulunmaktadır.

Teknik Eleman Anketi ile teknik elemanların :

— Sosyal ve aile kurumlarını

— Çalışma biçimlerini

— İş pozisyonlarını,

— Bölgelere ve nufusa göre ülke içinde dağılımlarını

— Aylık ve yıllık net gelirlerini

— Gelirlerindeki değişmeleri,

— İş değiştirme ve yurt dışına göç eğilimlerini,

— Yabancı teknik hizmet ithaline karşı duyarlılıklarını, tespit etmiş bulunuyoruz.

Sonuçlar üç bölümde sunulmaktadır :

I — BÖLÜM : Kamu kesiminde çalışanların durumu. (Üniversiteler dahil)

II — BÖLÜM : Özel kesimde çalışanların durumu (ücretli ve işveren ayırımı yapılarak)

III — BÖLÜM : Anket sonuçlarının ortaya çıkardığı genel durum, görüş ve öneriler.

I. BÖLÜM :

KAMU KURULUŞLARINDA ÇALIŞMAKTA OLAN TEKNİK ELEMANLARIN DURUMLARI :

Personel Kanununun yürürlüğe girmesiyle, Türkiye'de Teknik Elemanların % 72,4 ünü (Tablo 1) oluşturan kamu kesiminde çalışanların ücretlerinde; % 61,8'inin azalma, % 15,32'sinin artma olmuş, % 17,9'un gelirinde bir değişiklik olmamıştır. (Tablo 2)

Çalışanların % 73'ü ayda net 1000-2500 TL. arasında ve asgari geçim indeksine ulaşamayan bir ücret almaktadır. (Tablo 3)

5 Yıllık eğitim görmüş bir teknik elemanın 1958 yılında almakta olduğu ücret gözetilerek, 1971 yılında asgari ücretin 2682 TL. olması gerektiği hesaplanmıştır. (Tablo No : 4 Mimarlar Odası Ankara Şubesi Komisyon çalışmasından)

1000-2500.— TL. ücret alanların düşük ücretler ve ek olarak; % 76,4'ü evli olup, % 74,6'sı 1-3 veya daha fazla çocukludur. % 60,4'ü ailesinden başka, yakınlarına da bakmakla yükümlü bulunmakta ve % 75,2'sinin eşi çalışmamaktadır.

(Gelir durumuna göre; evlilik, çocuk sayısı, eşinin aile bütçesine katkısı olup olmadığı, başka yakınlarına bakma yükümlülüğü tablo No : 5'te ayrıntılı olarak görülebilir.)

Personel Kanunu ile Teknik Elemanların ücretlerinde büyük düşüşler yapılırken son iki yıl içinde fiat artışları % 68 gibi bir rakama hızla ulaşmış ve 4 Teknik Elemandan 3'ünü ailesi ve yakınlarıyla birlikte bir geçim sıkıntısına sokmuş bulunmaktadır. Bu durum çalışanları, Devlet Kuruluşlarını terk etmeye zorlamaktadır.

Kamu kesiminden ayrılıp, özel kesimde ücretliye geçmek (% 31,5) İşveren olmak

(% 10) veya mesleği tamamen terk etmek isteyenlerin (% 14,8) oranı toplam olarak % 56,3'e ulaşmaktadır.

Kamu kesminden kamu kesimine iş değiştirmek isteyenlerin oranı % 9,8,dir.

Kamu kuruluşlarında işini değiştirmek istemeyenlerin oranı ise % 31,8'dir. (Tablo : 6)

Devlet Kuruluşlarından ayrılma eğilimi yalnız özel kesime yönelik değildır.

Yurt dışına göç etme eğilimi de yüksektir, ve çalışanların % 72'sini oluşturmaktadır.

Göç etmek istiyenlerin % 40'ı meslekleriyle ilgili iş olursa, % 32'si de ne iş olursa olsun ülkeyi terk etmek eğilimindedirler. (Tablo : 7)

Göç etme eğilimi en fazla, kamu kesiminde çalışanların % 72,8'ini oluşturan ve ayda 1000-2500 TL. net ücret alanlarda vardır ve bu oran % 81,2'ye ulaşmaktadır.

Aylık ücret miktarı arttıkça göç etme eğilimi de azalmaktadır. 2500-4000 TL. alanların % 49,2'si ve ayda 4000 TL. sının üstünde ücret alanların da % 30'u yurt dışına çıkma eğilimindedirler. (Tablo : 8)

Yurt dışına çıkma eğiliminin yüksek olması göç nedeninin sadece ücret sorunu olmadığını açıkça göstermektedir.

Türkiye'de devlet eliyle yapılan yatırımlarda yatırım öncesi araştırmalarıyla uygulama safhasındaki hertürlü teknik hizmetin yabancılar tarafından yapıldığı, son yıllarda, iyice açığa çıkmış bulunmaktadır. Alınan sonuçlara göre ülkemizde gizli veya açık işsizliğin, yurt dışına göçün ve ücret düşüklüğünün önemli nedenlerinden biri olan yabancı teknik hizmet ithaline karşı çıkılmakta, bu hizmetlerin kendi gücümüze dayanarak Türkiye'de yapılabileceği savunulmaktadır.

Kamu kesiminde teknik hizmet ithaline "hayır" diyenlerin oranı % 92,2, üniversitelerde "hayır" oranı ise % 85,6 dır. (Tablo 9).

II. BÖLÜM :

ÖZEL KESİMDE ÇALIŞAN TEKNİK ELEMANLARIN DURUMU :

Özel kesimde çalışanlar Teknik Elemanların % 25'ini oluşturmaktadır. (% 14.3 ücretli, % 10.8 işveren) (Tablo 1.)

Son iki yıldan beri iş verenlerin % 9,5 unun aylık gelirlerinde 100 - 1000 TL. sı arasında, % 27 sinin ise 1000 - 20.000 TL. veya dah fazla bir azalma olmuştur. Böylece iş verenelrin % 36,5 unun gelirleri azalmış bulunmaktadır.

Sadece % 7,67'sinin ücretinde artma olmuştur.

% 45,2'sinin gelirlerinde her hangi bir değişiklik olmadığı görülmektedir. İşverenlerin % 16,1'i, ücretlilerin % 12,9'u geçim indeksinin altında kazanmaktadır. (Tablo 3)

Özel kesimde ücretli olarak çalışanların gelirlerinde % 9,2'sinin azalma, % 36,3 ünün artma olmuş ve % 49,6 sının da gelirlerinde değişiklik olmamıştır. (Tablo 2).

Geçim indeksinin altında kazancı olan serbest çalışanların % 55,2'si evli, % 74,5'i 1 - 3 veya daha fazla çocukludur. % 52,7'si yakınlarına da bakmakla yükümlüdür.

(Gelir durumuna göre; evlilik, çocuk sayısı, eşinin aile bütçesine katkısının olup olmadığı, başka yakınlarına bakma yükümlülüğü Tablo No. 5 de ayrıntılı olarak görülebilir.)

Özel kesimde çalışanların çoğunluğunun gelirlerinde genel olarak artış görülmemiş, azalma olmuş veya değişme olmamıştır. Gelirlerdeki bu durağanlığa rağmen kamu kesimine geçiş, ücretliden % 5, işverenden % 7,2 gibi düşük oranlarda bulunmaktadır. Ancak serbest çalışanların içinde bulundukları koşullardan tedirginlikleri ve geleceğe karşı kuşku ve güvensizlikleri, mesleği terk etme ve yurt dışına göç etme isteklerinin yüksek rakamlara ulaşması ile açığa çıkmaktadır.

Mesleği terk eğilimi işverenlerde % 14,02, ücretlilerde % 7,6 dır. (Tablo 6)

Yurt dışına göç eğilimi de işverenlerde % 44,8, ücretlilerde % 58,72'ye ulaşmaktadır. (Tablo 7).

Özel kesimde yıllık geliri 25.000 TL. sından az olanların % 75,6'sı yurt dışına göç etmek isteğindedirler.

Özel kesimde çalışanların % 83,5'i yabancı teknik hizmet ithaline karşı çıkmaktadır. (Tablo 9).

Bu oran geliri yılda 25.000 TL.'ndan az olanlarda % 90, Yıllık geliri 200.000 TL. sından fazla olanlardan ise % 67,5 rakamları ile farklılık göstermektedir. (Tablo 10).

III. BÖLÜM

ANKET SONUÇLARININ ORTAYA ÇIKARDIĞI GERÇEKLER VE GÖRÜŞLERİMİZ

— KAMU KESİMİNDE ÇALIŞAN TEKNİK ELEMANLAR

— PERSONEL KANUNUNUN BELİRLEDİĞİ ÜCRET POLİTİKASI NEDENİYLE BÜYÜK ÖLÇÜDE ZARARA UĞRAMIŞLARDIR.

— VE BÜYÜK ÇOĞUNLUK GEÇİM SIKINTISI ÇEKMEKTEDİR.

— EKONOMİK BUNALIMIN İTMESİYLE ÖZEL KESİME VEYA YURT DIŞINA GÖÇ ETMEK VEYA MESLEĞİ TERKETMEK İSTEMEKTEDİRLER.

— **ÖZEL KESİMİN :**

— ÇOĞUNLUĞUNUN İŞ VE GELİR DÜZENİ DURAĞANDIR.

— ÖNEMLİ BİR KESİMİN GELİRİ BÜYÜK ÇAPTA DÜŞMÜŞTÜR.

— GENELLİKLE BİR GÜVENSİZLİK VE KUŞKU İÇİNDE BULUNDUĞU MESLEĞİ TERK ETMEK VE YURT DIŞINA GÖÇ ETMEK EĞİLİMİNİN YÜKSEK OLMASINDAN ANLAŞILMAKTADIR.

— KAMU VE ÖZEL KESİMDE ÇALIŞMAKTA OLAN MÜHENDİS VE MİMARLARIN % 65'İ İŞSİZLİK VE ÜCRET DÜŞÜKLÜĞÜ NEDENLERİYLE YABANCI ÜLKELERDE ÇALIŞMAK İSTEMEKTEDİRLER.

— HEM KAMU KESİMİ HEM ÖZEL KESİMDE, PROJE HİZMETLERİ İLE UYGULAMA VE DENETLEME ALANLARINDA ÇALIŞANLARIN % 91,4'Ü YANİ TAMAMINA YAKIN BİR ÇOĞUNLUĞU BU HİZMETLERİN KENDİ TEKNİK GÜCÜMÜZE DAYANARAK YAPILABİLECEĞİ TEZİNİ SAVUNMAKTA YABANCILARIN ÜLKEMİZDE TEKNİK ALANDAKİ HEGEMONYALARINA KARŞI ÇIKMAKTADIR. (Tablo 11).

Alınan sonuçlara göre teknik elemanların yurt içi dağılımında büyük dengesizlikler bulunmaktadır. Toplam teknik elemanların yurt içi dağılımı şöyledir : Marmara Bölgesi % 28,2, Ege % 11,6, Akdeniz % 7,5, İç Anadolu % 33,9, Doğu Anadolu % 4,8, Güney Anadolu % 2,9, Karadeniz % 10,5'tir. (Kamu ve özel kesimde çalışanların dağılımı için bakınız Tablo 12).

(Teknik elemanların İstanbul, İzmir ve Ankara'da hangi ölçüde yoğunlaştıkları ve gelir durumları da ayrıca Tablo 13 ten görülebilir.)

İSTEK VE ÖNERİLERİMİZ :

1 — KAMU KESİMİNDE ÇALIŞAN TEKNİK ELEMANLARI GEÇİM SIKINTISINDAN VE YURT DIŞINA GÖÇ ETMEKTEN KURTARMAK ÜZERE ÜCRETLER, YAŞAMA ŞARTLARININ GEREKTİRDİĞİ DÜZEYE ULAŞTIRILMALIDIR.

BUNUN İÇİN GEREKLİ GİRİŞİMLER HEMEN YAPILMALIDIR.

ANCAK TEKNİK ELEMANLARIN BU GÜN İÇİNDE BULUNDUKLARI VE İKİ YILDANBERİ TOPLU DİRENİŞLERİNE YOL AÇAN EKONOMİK SIKINTININ SADECE YAN ÖDEMELER VE ÜCRET ARTIŞLARIYLA GİDERİLMESİ OLANAĞI YOKTUR.

ÜCRET AYARLAMALARININ GETİRECEKLERİ GEÇİCİ VE KISA ÖMÜRLÜDÜR.

SORUN, TEMELDE ÜRETİCİ GÜÇLERİN GELİŞME DÜZEYİNE CEVAP VEREN ÜRETİM İLİŞKİLERİNİN DÜZENLENMESİDİR. ÜCRET SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ DE BU DÜZENLEMELERİN GENEL SORUNLARA GETİRECEĞİ ÇÖZÜMLERİN ÇALIŞANLAR AÇISINDAN BAŞARISINA VE TUTARLILIĞINA BAĞLIDIR. BU NEDENLE;

2 — KAMU VE ÖZEL KESİMDE ÇALIŞAN TEKNİK ELEMANLARI AÇIK YA DA GİZLİ İŞSİZLİKTEN KURTARMANIN ÖN KOŞULU OLARAK;

★ YABANCI ARAŞTIRMA VE PROJELENDİRME BÜROLARI İLE YAPILMIŞ OLAN ANLAŞMALAR İPTAL EDİLMELİ, YABANCI UZMANLARIN İŞLERİNE SON VERİLMELİDİR.

★ HER TÜRLÜ YATIRIMIN ARAŞTIRMA - PROJELENDİRME VE UYGULAMA HİZMETLERİ KENDİ TEKNİK GÜCÜMÜZE DEVREDİLMELİDİR.

★ YERLİ VE YABANCI UYGULAYICILARIN SÖMÜRGE VE KISIRLAŞTIRMA POLİTİKALARI YOK EDİLMEDEN TEKNİK GÜCÜMÜZÜN GERÇEK ANLAMDA ÜRETİCİ, ÇAĞDAŞ BİLİM VE YARATICI TEKNİĞİN UYGULAYICISI OLMASI VE GİDEREK GELİŞMESİ OLANAĞI YOKTUR.

3 — YATIRIMLARIN ÜLKE DÜZEYİNDE DENGELİ DAĞILIMI SAĞLANMALI VE GERİ KALMIŞ BÖLGELERE YATIRIMLAR YOĞUNLAŞTIRILMALIDIR.

BU ÖZLEMLERİ DİLE GETİRMEK, HAK OLARAK SAVUNMAK, TEKNİK ELEMANLARIN KENDİ ÇIKARLARI AÇISINDAN OLDUĞU KADAR, TÜRKİYE'NİN GERÇEKLERİ AÇISINDAN DA TARİHİ, BİLİMSEL VE ZORUNLU BİR GÖREVDİR.

TEKNİK GÜCÜMÜZÜN BU ÖZLEMLERİ

YERLİ - YABANCI ÇIKAR GRUPLARININ VE TEKELLERİN ÇIKARLARINA AÇIKÇA TERS DÜŞMEKTEDİR.

Elektrik Mühendisleri Odası
Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası
İnşaat Mühendisleri Odası
Kimya Mühendisleri Odası
Maden Mühendisleri Odası
Türkiye Teknik Elemanlar Derneği

İSTEKLERİMİZE KARŞI TAKINACAKLARI TAVIR YÖNETİCİLERİN GERÇEK NİTELİKLERİNİ BELİRLEYECEKTİR.

Makina Mühendisleri Odası
Meteoroloji Mühendisleri Odası
Mimarlar Odası
Orman Mühendisleri Odası
Ziraat Mühendisleri Odası

TABLO 1

TEKNİK ELEMANLARIN ÇALIŞMA KESİMLERİNE DAĞILIMI

Kamu görevlisi	Üniversite görevlisi	Serbest ücretli (yerli firma)	Serbest ücretli (yabancı firma)	Ortak işveren	Serbest işveren	Meslek dışı
% 67,5	4,9	12,6	1,7	3,8	7,—	0,1

Kamu kesimi	Özel kesim ücretli	Özel kesim işveren
% 72,4	14,3	10,8

TABLO 2

ÇALIŞMA BİÇİMLERİNE GÖRE SON İKİ YILDAKİ UYGULAMALARDAN DOĞAN ÜCRET DEĞİŞİKLİĞİ

	Kamu kesimi %	Özel kesim ücretli %	Özel kesim işveren %
DEĞİŞİKLİK OLMADI	17,9	49,6	45,2
ARTMA (AYDA NET TL.)			
100 - 300	5,7	7,4	0,5
300 - 500	3,6	10,—	0,7
5000 - 1000	5,7	11,—	1,7
1000 - 5000	0,2	7,5	3,4
5000 - 20000	0,1	0,2	0,5
20000'den fazla	0,1	0,2	0,8
Artma (TOPLAM)	15,3	36,3	7,8
AZALMA (AYDA NET TL.)			
100 - 300	27,6	1,7	0,8
300 - 500	17,2	1,7	1,7
500 - 1000	14,9	3,4	7,2
1000 - 5000	2,—	2,2	22,4
5000 - 20000	0,1	0,1	2,1
20000'den fazla	—	—	2,2
Azalma (TOPLAM)	61,8	9,2	36,5

TABLO 3

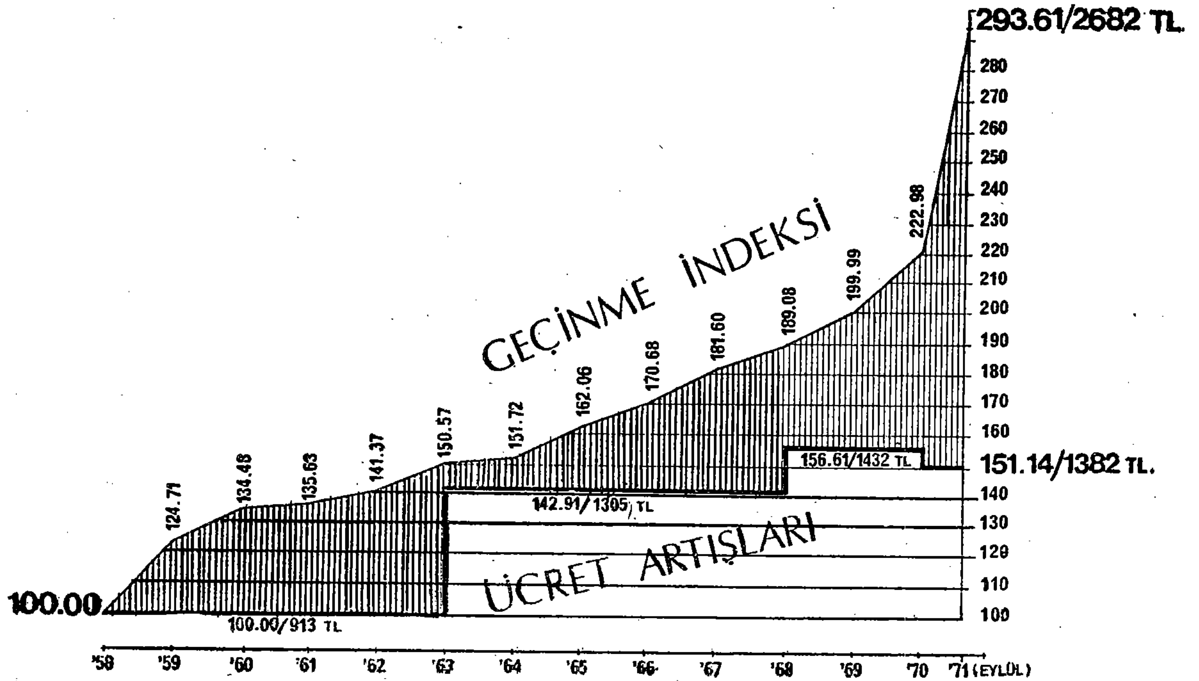
ÇALIŞMA BİÇİMLERİNE GÖRE GELİR DURUMU

KAMU KESİMİ Net gelir ayda	Kamu görevlisi %		ÖZEL KESİM Net gelir yılda	Ücretli %	İşveren%
1000 - 1500	22,9	%73	25000'den az	12,9	16,—
1500 - 2000	29,7		25000 - 50000	41,1	39,6
2000 - 2500	20,3		50000 - 75000	30,3	23,1
2500 - 3000	13,5		75000 - 100000	9,8	9,4
3000 - 3500	7,3		100000 - 200000	4,8	9,4
3500 - 4000	4,6		200000'den fazla	1,—	3,9
4000'den fazla	1,7				

TABLO 4

Beş yıllık eğitimden gelmiş bir teknik elemanın, kamu kesiminde işe ilk girişinde alacağı net ücretin, Ankara asgari geçim indeksindeki artışlarla, 1958 yılından bu yana karşılaştırılması (1958 - 100).

KAYNAK : Mimarlar Odası Ankara Şubesi Komisyon Çalışması, 1971.

TABLO 5
GELİRLERE GÖRE AİLE DURUMU

KAMU KESİMİ	EŞİ ÇALIŞIYOR MU?		KAÇ ÇOCUKLU?						BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLDUĞU	
Net Gelir Ayda	Evet	Hayır	Bekâr	Çocuksuz	1	2	3	3 den fazla	Evet	Hayır
1000 - 1500	%23,4	37,7	29,—	%33,6	23,6	8,5	—,2	0,2	%62,3	34,1
1500 - 2000	27,9	55,7	14,4	25,7	30,8	28,5	4,4	1,3	60,3	37,5
2000 - 2500	21,8	69,3	8,9	15,9	27,9	33,3	12,3	3,2	57,7	40,7
2500 - 3000	19,—	73,—	7,9	9,8	23,5	41,—	15,—	3,5	47,1	50,8
3000 - 3500	17,1	76,9	6,—	10,7	22,5	41,5	13,8	7,2	46,7	52,8
3500 - 4000	13,3	80,—	6,7	16,4	21,7	36,9	15,4	5,6	38,5	60,—
4000'den fazla	15,1	77,6	7,3	13,8	19,—	45,3	10,8	3,9	40,7	55,9
ÖZEL KESİM **Net gelir yılda**										
25000'den az	15,4	44,3	40,3	25,5	19,6	12,5	4,1	1,2	52,7	43,9
25000 - 50000	18,4	60,3	20,8	21,—	25,2	26,—	8,—	2,—	50,8	46,8
50000 - 75000	16,—	76,9	7,1	15,3	25,—	39,5	10,8	2,2	45,—	53,8
75000 - 100000	16,7	80,5	2,8	12,—	30,6	42,—	10,—	2,6	46,—	53,3
100000 - 200000	13,—	83,1	3,9	12,1	27,1	41,1	14,—	2,8	45,2	53,2
200000'den fazla	2,5	80,—	7,5	10,—	15,—	40,—	25,—	2,5	42,5	57,5

TABLO 6
ÇALIŞMA BİÇİMLERİNE GÖRE İŞ DEĞİŞTİRME İSTEKLERİ

	İşini değiştirmek istemeyenler	Kamu kesimine	Özel kesime ücretli	Özel kesime işveren	Mesleği terk	Mesleği Terk	
KAMU GÖREVLİSİ %	31,8	9,8	31,5	10,—	14,8	KAMU KESİMİ	% 14
ÜNİVERSİTE GÖREVLİSİ	82,5	1,1	5,1	4,8	3,7		
SERBEST ÜCRETLİ (Yerli firma)	76,2	5,8	—	—	8,2	ÖZEL KESİM ÜCRETLİ	% 7,6
SERBEST ÜCRETLİ (Yabancı firma)	83,4	4,—	—	—	3,3		
ORTAK İŞVEREN	77,2	6,3	—	—	10,4	ÖZEL KESİM İŞVEREN	% 14,2
SERBEST İŞVEREN	71,3	8,5	—	—	15,9		
TOPLAM TEKNİK ELEMANLAR	**45,2**	**8,7**	**21,9**	**7,5**	**13,2**		

TABLO 7

ÇALIŞMA BİÇİMLERİNE GÖRE YURT DIŞINA GÖÇ EĞİLİMİ

	EVET Ne iş olursa yaparım	EVET Mesleğimle ilgili iş olursa	Yurt dışına göç eğilimi Toplam
KAMU KESİMİ %	31,7	39,8	71,4
ÖZEL KESİM ÜCRETLİ	12,5	46,2	58,7
ÖZEL KESİM İŞVEREN	3,1	31,7	44,8
MESLEK DIŞI	34,1	29,4	63,5

TABLO 8

GELİR DURUMLARINA GÖRE YURT DIŞINA GÖÇ EĞİLİMİ

KAMU KESİMİ Net gelir ayda	E V E T Ne iş olursa yaparım	E V E T Mesleğimle ilgili olursa	Yurt dışına göç eğilimi Toplam
1000 - 1500 %	44,6	42,2	86,8
1500 - 2000	39,3	42,8	82,1
2000 - 2500	28,2	41,3	69,5
2500 - 3000	17,4	40,3	57,7
3000 - 3500	7,5	33,—	55,3
3500 - 4000	8,4	20,3	28,7
4000'den fazla	3,9	26,3	30,2
ÖZEL KESİM Net gelir yılda			
25000'den az %	30,5	45,1	75,6
25000 - 50000	14,9	47,1	37,6
50000 - 75000	7,5	34,9	42,4
75000 - 100000	6,7	20,8	27,5
100000 - 200000	—	15,8	15,8
200000'den fazla	2,5	12,5	15,—

TABLO 9

ÇALIŞMA BİÇİMLERİNE GÖRE, TEKNİK HİZMET İTHALİNE DUYARLIK

	Teknik hizmet ithaline HAYIR
KAMU GÖREVLİSİ %	92,2
ÜNİVERSİTE GÖREVLİSİ	85,6
ÖZEL KESİM ÜCRETLİ	79,7
ÖZEL KESİM İŞVEREN	87,2

TABLO 10

GELİR DURUMLARINA GÖRE, TEKNİK HİZMET İTHALİNE DUYARLILIK

KAMU KESİMİ Net gelir ayda		Teknik hizmet ithaline HAYIR
1000 - 1500	%	93,3
1500 - 2000		93,1
2000 - 2500		92,8
2500 - 3000		89,5
3000 - 3500		87,3
3500 - 4000		79,6
4000'den fazla		76,9
ÖZEL KESİM Net gelir yılda		
25000'den az	%	89,9
25000 - 50000		87,4
50000 - 75000		81,7
75000 - 100000		77,3
100000 - 200000		67,2
200000'den fazla		67,5

TABLO 11

İŞ POZİSYONLARINA GÖRE, TEKNİK HİZMET İTHALİNE DUYARLILIK

		Teknik hizmet ithaline HAYIR
İDARİ GÖREV	%	86,1
ARAŞTIRMA - ÖĞRETİM		85,4
PROJE HİZMETİ		91,5
UYGULAMA		91,7
DENETLEME		90,9

TABLO 12

TEKNİK ELEMANLARIN ÇALIŞMA BİÇİMLERİNE GÖRE, YURT İÇİ DAĞILIMI

	Kamu kesimi (%)	Özel Kesim ücretli (%)	Özel Kesim işveren (%)	Teknik Elemanlar Toplam (%)
MARMARA	20,7	53,7	42,7	28,2
EGE	12,—	8,9	14,8	11,6
AKDENİZ	7,7	7,1	7,2	7,5
İÇ ANADOLU	37,5	20,9	27,7	33,9
KARADENİZ	12,3	7,3	4,4	10,5
DOĞU ANADOLU	6,—	1,4	1,8	4,8
GÜNEYDOĞU ANADOLU	3,4	1,2	2,2	2,9

TABLO 13

GELİR DURUMLARINA GÖRE, BÜYÜK ŞEHİRLERDE (ANKARA, İSTANBUL, İZMİR) YOĞUNLAŞMA

KAMU KESİMİ Net gelir ayda		Ankara İstanbul İzmir'de çalışanlar	Diğer illerde çalışanlar
1000 - 1500	%	33,6	65,8
1500 - 2000		29,—	70,2
2000 - 2500		46,2	53,4
2500 - 3000		55,5	43,8
3000 - 3500		70,3	31,2
3500 - 4000		76,—	23,8
4000'den fazla		60,4	39,4
ÖZEL KESİM Net gelir yılda			
25000'den az	%	64,3	34,7
25000 - 50000		64,2	35,3
50000 - 75000		61,7	37,9
75000 - 100000		70,4	30,8
100000 - 200000		81,2	18,6
200000'den fazla		72,5	27,5

NOT :

1 — Tablolar, "TEKNİK ELEMAN ANKETİ" ne raporda adı geçen meslek Odalarının üyeleri tarafından verilen cevapların, komputer yardımı ile değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan, 61 adet ayrıntılı tablodan derlenmiştir.

2 — Tablolarda geçen "TEKNİK ELEMANLAR" sözcüğünden, Ankete katılan Mühendis ve Mimar Odalarının üyeleri anlaşılmalıdır.

———oOo———

odamızdan

19 Aralık 1971 günü Meslekte 40. yılını doldurmuş bulunan İnşaat Mühendislerinin jübilesi Kent Otel'de yapıldı. Sıcak ve samimi bir hava içinde geçen toplantıyı Sayın Sanayi Bakanı Mesut Erez, Sayın Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner ve Odamız Haysiyet Divanı Başkanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Nezih Devres onurlandırmışlardır. Sayın Başbakan Nihat Erim de jübileye aşağıdaki telgrafı çekmiştir.

19 ARALIK 1971 SAAT2000 DE VERILECEK

PTT

TELGRAF

Devlet telgraf muhaberatından dolayı mesuliyet kabul etmez.

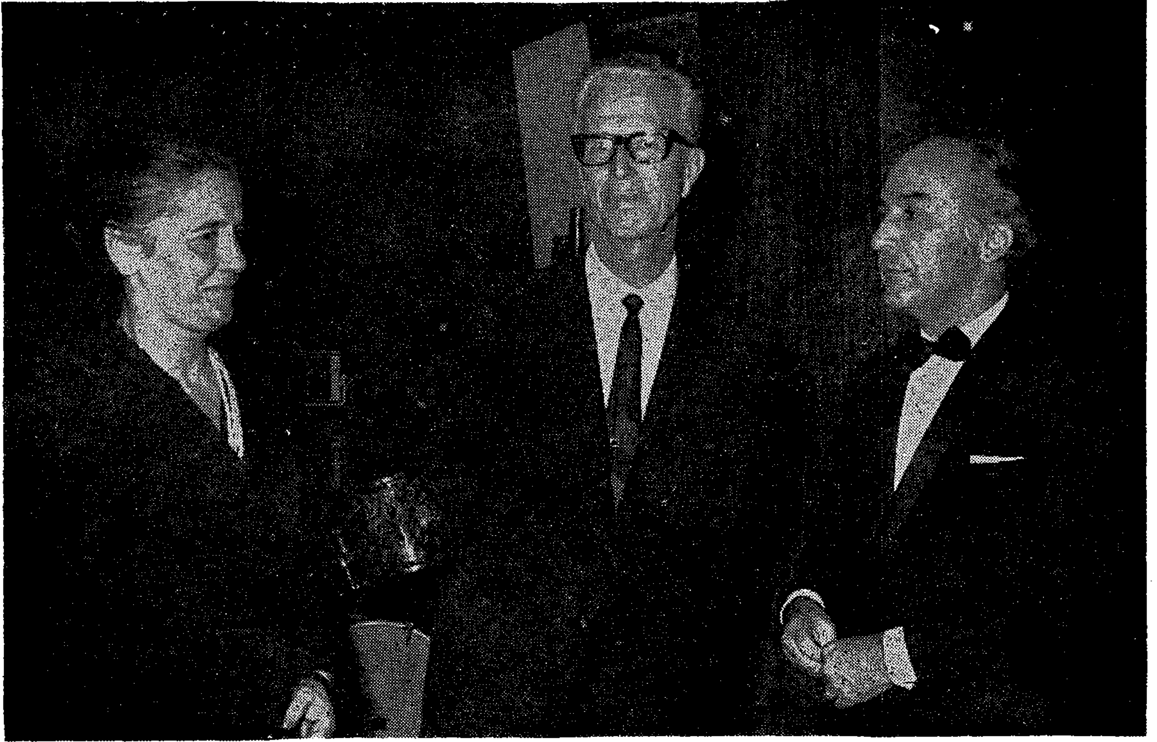
Adres : SAYIN METE KALIN T M M O B INSAAT MUHENDISLERI ODASI SENALIK CAD 19.1 ANKARA...

Sıra No.	İlk merkez	Numara	Kelime	Veridiği Tarih	Veridiği Saat	Alındığı Tarih	Alındığı Saat	İmza
ANKARA	BAKANLIKLAR	12541	80	18/12	14			RUH

ODANIZIN GELENEKSEL INSSAT MUHENDISLERI GUNUNDE MESLEKTE 40. YILINA ERISMIS UYELERE YAPILACAK JUBILE ICIN GONDERMIS BULUNDUGUNUZ NAZIK DAVITIYEYI ALDIM TESEKKUR EDERIM MEMLEKETIMIZIN KALKINMA CABALARINDA ALIN ERI VE GOZ NURU ILE KATKIDA BULUNAN VE MESLEKTE 40 SENE EMEK SARFEDEN DEGGERLI ARKADASLARINIZA TEBRIKLERIMLE BIRLIKTE TAKDIRLERIMIDE BUNDAN SONRAKI YASANTILARINDA BASARI DILEKLERIMIN ILETILMESINI RICA EDER SAYGILARIMI SUNARIM..

PROF DR/ NIHAT ERIM BASBAKAN

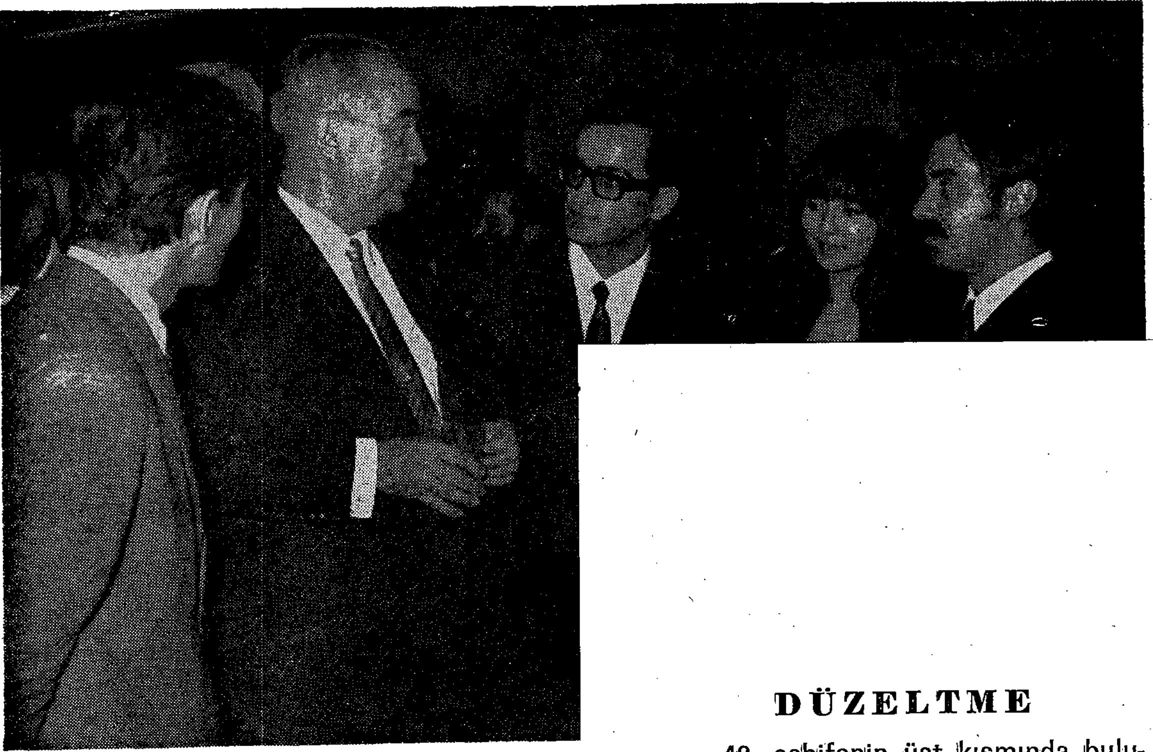
JÜBİLEDEN GÖRÜNTÜLER

Sayın Nezih Devres Oda yöneticilerimizden bazıları ile

Jübileden bir görüntü : Masanın sol başındaki Sayın Mesut Erez, sağ baştan ikinci ise Sayın A. Rıza Uzuner'dir.

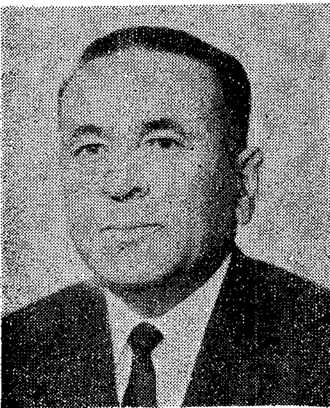
Odamız eski Genel Sekreteri Sayın R
plaketini :

DÜZELTME

42. sahifenin üst kısmında bulunan fotoğraf ile 43. sahife'deki fotoğraf basım sırasında yer değiştirmiştir. Okurlarımızın resim alt yazılarını bu düzeltmeye göre değerlendirmelerini rica eder, özür dileriz.

TMH.

MESLEKTE 40. YILINI İI

BAHATTİN ABACIOĞLU

1908 yılında Dörtyolda doğdu. 1931 yılında İstanbul Nafia Fen Mektebini ve 1940 yılında İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Yüksek Okulunu bitirdi.

1931 yılında Artı
lüğü emrinde,
rında Samsun N
mühendisliğinde,
larında Zonguld
şefliğinde çalışm
yıllarında serbes
çeşitli yerlerde
inşaatı müteahh
1957 yılında tek
rev almıştır.

1957 - 1959 yıllar
hesap bürosund
larında Sosyal Sigortalar Kurumu keşif bürosu şefliğinde, 1962 - 1970 yıllarında Yapı İşleri 5. Bölge Müdürlüğü kontrol şefliğinde çalışmıştır. 1970 yılında sağlık durumu nedeniyle kendi isteğiyle sigortadan emekli olmuştur.

FİKRİ ALPAY

1905 yılında Harput'ta doğdu. 1931 yılında İstanbul Yüksek Mühendislik Mektebi'ni bitirdi.

RİFAT ALPÖGE

1909 yılında İsanbulda doğdu. 1925 yılında İstanbul yüksek mühendis mektebine girerek 1931 yılında (yol ve demiryol şubesinden) mezun oldu. Mecburi hizmet kur'ası ile Kars ili nafia mühendisliğine tayin edildi.

1931 - 1933 yıllarında Kars ili nafia mühendisi

1933 - 1935 muvazzaf askerlik hizmetinde

1935 - 1937 Kars ili nafia başmühendisi

1937 - 1943 Afyon ili bayındırlık müdürü

1943 - 1945 Şose köprüler reisliği fen heyeti müdür muavini, serbest çalışmak üzere istifa ederek,

1945 - 1948 İstanbulda, Mithat paşa stadyomu inşaatı, Topkapı sarayı, Haseki Darüşşifası restorasyonu şantiye şefliği, 1948 de tekrar şose ve köprüler reisliğine girerek,

1948 - 1950 Büyük köprüler inşaatı kontrol amiri

1950 - 1961 Karayolları 1. bölge müdürlüğü yapım şefi, olarak çalıştı.

1961 den itibaren de Bayındırlık Bakanlığı müfettişi ve başmüfettişi olarak vazife görmektedir.

AHMET ARGÜDER

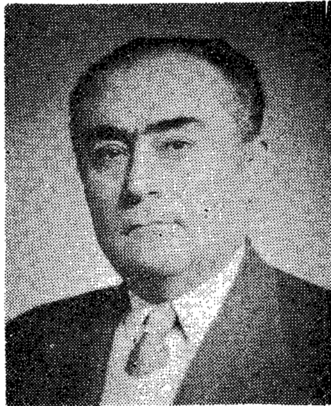
1909 yılında Sivas'ta doğdu, 1931 yılında İstanbul Nafia Fen Mektebini, 1940 yılında Yıldız Teknik Okulunu bitirdi.

Bulunduğu görevler sırasıyla şunlardır :

Elâzığ Bayındırlık Müdürlüğü Fen Heyetinde (1931 - 1932) Ankara Bayındırlık Müdürlüğü Fen Heyetinde (1932 - 1946), Karayolları 4. Bölge Müdürlüğü Bakım Fen Heyetinde (1946 - 1949), Karayolları Genel Müdürlüğü Bakım Fen Heyetinde (1949 - 1952), Karayolları 1. Bölge Müdürlüğü Bakım Fen Heyetinde (1952 - 1971))

Halen de, Karayolları 1 nci Bölge Müdürlüğünde Bakım Onarım Mühendisi olarak çalışmaktadır.

Evli, üç çocuğu vardır.

KÂMİL ATAMER

25 Aralık 1910 yılında Denizli' de dünyaya gelen Kâmil Atamer ilk, orta tahsilini Denizlide, Lise tahsilini İzmirde ve 1931 yılında İstanbul Teknik Okulunu ve 1940 yılında da Yıldız Mimarlık ve Mühendislik Akademisini ikmal ederek inşaat mühendisi ünvanını almıştır.

Sırasile; Kars, Ağrı, Niğde, Aydın, Denizli, Bursa, Antalya Nafia Fen Heyetlerinde ve Çorum, Burdur Nafia Müdürlük vazifelerini yapmıştır. Birisi Muvazzaflık üç defa askere alınmış yüzbaşı olarak terhis edilmiştir. 3 Askerliğini Millî Müdafaa Vekâleti Hava Müsteşarlığı Tayyare meydanları bürosunda mühendis olarak yapmıştır.

Bayındırlık Bakanlığı Şose ve Köprüler Reisliği Merkez Fen Heyetinde vazife görmekte iken 1948 yılında kurulan Karayolları Genel Müdürlüğü Plânlama Fen Heyetine atanmış ve o günden buyana adı geçen Fen Heyetinde vazife görmüştür.

Son defa Bayındırlık Bakanlığınca bütün ilişkileri Karayolları Genel Müdürlüğünde kalmak şartıyla Güneydoğu Anadolu Bölgesi Gelişme Master Projesi Merkez Plânlama Grubuna daimi üye olarak atanmıştır. Halen burada vazife görmektedir.

61 yaşında olan Kâmil Atamer, biri kız ikisi erkek üç evlad babası ve ikisi kız biri erkek üç torunun büyük babasıdır.

ZİYAETTİN AYTAÇ

1931 senesinde İstanbul Nafia Fen Mektebi Alisinden mezun oldu. O sene Trabzon, Erzurum yolunda çalışmak üzere Gümüş-

hane ili Nafia Müdürlüğünde 935 senesine kadar çalıştı. 935 - 940 seneleri arasında İstanbul - Edirne yolunun inşaatında kontrol Fen Memuru olarak hizmet gördü. 1940 senesi 2 nci dönem mühendislik kursunu ikmal ettikten sonra serbest hayata atıldı. Bu devre esnasında muhtelif Nafia hizmetlerinde bina inşaatlarında ve bilhassa Ereğli Kömürleri İşletmesinde baca sürme yol tesisleri vesaire işlerde çalıştı. 1953 senesinde en son müteahhit olarak İskenderun Toprak Mahsulleri Ofisini 50.000 tonluk çelik hangar inşaatını ikmal ederek İstanbula avdet etti. 1953 senesi Haziran ayında Yüksek Mühendis Müteahhit Rebi Gorbo'nun şantiye şefi olarak hizmetine girip Philips idare binası radyo fabrikaları, ilâç fabrikaları Florence Nightingale Hemşire Okulu inşaatının proje çalışmalarında bulundu. 1959 senesinde buradan ayrılarak Ankara İmar Limited Şirketinin Milli Savunma ile müştereken yaptıkları İzmir Abdullahağa er eğitim merkezi inşaatı şantiye şefliğini yaptı. 1962 senesi sonlarına doğru inşaatların ikmalleri ile Ankara İmar Limited Şirketinden ayrılıp İzmir Belediyesine girdi, muhtelif şube şefliklerinde bulunduktan sonra halen Fen İşleri Müdürü olarak görev yapmaktadır.

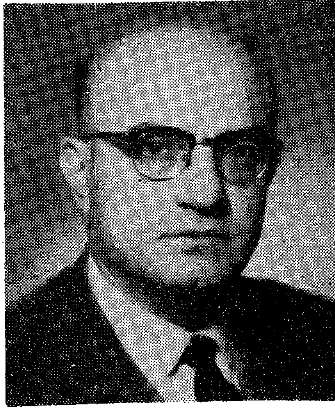
BESİM BENSAL

1907 yılında Manastır'da doğdu. İlk ve lise tahsilini Ankara'da yaptı. İstanbul Yüksek Mühendis Mektebini 1931 Martında bitirerek Nisan 1931 de Ankara asfalt yolları kontrol mühendisliği vazifesiyle meslek hayatına başladı.

Ankara İmar Limited Şirketine naklettiği 1956 tarihine kadar Bayındırlık Bakanlığı Teftiş heyeti, Yapı ve İmar İşleri Reisliği teşkilâtında merkez ve taşrada vazife aldı.

Ekim, 1958 tarihinde emekli olduktan sonra Basın - Yayın Genel Müdürlüğü radyo inşaatı işlerinde çalıştıktan sonra tekrar Ocak 1965 te Bayındırlık Bakanlığında vazife alarak Eylül 1971 tarihine kadar çalıştı.

Halen emeklidir.

ENVER BERKES

1931 yılında İstanbul Yüksek Mühendis Mektebinden mezun oldu.

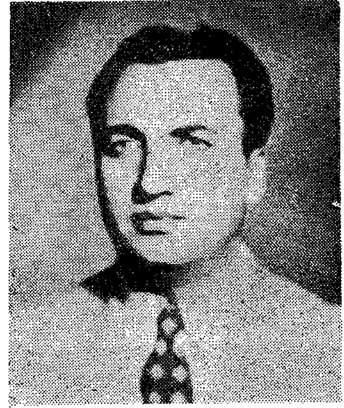
1932 yılı Ocak ayında İstanbul Belediyesine intisap ederek Betonarme Şubesinde ikibuçuk yıl çalıştıktan sonra askerlik görevini yapmak üzere Askeri Fabrikalar Genel Müdürlüğü İnşaat Şubesinde çalıştı.

1935 yılında Bayındırlık Bakanlığı Yapı İşleri Fen Heyetine tayin edildi. Burada bir süre vekâleten ve 1937 yılı Nisan ayından itibaren asaleten Yapı İşleri Fen Heyeti Şefi olarak çalıştı. 5.5.1938 de istifa suretiyle Bayındırlık Bakanlığından ayrıldı.

1938 yılı Ekim ayından itibaren 1941 yılı Temmuz ayı sonuna kadar İnhisarlar Genel Müdürlüğü İnşaat Şubesinde çalıştı. İkinci defa Yedek Subaylık hizmetine alınarak Deniz Fabrikaları Genel Müdürlüğü İnşaat kısmında çalışarak 1942 yılı sonunda terhis olundu.

1943 yılından itibaren serbest ve Atman İnşaat Şirketi kurucularından olarak Şirket hizmetinde çalıştı.

1958 yılında Şirket Müdürlüğüne seçilerek bu görevde devam etmektedir.

NADİR BERKSOY

1912 yılında Burdur'da doğdu. İlk ve orta tahsilini Burdur'da yaptı.

1931 senesinde İstanbul Fen Mektebinden mezun oldu.

1939 senesine kadar Nafia vekâleti emrinde muhtelif vilâyetlerde Bayındırlık Müdürlüğü yol ve yapı işlerinde çalıştı.

1939 - 1940 devresi ikinci mühendislik kursundan mezun oldu.

1944 senesine kadar Sümerbank Umum Müdürlüğünde ve İstanbul inşaat kontrol şefliği vazifesinde bulundu.

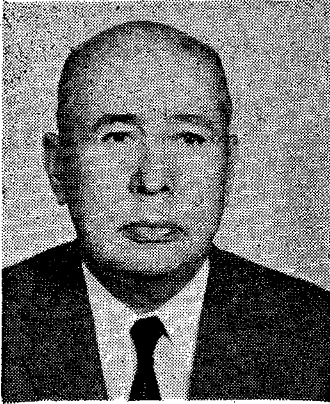
1944 senesinden buyana 27 senedir serbest hayata atılarak Mühendis - Müteahhit olarak yurdun her tarafında bir çok resmi bina işleri ile Banka binalarını müteahhit sıfatile yaptı, bu arada inşaat malzemesi ithalât işlerile de meşgul oldu. Halen Müteahhitliğe ve özel inşaat işlerine devam etmektedir.

Evli, iki çocuğu vardır.

MUZAFFER BİNİCİ

1909 yılında İstanbul'da doğdu. 1931 yılında İstanbul Yüksek Mühendis Mektebi'ni bitirdi. Halen Frankfurt'da çalışmaktadır. Evlidir.

AHMET BÜYÜKBAŞAR

1907 senesinde Edirnede doğdu Lise 2 nci sınıfa kadar tahsilini Edirne lisesinde yaptı ve 1925 de sınavla Mühendis mektebine girdi. 1931 de su mühendisi olarak mezun oldu.

İlk görevine İzmir su işlerinde başladı. Beş aylık hizmetten sonra yakalandığı tropika dolayısıyla bu görevden istifa ile ayrıldı. Bundan sonra Bayındırlık İşlerinin çeşitli dallarında Şose, bina, demir yolu, Kara yolu, Köprü, İskele) Müteahhit mühendisi, kontrol mühendisi veya müteahhit olarak hizmet etti.

Görevinin şekli ne olursa olsun inşaatın şartnamelerine uygun yapılması ve süresinde bitirilmesine gayret etti. 1969 yılında mesleki çalışmadan çekilmiştir.

CELAL GÜNDOĞDU

1906 yılında İstanbul'da doğdu. 1931 yılında İstanbul Yüksek Mühendis Mektebini bitirdi.

SAİT DEMİRBAŞ

1912 yılında Kilis'te doğdu. Meslek hayatına 1.3.1930 da Kayseri Bayındırlık Müdürlüğünde başladı ve Şebinkarahisar Bayındırlık müdürlüğüne naklen tayin edildi. Şebinkarahisar vilâyetinin lâğvedilmesi ile Sivas Vilâyeti Bayındırlık müdürlüüğüne nakledildi.

29.4.1938 de askere gitti. 1940 da Gaziantep, 1942 de Ankara Bayındırlık Müdürlüğünde, 1948 de Karayollarında çeşitli hizmetler gördü. 1.4.1954 de Sivas Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü, 31.5.1955 de Sivas Bayındırlık Müdürlüğü yaptı. Daha sonra isteği olmadan Rize Vilâyeti Bayındırlık Müdürü olarak nakledilmesi üzerine 31.5.1959 dan sonra kendi isteği ile emekli oldu.

3.4.1960 da Ankara Belediye Fen İşleri Müdürlüğünde, 13.8.1960 da Azot Sanayiinde Ulukışla Alçı tesisleri Şantiye Montaj Şefi olarak bulundu.

22.5.1962 de naklen tekrar Bayındırlık Bakanlığı Yapı İşleri Kontrol Şefliğine tayin edilmiş, Ankara Yapı İşleri 5. Bölge'den 14.9.1971 tarihinde ikinci defa emekli olmuştur.

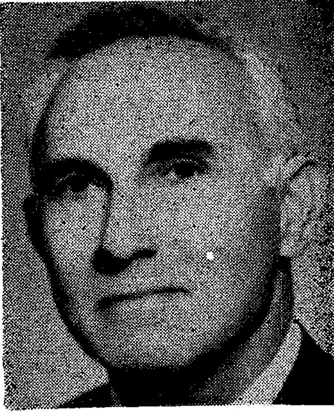

H. FEHMİ DEMİRÖREN

1911 yılında İstanbul'da doğdu. 1930 - 1931 ders yılında Nafia fen mektebinden mezun oldu.

T.C.D.D. ye Kısım Şefi olarak intisap ederek Demir Yollarının değişik işletmelerinde atelye ve şube şeflikleri görevlerini yaptı.

1939 - 1940 devresinde ikinci mühendislik kurslarından mezun olduktan sonra aynı müessesede müfettiş, Baş mühendis, teknik müdür, mütehassıs ve Demir Yol Meslek okulunda öğretmenlik görevlerini yaptı. Kendi arzusu ile 1962'de emekliye ayrıldı.

EKREM DEMİRTAŞ

1909 ylında İstanbul'da doğdu.

1931 senesinde Yüksek Mühendis mektebi su bölümünden mezun oldu.

1931 - 932 Konya Su İşleri Müdürlüğünde ve Ankara Su İşleri Müdürlüğünde (Çubuk barajı inşaatında)

1933 - 936 Büyük bir inşaat firmasının (İnşaat İdareyi Fenniyesi) teknik bürosunda statiker olarak.

1935 - 937 Galip Sinap Firmasında muhtelif şantiye şeflikleri ve statiker olarak.

(47.00 metre yüksekliğinde betonarme baca inşaatı, Karabük Demir Çelik Fabrikası arazi ve su etüdleri işleri, Selçuk - Tire arasında 9 adet kanal köprüsü, Bursa Nilüfer çayı islahı inşaatlarının proje ve şantiye şeflikleri)

1935 - 938 Güzel Sanatlar Akademisinde hoca olarak.

1937 - 942 statiker, şantiye şefi ve müteahhit olarak (müteaddit resmi binalar, lokomotif depoları yollar, köprüler, yeraltı benzin depoları vs.)

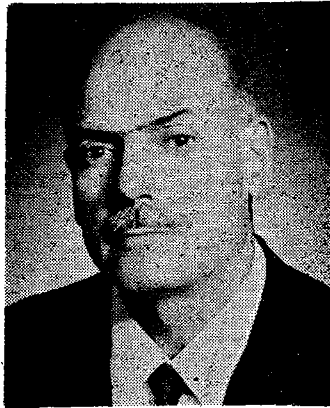
1942 - 946 Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reisliğinde merkez kontrol şefi ve Anıt Kabir inşaatı kontrol şefi olarak.

1946 - 947 Büyük Millet Meclisi 8 nci kısım inşaatı şantiye şefi olarak.

1947 - 959 Müteahhit ve şantiye şefi olarak. (Hükümet konakları, lokomotif depoları, 130 metreyi mütecaviz uzunluklara kadar 26 adet Betonarme köprü 1000 metreyi mütecaviz büyük su tünelleri 60 km. kadar su kanalları, regülatörleri vs.)

1959 - 963 işlerinin tasfiyesi ve şahsi inşaat işlerinde

1963 - 971 Vakıflar Genel Müdürlüğü Abide ve Yapı İşleri Dairesi Başkanı olarak çalıştı. Halen bu vazifesine devam etmektedir.

KADİR DİLİCAN

1906 yılında Erivan'da (Kafkasya) doğdu. 1927 senesinde Bakû N. Nerimanof Teknikum Mühendis mektebine girdi.
1931 yılında aynı okulun İnşaat Şubesinden mezun oldu.
1933 yılında Türkiye'ye geldi.

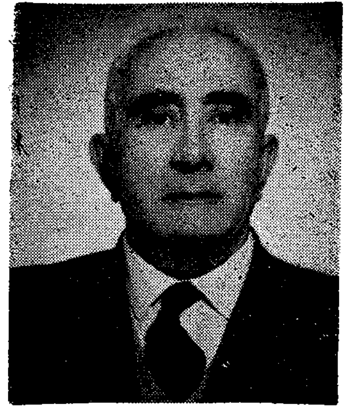
1934 yılından itibaren T.C.D.D. Yollarında, Konya Ovası Sulama İdaresinde, Sümerbank Genel Müdürlüğünde, Ankara Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğünde ve 1967 yılından beri de İmar ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü Proje ve İnşaat Dairesi Başkanlığı Kamu tesisleri Kanalizasyon uzmanı olarak 13.7.1971 yılına dek çalıştı.

Yaş haddi dolayısile halen emekliye ayrılmış bulunmaktadır.

HAMDİ ENGİN

1909 yılında Manyasta doğdu. 1931 yılında İstanbul Nafia fen mektebini, 1943 yılında İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık yüksek okulunu bitirdi. 931 yılından itibaren Malatya, Sinop, Ankara Bayındırlık Müdürlüğü ve Limanlar Mühendisliğinde ve Köyişleri Bakanlığı Mürakıp Mühendisliğinde çalışmıştır. 971 yılında kendi isteği ile emekliliğini dilemiştir.

NAİL GÖNENÇ

1908 yılında İstanbul'da doğdu. 1931 yılında Nafia Fen Mektebini ve 1941 yılında da Teknik Okulu Mühendislik Kursunu bitirdi.

Bulunduğu görevler :

T.C.D.D. Demir Köprüler atelyesinin Eskişehir, İzmir ve İstanbul Bölgelerinde Köprü, bina ve tesislerin yenileme ve bakım işlerinde (1931 - 1941); Balıkesir, Er-

zurum, Afyon işletmelerinde Bölge Mühendisi (1941 - 1951), Adana 4. Bölge İnşaat Baş Mühendisi (1951 - 1956), T.C.D.D. Yol dairesinde mütehassıs mühendis (1956 - 1961), İstanbul (Sirkeci - Edirne) işletmesinde mütehassıs mühendis (1961 - 1968), Halkalı - Pehlivanköy Varyant İnşaatları Kontrol Mühendisi ve Teknik Müşavir olarak (1968 - 1971) de çalıştı. 1971 yılında 40 senelik bir çalışmadan sonra emekliye ayrıldı.

Evli olup, iki çocuk babasıdır.

LÜTFÜ GÖZE

1908 yılında İstanbulda doğdu. İlk ve orta tahsilini Üsküdar ve Kabataş lisesinde yaptı. 1925 yılında Yüksek Mühendis Mektebine girerek 931 senesinde inşaat bölümünden mezun oldu. 1931 - 936 yıllarında Gümüşhane ve Tekirdağ Nafia Mühendisliklerinde çalıştı.

1936 - 946 fasılasında sırasıyla Yozgat, Kayseri, Niğde ve Eskişehir Nafia Müdürlüğü görevlerini yaptı.

1946 - 949 yıllarında Devlet Karayolları 4. Bölge Müdürlüğünü yönetti.

1949 - 956 yıllarında Bayındırlık Bakanlığı Şose ve Köprüler Reisliği Merkez Fen Kurulu Başmühendisliği, Karayolları Genel Müdürlüğü Murakebe Kurulu üyeliği ve Başkanlığı görevlerini ifa etti.

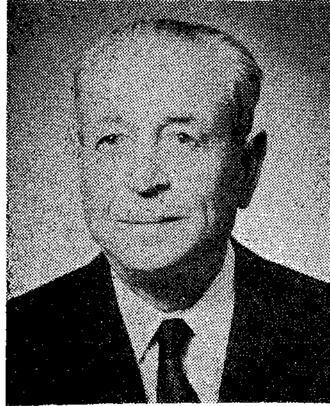
Bu fasılada 955 senesinde bir süre Karayolları Umum Müdürlüğünü vekâleten yaptı.

8.10.956 tarihinde emekliye ayrılarak 8.4.958 tarihine kadar teknik personel Karayolları murakebe kurulu üyeliği görevinde çalıştı.

8.4.958 de istifa ederek 1.10.958 tarihine kadar serbest çalıştı.

1958 - 961 fasılasında Bayındırlık Müdürlüğünde yevmiyeli teknik personel olarak,

1961 - 970 yıllarında İstanbul Belediyesi Fen İşleri Tetkik ve Murakabe Şubesi Müdür Muavinliği ve Müdürlüğünü ve Mecralar Şubesi Müdür Muavinli görevini ifa etti.

NURİ GÜN

1909 yılında Bolu'da doğdu. İlk ve orta tahsilini Bolu'da bitirdikten sonra 1931 yılında İstanbul Nafia Fen Mektebinden mezun oldu.

27.9.1931 tarihinde göreve başlayarak Ağrı, Burdur ve Kayseri Vilâyetlerinde Nafia Fen Memuru olarak çalıştı.

İstanbul'da Yıldız Teknik Okulunda açılan mühendislik kursundan 1940 yılında mezun olduktan sonra Kayseri, Bolu ve Muğla vilâyetleri Nafia Müdürlüklerinde Şose Köprüler Mühendisi ve Yapı İmar İşleri Reisliği Merkez Fen Heyetinde Mühendis olarak çalıştı.

Memuriyetten istifa ederek özel bir firmada şantiye şefliği yaptı. 6.6.1955 tarihinde tekrar memuriyete girerek Karayolları 8. ve 4. Bölge Müdürlüklerinde Şantiye ve Kontrol Mühendisliği görevinde bulundu.

Halen Karayolları Genel Müdürlüğü Asfalt Fen Heyeti Müdürlüğü Kesin Hesap Mühendisi olarak çalışmaktadır.

Muvazzaf ve yedek olmak üzere 3 defa Yd. Sb. askerlik görevi yaptı.

Böylece meslekte 35 sene devlet hizmetinde ve 5 sene özel sektörde çalıştıktan sonra 1971 yılı Ekim ayı içinde emekli olmak üzere müracaat etti.

M. HULUSİ GÜRKAN

1909 da Sivas'ta doğdu. İlk, Orta ve Lise muadili tahsilini Sivasta yaptı. 1931 de İstanbul Nafia Fen Mektebinde, 1941 de İstanbul Yıldız Yüksek Teknik Okulu İnşaat Mühendisliği bölümünden mezun oldu.

Samsun su işleri, Sivas, Manisa, İzmir Bayındırlık Müdürlüklerinde kontrol ve merkez mühendisliği yaptı. Balıkesir,Çanakkale İnşaat ve İstihkâm Şb. Md. yardımcılığında As. Teg. ve Tg. olarak vatani vazifesini yaptı. Amasya seylap evleri kontrol mühendisliği, Ankara T.B.M.M. yeni binası inşaat kont. müh. liği ve

Isparta Bayındırlık Müdürü olarak çalışmıştır.

Mesleğin her dalında başarı gösteren Hulusi Gürkan Vilayet, Bakanlıkca başarısından ötürü Taktirname ve maddi mükâfatla taltif edilmiştir.

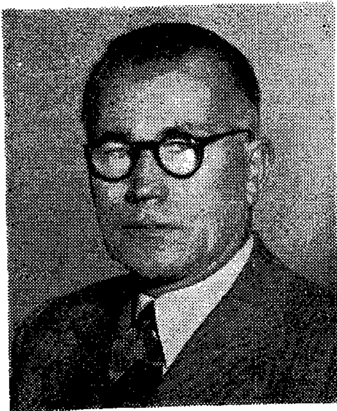
Hep gençlik, Uyanış gibi edebi mecmualarda şiirleri yayınlanmıştır.

Mesleki vazifelerinde tekniğin, bilimin, mevzuat ve kanunun kabul etmediği bir şeye evet demediği için fırtınalı bir memuriyet hayatı geçirmiştir. Halen emeklidir.

NACİ GÜRKAN

1910 yılında Erzincan'da doğdu. 1940 yılında İstanbul Teknik Okulu'nu bitirdi.

SADIK GÜRSEL

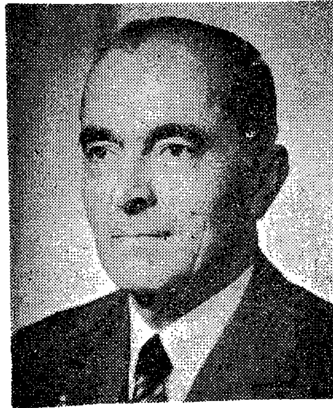
1908 yılında Düzce'de doğdu. Ankara Fen Mektebini 1930 yılında, İstanbul Teknik Okulu Kursunu 1940 yılında bitirdi.

RIFKI HEPER

1910 yılında İstanbul'da doğdu. 1931 yılında İst. Gümüşsuyu Fen Mektebini ve 1940 da Yıldız Mühendislik Kursu ikinci devresini bitirdi.

1.9.1931 tarihinde Afyon Bayındırlık Müdürlüğü emrinde işe başladı; ve sırasıylye Erzurum Transit yolu 2 nci Mıntıka Müdürlüğü, İst. Trakya Mıntıka Müfettişliği, Karayolları 1. Bölge Müdürlüğü ve son olarak ta Y.E.E. 1. Bölge Müdürlüğü servislerinde görev yapmış, 13 Ekim 1971 tarihli dilekçesiyle de emekliliğini istemiş bulunmaktadır.

NURİ KALENDER

1911 de Pütürge'de doğdu. İlk ve orta tahsilini Elâzığ'da, Fen Mektebini de İstanbul'da bitirdi. 1931 de tayin edildiği Kars Bayındırlık Müdürlüğü, Fen Memurluğunda 2.5 yıl çalışıp 1933 te askere alındı.

Topçu Yedeksubay olarak, 1935 de askerliğini bitirince Trabzon Bayındırlık Müdürlüğü Fen Memurluğuna tayin edildi.

Katıldığı 1939 - 1940 yılı 2. mühendislik kursunu bitirince Çanakkale Bayındırlık Müdürlüğü Mühendisliğine tayin edilip Havsa - Kilya yolu inşaatında çalıştı. 1942 Ağustosunda 2. askerliğe alındı ve Akhisar - Sındırgı yolu yapımında Takım Komutanı olarak çalıştı.

1944 yılında tayin edildiği 5. Bölgede 4 sene Bakım Şefliği yaptı. 1948 de Elâzığ 8. bölgeye tayin edildikten sonra İskenderun - Erzurum yolunda Şantiye Şefliği ve ayrıca Kontrol Şefliği yaptı. 1951 - 1957 yıllarında aynı Bölgede sıra ile İdari İşler Şefliği, Bölge Müdür Muavinliği ve 1.5 yıl Bölge Müdür vekilliği yaptı.

1957 denberi bulunduğu Karayolları Genel Müdürlüğü Yol Yapım Fen Heyetinde Başmühendis olarak göreve devam etmektedir.

Evli ve üç çocuk babasıdır.

NİYAZİ KİPER

1906 yılında İbradı da dünyaya geldi. Malatya idadisini bitirdikten sonra İstanbul Yüksek Mühendis mektebinden 1931 yılında İnşaat Yüksek Mühendisi olarak mezun oldu.

Trabzon - Erzurum Transit yolu inşaatında Bayburt kısım mühendisi olarak 1933 yılı sonuna kadar çalıştı.

Askerlik görevini yaptıktan sonra sırası ile Antalya, Isparta, Konya Bayındırlık Müdürlüğü görev-

lerinde bulundu.
1938 yılında Antalya Su İşleri Müdürlüğünü kurdu.
1940 yılında Çorum, 1945 yılında Niğde Su İşleri Müdürlüğü görevlerini ifa etti.
1946 yılında tekrar Konya Bayındırlık Müdürlüğüne atandı.
1948 yılında Karayolları teşkilâtının kurulması üzerine Konya Karayolları 3. Bölge Müdürlüğünü kurdu, daha sonra Kayseri 6. Bölge Müdürlüğünü ifa etti.
1950 yılında merkeze gelerek İl ve Köy yolları teşkilâtını kurup 1961 yılına kadar bu dairenin Başkanlığını yaptı,
1961 yılında Karayolları Murakebe Kurulu Üyeliğine geçerek bu kurulun üyelik, Başkanlık ve Başkan Yardımcılığı görevlerini ifa etti.
1971 Kasım ayında yaş haddi nedeni ile Murakebe Kurulu Başkanlığından emekliye ayrıldı.

SAHİP KURAL

1931 yılında İstanbul Nafia Fen Mektebinden 1939 - 1940 yılında Yıldız Teknik Okulu II nci dönem Mühendislik Diploması aldı.
Sırası ile 1931 de Sivas Nafia' sında, 1932 - 1936 Erzurum - Ağrı Transit yolu II nci şubesinde, 1937 - 1940 İzmir Nafia'sında 1940 - 1946 İzmit - İstanbul yolunda, 1946 - 1949 serbest ve Anıt Kabir inşaatı Rar Şirketinde, 1949 dan beri de Tarım Bakanlığı Veteriner İşleri Genel Müdürlüğünde İnşaat Şube Müdürlüğünde çalışmaktadır.

SUPHİ OKANT

1910 yılında Kilis'te doğdu. İlk ve Orta tahsilini Kilis'te yaptı. 1931 tarihinde İstanbul Fen Mektebinden, 1948 tarihinde de Yıldız Mühendis ve Mimarlık Akademisinden mezun olup 1.9.1931 den 1.10.1971 tarihine kadar girmiş olduğu Bayındırlık Bakanlığının muhtelif teşkilâtlarında aralıksız olarak görev aldı.

RECEP OKTAY

1911 yılında Rodosta doğmuş, 1931 yılında İstanbul Nafia Fen mektebini, 1940 yılında Yıldız Teknik Okulunda açılan 2. mühendislik kursunu ikmâl etmiştir.
40 yıllık meslek hayatının 3/4 ünü Bayındırlık Bakanlığına bağlı D.S.İ. ve Karayolları Genel Md. lüklerinin taşra ve merkez teşkilâtlarında 1/4 ini de, S.S.K. Genel Md. Merkez teşkilâtında, serbest taahhüd işlerinde geçirmiş olup, evli ve iki çocuk babasıdır.

ZEKİ ONAY

1907 de Edirne'de doğdu. 4.3.1931 de İstanbul Yüksek Mühendis mektebinden mezun oldu. 24.4.1931 de Balıkesir Nafia Mühendisliğinde Balya - Çanakkale yolu inşaatında vazifeye başladı. 29.5.1932 de Devlet Demiryolları demir köprüler fen heyetinde, yol atölyesi 2 nci bölge mühendisliğinde bulundu. 935 den 939'a kadar Sivas lokomotif vagon fabrikası inşaatını kontrol amiri olarak yaptı. 14.8.1941 de yol Baş Müfettişi iken demir yollarından istifa etti. Taahhüt işlerinde çalıştı. Fiatların her sene tahmin edilemiyecek şekilde artması, meslekten olmayanların belge alarak hesapsız tenzilâtları karşısında o şekilde iş yapamıyacağını anlıyarak tekrar devlet hizmetine geçti. Tekel'in Doğu Karadeniz kontrol şefi olarak 5.7.1936 dan 13.9.1969 a kadar 11 yeni fabrika bitirdi ve diğer 19 atölye ve fabrikada muhtelif ilâveler yaptırdı. 15.9.1969 da Yapı ve İmar İşleri Trabzon 11. Bölge Müdürlüğüne mütehassıs mühendis olarak nakl etti. Halen bu vazifede ilâveten Bölge Yapım Baş Mühendisliğini de görmektedir. Evli ve bir çocuk sahibidir.

HAYRETTİN ÖNGÜT

Mezuniyetini müteakip Trabzon - Erzurum Transit yolu Nafia Fen Hey'etinde 1931 - 1933 yılları arasında çalışmış, Yedek Subaylık hizmetini ifa ederek Ankara Nafia Müdürlüğünde ve Nafia Vekâleti Köprüler Fen Hey'etinde vazife görmüştür.

1937 yılında Su İşlerine intisap etmiş, Salihli - Turgutlu sulamaları etütlerinde, Emiralem Regülatörü kontrol mühendisliğinde çalışmıştır.

İkinci askerlik vazifesini ikmal ederek 1943 den 1948 senesine kadar Karabük Demir ve Çelik Fabrikaları Müteahhit Şantiye Şefi, bilâhare Müteahhit olarak Yeşilköy Terminal binası, Gemlik Sunilpek Fabrikası Sosyal binaları inşaatını yapmıştır.

1949 - 1953 yıllarında Ankara Belediyesi Yol Şubesi Kontrol Mühendisliği görevinde, 1954 den beri de Türkiye Şeker Fabrikaları A. Ş. de Genel Müdürlük binası, Ankara Şeker Fabrikası İnşaatı Kontrol Mühendisi ve bilâhare Şantiye Şefi olarak çalışmış olup halen Genel Müdürlükte vazife görmektedir.

A. HAMDİ PEYNİRCİOĞLU

1908 yılında Yanya'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Edirne - Çankırı - Kastamonu'da yaptı. Yüksek Mühendis Mektebinden Mart 1931 de mezun olduktan sonda Nafia Vekâleti Yollar Umum Müdürlüğü Köprüler Fen Heyetine tayin olundu.

Ekim 1932 de İstanbul Yüksek Mühendis Mektebi Kârgir Köprüler muallim muavinliğine tayin olundu. 1934 - 35 de askerlik görevini yaptıktan sonra Berlin Technische Cochschule'sine doktora yapmak üzere gönderildi. Tezini Degebo (Deutsche Forschungesgesellschaft für Bodenmechanik) de yaptıktan sonra Dr. - Ing. derecesini aldı.

Aynı yıl İstanbul Yüksek Mühendis Mektebinde Usulü Umumiyei İnşaat dersi muallimliğine tayin edildi.

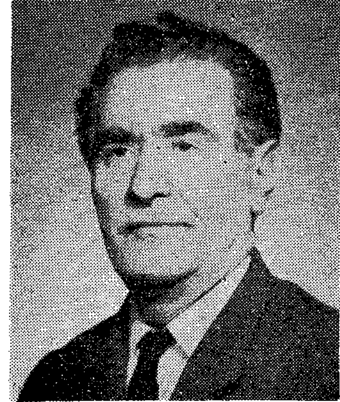
1944 yılında "İstanbul Teknik Üniversitesi" olarak yeniden organize edilen İTÜ İnşaat Fakültesi, Temel Tekniği ve Zemin Mekaniği Kürsüsü profesörlüğüne atandı.

1955 yılında, adı Temel İnşaatı ve Zemin Mekaniği olan aynı kürsü ordinaryüs profesörlüğüne seçildi. Halen bu görevi başındadır.

Öğretim görevleri yanı sıra 1948 de İTÜ Rektörü, 1952 de de İnşaat Fakültesi Dekanı olarak seçilmiştir.

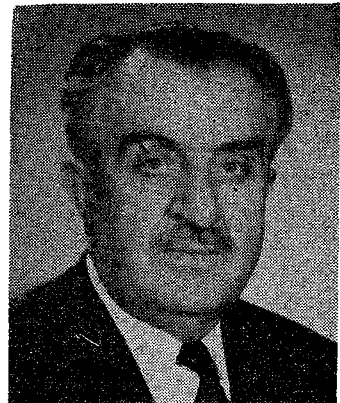
1938 - 48 arasında Yıldız Teknik Okulu ve bir ara da Maçka Askeri Fen Tatbikat okulunda öğretmenlik yapmıştır. Muhtelif milli ve beynelmilel kongre, konferans ve sempozyumlara katılmıştır. 1951 de de altı ay Fulbright proramı ile Amerikada Northwestern Üniversitesinde incelemelerde bulunmuştur.

Evli olup bir oğlu ve bir kızı vardır.

ASAF SINA

1911 yılında Erzincan'da doğdu. 1931 senesinde İstanbul Fen Mektebini bitirdi, 1940 senesinde Yıldız Teknik Okulu inşaat bölümünü ikmal etti. 1931 den 1943 senesine kadar Ankara, Niğde, İzmir illeri Nafia Müdürlüklerinde çalıştı. 1943 senesinde istifa ederek serbest mühendislik yaptı.

NİYAZİ SOYER

1909 yılında Niğde'de doğdu. İlk ve orta tahsilini, sırası ile Niğde, Eskişehir ve İstanbul Ka-

bataş lisesinde yaptıktan sonra 1931 yılında İstanbul Yüksek Mühendis Mektebinin Yol Şubesinden mezun oldu.

Kur'a çekerek Erzurum Nafia Baş mühendisliği emrine gitti ve Trabzon - İran Transit yolu ve sonra da Irmak - Filyos Demiryolu İnşaatlarında Etüt, Aplikasyon ve inşaatlarında Kontrol Mühendisliği görevlerinde çalıştı. 1936 - 1948 yılları arasında Elektrik İşleri Etüd İdaresinde Su ve Topografya kolu proje şefliği, 1948 - 1951 yılları arasında İller Bankası Teknik müfettişliği görevlerini yaptı. 1951 - 1957 yılları arasında serbest çalıştı. 1957 - 1961 yılları arasında TCDD. Genel Müdürlüğü İnşaat Dairesi Reis muavinliğinde bulunduktan sonra 1961 yılından buyana M.S.B.'na bağlı Daire Başkanlıklarında inşaat kontrol amirliklerinde çalıştı ve halen çalışmaktadır.

REŞAT SUNGUN

1908 yılında İstanbul'da doğdu. 1931 yılında Nafia Fen Mektebinin 1940'da Mühendislik Kursunu bitirdi.

Sırası ile Kars, İstanbul, İzmir Bayındırlık Müdürlüklerinde çalıştı.

Halen İzmir Bayındırlık Müdürlüğünde Müdür Muavinidir.

Evli 2 çocuk babasıdır.

DÜRRÜ SÜDER

1906 yılında İstanbul'da doğdu. Üniversite öncesi tahsilini İstanbul, Konya ve Ankara'da yaptı. 5.3.1931 tarihinde İstanbul Teknik Üniversitesinden (o zamanki adı Yüksek Mühendis Mektebidir.) 524 sayılı diploma ile İnşaat Yüksek Mühendisi olarak mezun oldu.

24.5.1931 de Trabzon Nafia Mühendisliğine tayin edildi ve Trabzon - İran Transit yolunda çalıştı.

14.11.1933 de askerlik görevi için ayrıldı.

20.5.1935 de İstanbul Nafia Mühendisliğine,

1936 senesinde Nafia Vekâleti Yapı İşleri Fen Heyetine, 20.12.1939 da Nafia Müfettişliğine tayin edildi.

14.6.1940 dan 30.11.1941'e kadar ikinci defa askerlik görevine ayrıldı.

27.7.1943 de Şose ve Köprüler İstanbul Mıntıka Müdürlüğüne tayin edildi.

17.6.1948 de Şose ve Köprüler Reisliği Merkez Fen Heyeti Y. Mühendisliği,

28.2.1950 de Karayolları Genel Müdürlüğü Yapım Fen Heyeti Müdürü tayin edildi.

Bu devrede 4 ay müddetle staj için A.B.D. ne gitti.

30.10.1950 de Karayolları Genel Müdürlüğü Etüt ve Proje Dairesi Başkanı,

1.2.1956 da Karayolları Genel Müdürlüğü İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı,

1.10.1960 da Genel Müdürlük Müşaviri,

15.6.1963 de tekrar İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı,

1.5.1965 de Karayolları Genel Müdürlüğü Murakebe Kurulu Başkanı oldu.

13.7.1971 tarihinde yaş haddi dolayısı ile bu vazifeden emekli oldu.

Evli ve bir kız çocuk sahibidir.

BEDRİ TAN

1911'de doğdu.
1939 - 1940 Mühendislik kursundan mezun oldu.

27.9.1931 - 7.4.1948'e kadar Muş, Niğde ve İstanbul Bayındırlık Müdürlüklerinde Mühendis olarak,

7.6.1948 den 7.9.1971'e kadar 23 sene 4 ay Isparta, Afyon, Bilecik ve Edirne Bayındırlık Müdürü olarak çalıştı. 7.9.1971 de Edirne Bayındırlık Müdürlüğünden emekli oldu.

Görevinde 2000 Klm. yol, sayısız köy içme suyu, Devlet yapısı ve 1941 de Ankara Gençlik Parkı ilk ağaçlandırma işini yaptı.

AZİZ TORUN

1931 yılı Şubatında yüksek mühendis mektebinden mezun oldu ve aynı yılın 24 Nisan'ında Erzurum ili Bayındırlık Müdürlüğünde göreve başladı. 1933 Ekim ayına kadar Türkiye - İran transit yolunda kısım mühendisliğini, 1935 Nisan ayına kadar askerlik görevini yaptıktan sonra 1935 Mayıs ayında tâyin edildiği Ankara ili Bayındırlık Müdürlüğü emrinde görevine başladı. Haziran 1937 - Aralık 1938 arasında Bayındırlık Bakanlığı müfettişi, Ocak 1939 - Mayıs 1946 Ankara İli Bayındırlık Müdürü, Haziran 1946 - Şubat 1950 Bayındırlık Bakanlığı Şose ve Köprüler Dairesi Reis Muavini, Mart 1950 - Aralık 1956 Karayolları Yapım ve Bakım Dairesi Başkanı ve Ocak 1956 - Ağustos 1960 Bayındırlık Bakanlığı Müsteşar muavini ve Müsteşarı ve bir müddet DSİ Murakabe Kurulu Başkanlığı görevlerini yaptı, bir süre de serbest çalıştıktan sonra Haziran 1963 - Kasım 1970 arasında Bayındırlık Yüksek Fen Hey'eti üyeliğinde bulundu.

HİDAYET TURANLI

1908 yılında Tiflis'de doğdu. Lise tahsilinden sonra 1931 yılında Tiflis Politeknik Enstitüsünün İnşaat Fakültesi Yollar, D. Yollar, Köprüler bölümünden mezun olmuştur.

40 yıllık mesleki hayatında deruhte ettiği başlıca görevler:

1931 - 1934 yıllarında Maverai Kafkasya Yollar Genel Müdürlüğü Yol Dairesi Başmühendisliği ve Yüksek Fen Kurulu üyeliği. Bilahare Yollar Fenni Tatbikat Enstitüsü Genel Direktör Muavinliği.

1935 yılında kısa bir süre Bayındırlık Bakanlığı Yollar ve Köprüler Dairesi Reisliği yapılar kontrol mühendisliği.

1935 - 1944 yıllarında MTA Enstitüsü Genel Direktörlüğünde Servis Şefliği (Nirengi, Fotogrametri, Yol, D. Yol, Teleferik Hatlar etüd ve proje işleri) 1945 - 1956 yıllarında EİE İdaresi Genel Direktörlüğünde Teknik Müşavirlik, Su ve Topografya Kolu Direktörlüğü, Etüd Kolu Direktörlüğü.

1952 yılında AİD Teşkilâtının programı uyarınca Birleşik Amerika Devletlerinde Baraj ve Elektrik Santralları üzerinde 4 aylık tetkik gezisinde bulunmuştur.

1957 - 1967 yıllarında Sanayi Bakanlığı, bilâhare Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji Dairesi Etüd ve Plânlama Heyeti Müdürlüğü ve Bakanlık Yüksek Fen Kurulu üyeliği.

1967 Eylülünden itibaren Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı. (Bu kurul 1970 yılında Yüksek Danışma ve İnceleme Kurulu Başkanlığına ifrağ edilmiştir)

Bu süre içinde Enerji ve Tabii Kaynaklarla ilgili konulara taallûk eden birçok milletlerarası konferans ve müzakerelere katılmıştır.

Yabancı dillerden Almanca, İngilizce ve Rusçaya vakıfdır.

HİKMET TURAT

1909 da Konya'da doğdu.

İlk ve Orta tahsilini Konya'da yapmış, 1925 yılında Yüksek Mühendis Mektebine imtihanla girmiş ve Mart 1931 de yüksek su mühendisi olarak mezun olmuştur.

1931 yılında Nafia Vekâleti - Bayındırlık Bakanlığı - Su İşleri Dairesinde işe başlamış, bu dairenin her kadrosunda çalışmış, Adana 6 ncı Şube Müdürü olarak 13 yıl hizmet görmüş ve 1950 yılında Su İşleri Reisliği vazifesine atanmıştır.

Bu görevde iken DSİ Kanununu hazırlamış ve ilk genel müdür sıfatıyla Teşkilâtı kurmuştur. 955 yılında bu görevden istifa etmek suretiyle ayrılarak bir süre serbest çalıştıktan sonra Etibank'da müşavir olarak bulunmuş, 1962 yılında isteği üzerine emekliye sevkedilmiştir.

Hikmet Turat, uzun yıllar Türk Yüksek Mühendisleri Birliği Başkanlığını yapmıştır. T.M.M.O.B.

İnşaat Mühendisleri Odası ilk Yönetim Kurulu Başkanı olarak (1) numaralı üyemizdir.
Hâlen Devlet Yatırım Bankası Yönetim Kurulu Üyesi olarak vazife görmektedir.
Evli ve iki çocuk babasıdır.

ENVER YÜCEL

1909 yılında Eskicuma'da doğdu. 1940 yılında İstanbul Teknik Okulu'nu bitirdi. Okulu bitirdikten sonra 15 Eylül 1931'de Kırşehir Bayındırlık Müdürlüğünde göreve başladı. Kısa bir müddet sonra Şose ve Köprüler Reisliğine tayin edilerek Suşehri - Koyulhisar yolu üzerindeki Akçaagıl, bilâhare Gülşehir'deki Kızılırmak üzerindeki ARAPSON Köprüsü inşaatlarının Kontrol Mühendisliklerinde bulundu. 1934 - 1935'de askerlik görevini yaparak 1936 - 1952 arasında Ankara Bayındırlık Müdürlüğünde, 1952 - 1962 arasında Yapı ve İmar İşleri Reisliğinde, 1962 - 1966 arasında Kara Yolları Genel Müdürlüğünde, 1966'dan beri de YSE Genel Müdürlüğünde çalışmaktadır.

İ. T. Ü. ZEMİN MEKANİĞİ ARAŞTIRMA KURUMU'NDAN BİLDİRİLMİŞTİR :

1. Uluslararası Zemin Mekaniği ve Temel Mühendisliği Derneğinin VIII. Kongresi, 6 ilâ 11 Ağustos 1973 tarihleri arasında Moskova'da yapılacaktır.

2. Kongrenin amacı, zemin mekaniği ve temel mühendisliği alanında çalışanlara, yeni bilimsel araştırmalarını sunma, tecrübe ve fikirlerini birbirleri ile tartışma ve tanışma olanağı sağlamaktır.

3. Zemin mekaniği ve temel mühendisliği alanında son dört beş yılda meydana gelen gelişmelerin anlatılacağı genel raporların da yer alacağı dört ana konu seçilmiştir :

(1) Zeminlerin direncinin ve şekil değiştirmesinin incelenmesinde günümüzde kullanılan metotlar (zeminlerin direnç, şekil değiştirme ve reolojik özelliklerinin bulunması için kullanılan arazi ve laboratuvar deneyleri).

(2) Yapılar ve temel zeminin karşılıklı tesirleri (Oturmaların tahmini, sınır hal göz önüne alınarak masif temellerin hesaplanması, fleksibl mütemadi sömel ve radyelerin hesabı).

(3) Derin temeller, kazık temeller (Proje ve yeni inşa metodları).

(4) İçyapısı stabil olmayan ve zayıf zeminlerle ilgili zemin mekaniği problemleri.

4. Ayrıca, sekiz konuda özel toplantılar düzenlenecektir.

Bu konular arasında, oturmaların ve zemin reaksiyonlarının gözlenmesi, derin kazı şevlerinin stabilitesi, zemin dinamiği, zeminlerin stabilizasyonu bulunmaktadır.

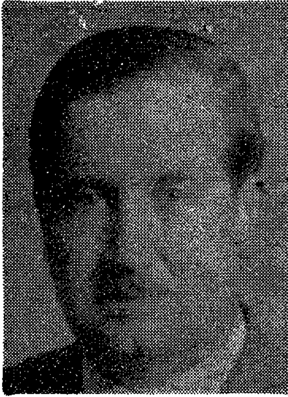
5. Kongreye gönderilecek tebliğlerin özetlerinin en geç 31 Ocak 1972 tarihine kadar, taahhütlü olarak, Kurumumuza gönderilmiş olması gerekmektedir. Tebliğlerin, konusunun Kongre'de işlenecek konulardan birisine uyması, orijinal olması, daha önce başka bir yerde yayınlanmamış bulunması, zemin mekaniği ve temel mühendisliğinde teori veya pratikte gerçek bir ilerlemeyi ortaya koyması istenmektedir.

6. Kongre hakkında daha fazla bilgi almak istiyenlerin aşağıdaki adrese başvurmaları rica olunur :

İ. T. Ü. Zemin Mekaniği Araştırma Kurumu,
Taşkışla,
Teknik Üniversite,
İstanbul.

251 sicil numaralı üyemiz Enver Üner'in aramızdan ayrıldığını üzülerek bildiririz. 1905 yılında İstanbul'da doğan Enver Üner 1929 yılında Teknik Okul'u bitirmiş, uzun yıllar Bayındırlık Bakanlığı emrinde çalışmıştır. İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri dergisi merhuma Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslektaşlarına başsağlığı diler.

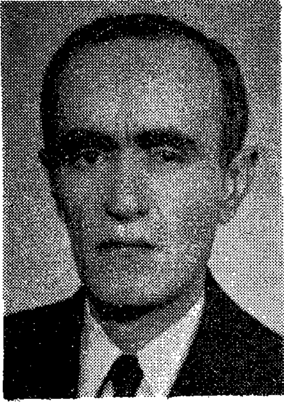

2216 sicil numaralıüyemiz Hüseyin Besim Akova'nın aramızdan ayrıldığını üzülerek bildiririz. 1890 yılında İstanbul'da doğan Besim Akova 1916 yılında Lausanne Üniversitesi Yüksek Mühendis Okulu'nu bitirmiş, uzun yıllar İ.E.T.T. emrinde çalışmıştır. İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberler Dergisi merhuma Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslektaşlarına başsağlığı diler.

2412 sicil numaralı üyemiz Ragıp Edes'in aramızdan ayrıldığını üzülerek bildiririz. 1907 yılında Trabzon'da doğan Ragıp Edes 1940 yılında İstanbul Teknik Okulu'nu bitirmiş, uzun yıllar Bayındırlık Bakanlığı emrinde çalışmıştır. İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri merhuma Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslektaşlarına başsağlığı diler.

3798 sicil numaralı üyemiz Erol Ören'in aramızdan ayrıldığını üzülerek bildiririz. 1938 yılında Ordu'da doğan Erol Ören 1961 yılında İ. T. Ü. İnşaat Fakültesini bitirmiştir. İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri merhuma Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslektaşlarına başsağlığı diler.

152 sicil numaralı üyemiz Beşir Tanyeri'nin aramızdan ayrıldığını üzülerek bildiririz. 1908 yılında Pütürge'de doğan Beşir Tanyeri 1929 yılında Ankara Fen Mektebi'ni 1939 da İstanbul Teknik Okulu Mühendislik Kursu'nu bitirmiş, uzun yıllar Bayındırlık Bakanlığı emrinde çalışmıştır. İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri merhuma Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslektaşlarına başsağlığı diler.

2448 sicil numaralı üyemiz Mustafa Demir'in aramızdan ayrıldığını üzülerek bildiririz. 1930 yılında KDZ. Ereğli'de doğan Mustafa Demir 1953 yılında İstanbul Teknik Okulu İnşaat Mühendisliği bölümünü bitirmiştir. İnşaat Mühendisleri Odası ve Türkiye Mühendislik Haberleri dergisi merhuma Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslektaşlarına başsağlığı diler.

SAYIN MUSTAFA DEMİR'İ KAYBETTİK

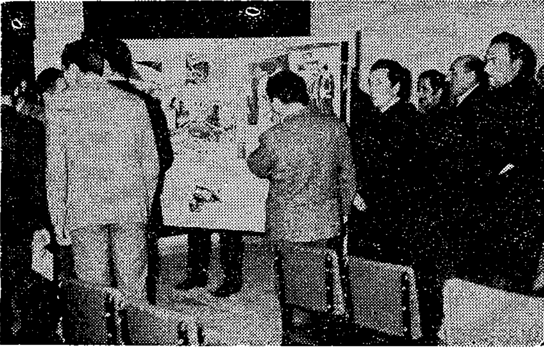
10 Kasım 1971 Çarşamba günü saat 16.30 da çok değerli bir meslektaşımızı kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz.

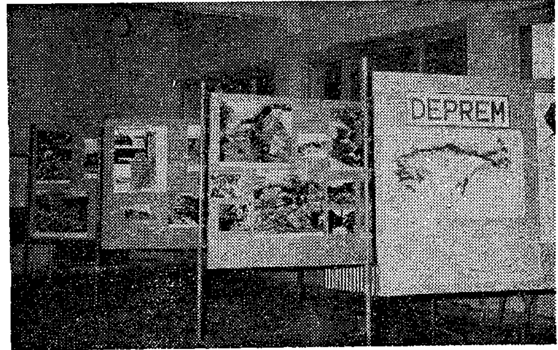
D.S.İ. İçmesuları Daire Başkanlığında göreve başlayan Mustafa Demir YSE. Genel Müdürlüğünün kurulmasıyla yine İçmesuları Daire Başkanlığında kalmış çeşitli kademelerde çalıştıktan sonra 1.12.1969 da Yapım Fen Heyeti Müdürü olmuştur. 13.8.1971 de naklen Sağlık Tesisleri Müdürlüğüne tayin edilmiştir. Bu görevde iken geçirdiği kalb rahatsızlığından kurtulamayıp ebediyyen aramızdan ayrılmıştır.

Köy kalkınmasının isimsiz gönüllülerinden olan Sayın Mustafa Demir çalışkan, dürüst ve başarılı bir mühendis olup sosyal çalışmalarıyla da arkadaşlarının takdirini kazanmıştı.

Merhuma Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslektaşlarına başsağlığı dileriz.

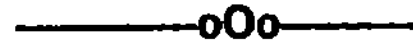
YSE. GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
MÜHENDİSLERİ

DEPREMDEN ÖNCE HALK EĞİTİMİ

Odamız Çorum Temsilciliği ile Çorum İmar Müdürlüğünün ortaklaşa çalışmaları sonucunda 1 Aralık 1971 Çarşamba günü DEPREMDEN ÖNCE HALK EĞİTİMİ konulu bir sergi düzenlenmiş ve serginin açılışında bir konferansla deprem konusunda çevre halkı aydınlatılmıştır. Ayrıca İmar İskân Bakanlığı'ndan sağlanan filmler Çorumluların yararına sunulmuştur. Sergi 7 Aralık 1971 tarihine kadar Çorum Halk Eğitim Merkezi salonunda açık bulundurulmuştur.

oOo

Ankara İmar Yönetmeliği'nin 124. maddesi metni üzerinde İmar ve İskân Bakanlığı Plânlama ve İmar Gn. Md. nce onaylanmış olan aşağıdaki değişikliği Ankara Belediyesi İmar sınırları içerisinde yapı projesi düzenlenmekte olan sayın üyelerimize duyururuz :

Madde124 — (Muaddel) :

Binalara ön cephede trotuvar bordür taşı üst seviyesinden aşağıda veya 0.50 metreden yukarıda giriş yapılamaz.

% 15 ten daha az meyilli bir yola cephesi bulunan parsellerde, yol cephesinde, parsel sınırı ile bina cephesi arasında kalan kısımlar, komşu sınırlara kadar trotuvar meyline göre kazılmak veya doldurulmak suretiyle tesviye edilir. Bu takdirde, giriş şeritleri İmar Müdürlüğünce uygun görülecek şekilde düzenlenir.

Köşebaşı parsellerin tesviyesi için, iki yol cephesinde de yolların trotuvar meyilleri esas alınır.

% 15 ten fazla meyilli veya merdivenli veya kademeli bir yola cephesi bulunan parsellerde, parsel sınırı ile bina cephesi arasında kalan kısım, kademeler arasında azami 0.30 m. kot farkı bulunmak kaydı ile ve İmar Müdürlüğünce uygun görülecek şekilde kademeli olarak tesviye edilebilir veya yukarıda % 15 ten az meyilli bir yola cephesi bulunan parseller için açıklanan şekilde tesviye olunur.

Arka cephesi de yoldan yüz alan parsellerde, bu cephedeki tesviye zorunluluğu, parselin arka cephe sınırından başlayarak en az 5 mt. lik mesafe içindir. Böyle parsellere yakın parsel ve adalarda teşekkül etmiş cephe hatları parsel arka cephesi sınırından başlayarak 5 m. yi aşıyorsa, parsel bu hatta kadar tesviye olunur, bu tesviyeden sonra, bina arka cephesine kadar kalacak tabii zeminli kısım 3 metreden az ise, bu kısım da yol meylinde tesviye edilir.

Yan ve arka komşu mesafeleri içindeki tabii zemin, $\mp$ 0.00 kotunun üzerinde ise kazılarak bu kota göre, tesviye edilir, $\mp$ 0.00 kotundan aşağıda ise, olduğu gibi bırakılabilir veya doldurulabilir. Yan ve arka komşu mesafeleri içinde $\mp$ 0.00 kotunun altında kazı yapılamaz. Ancak; köşebaşı parsellerde kota esas olan yola paralel konumda bulunan yan veya arka komşu mesafesi içinde kalan kısım, bu kısma komşu olan parselin tesviye kotu altına düşmiyecek şekilde, bina yan veya arka cephesi boyunca, bu mesafeyi sınırlayan parsel hattının yolu kestiği noktadaki trotuvar kotuna kadar tesviye edilebilir.

Aşağıda isim ve adresleri yazılı Mühendislik Bürolarının tescil yenileme işlemi yapılmış bulunmaktadır.

Sicil No.	Büro Adı	Büro Adresi	Telefon
İzm. 14	Batı Mühendislik ve Ticaret Limited Şirketi	Cumhuriyet Bulvarı 134/A İZMİR	3 66 81
Ank. 210	Tekar Teknik Araştırma Ticaret Limited Şirketi	Mithatpaşa Cad. 43/16 Yenişehir ANKARA	18 56 34 17 57 70
Ank. 211	Ertes Mühendislik Bürosu	Gümüşsuyu Cad. 53/7 Taksim- İSTANBUL	45 79 64
	Ertes Mühendislik Bürosu Ankara Şubesi	Necatibey Cad. 84/12 Yenişehir ANKARA	
İst. 44	Anadol - ARIOĞLU S. Arıoğlu - R. Anadol Koll. Şti.	Yıldız Barbaros Bul. 18/1 Beşiktaş İSTANBUL	46 58 24
İst. 51	Turan Günaydın Proje ve Müh. Bürosu	Manifaturacılar Çarşısı 1. Blok No. 1527 İSTANBUL	
İst. 42	İrfan Balıoğlu (Bolkar Müh. Bürosu)	Ordu Cad. Börekçi Ali Sokak No. 8/1 Fakülte Ap. Beyazıt - İSTANBUL	26 45 41
Ank. 85	Hasan Ali Acar Müh. Bürosu	Kızılırmak Cad. 4/3 ANKARA	17 69 94 17 29 80

Meslekî faaliyette bulunmayacağını yazı ile bildiren 1722 sicil numaralı üyemiz M. Ali Dinç'in 30.11.1971 tarihinden itibaren Odamızdaki kaydı kapatılmıştır. Duyurulur.

—oOo—

Yurt dışına kendi hesabına gideceğini yazı ile bildiren 6555 sicil numaralı üyemiz Halûk Aktan'ın 30 Kasım 1971 tarihinden itibaren Odamızdaki kaydı kapatılmıştır. Duyurulur.

—oOo—

Meslekî faaliyette bulunmayacağını yazı ile bildiren 709 sicil numaralı üyemiz Hasan Nezih Baran'ın 30 Kasım 1971 tarihinden itibaren Odamızdaki kaydı kapatılmıştır. Duyurulur.

—oOo—

3686 sicil numaralı üyemiz Cevdet Çakmuroğlu'nun adı "Cevdet Çakmur" olarak değişmiştir. Duyurulur.

—oOo—

Ar - Yapı Mühendislik Müşavirlik Bürosunun adresi "Fevzi Çakmak Sok. 29/1 Tel : 18 39 99 Yenişehir Ankara" olarak değişmitşir. Duyurulur.

—oOo—

Denge Mühendislik Bürosunun adresi "Fatih Cad. İncedayı Sok. No. 4 Giresun" olarak değişmiştir. Duyurulur.

—oOo—

2267 sicil numaarlı üyemiz Orhan Erk Odamızdan almış olduğu kimlik belgesini yitirdiğinden yenisi düzenmiştir. Duyurulur.

—oOo—

2029 sicil numaralı üyemiz Şakir Müftüoğlu Odamızdan almış olduğu kimlik belgesini yitirdiğinden yenisi düzenlenmiştir. Duyurulur.

—oOo—

DUYURU

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ GENEL KURUL TOPLANTISI 15 OCAK 1972 CUMARTESİ GÜNÜ SAAT 14.00 de İ.T.Ü. MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK FAKÜLTESİ KONFERANS SALONUNDA YAPILACAKTIR.

GÜNDEM :

1 — Açılış ve saygı duruşu,
2 — Başkanlık divanı seçimi,
3 — Oy sayımı kurulu seçimi,
4 — Yönetim Kurulu raporu'nun görüşülmesi,
5 — Önerilerin görüşülüp karara bağlanması,
6 — Dilekler,
7 — Yönetim Kurulu seçimi,
8 — Oda Genel Kurulu toplantısına delege seçimi,
9 — Kapanış.

SAYIN A. NECATİ BANKOĞLU İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI TRABZON TEMSİLCİLİĞİ'NE SEÇİLMİŞ BULUNMAKTADIR.

TEBRİK EDER, BAŞARILAR DİLERİZ.

T M H

T. C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI KONYA DEVLET MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK AKADEMİSİ BAŞKANLIĞINDAN BİLDİRİLMİŞTİR

Akademimize inşaat mühendisliği dallarında alınacak asistan adaylarının yabancı dil sınavları 20.1.1972 tarihinde Akademimizde yapılacaktır.

DUYURU

Birinci Arap Mühendislik, Madenî ve İnşaat Malzemeleri Sergisi 10 - 24 Mayıs 1972 tarihleri arasında Bağdat Uluslararası Fuarı'nda açılacaktır. Sergi Arap Ülkeleri Sanayi Kalkınma Merkezi'nin himayesinde ve Birleşmiş Milletler Sanayi Kalkınma Örgütü (UNIDO) nun katkılarıyla gerçekleşecektir. İlgilenenlerin daha fazla bilgi için Odamıza başvurmaları duyurulur.

T.M.H.

OKURLARIN FORUMU

19 Aralık'ta 40. Yıl Jübilesi yapılan üyelerimizden Hulusi Gürkan'ın jübile gecesi yaptığı konuşmayı sunuyoruz.

Kıymetli meslektaşlarım, değerli konuklarımız,

Acı tatlı günleri birbirine ekleyerek meslekte 14600 gün, yani 40 yılı, memleketin muhtaç olduğu mesleğin her dalındaki imarı en kutsi bir vazife bilerek insan kudretinin ve tahammülünün üstünde her türlü mahrumiyetlere ve müşkülâta göğüs gererek yerine getirdiğimiz mutlu günleri bize hatırlatan ve o günleri bize tekrar yaşatan Odamız Yönetim Kurulumuzun kadirşinaslığın bir sembolu olan bu Jübileyi hazırlamış olmasından dolayı kendilerine teşekkürü bir borç bilmekle beraber, sizleride bu mutlu günümüze onur verdiğinizden dolayı en derin duygularımla selâmlarım.

Hayat çatımızın 40 kerpiçini eriten bu 40 yıl için çok söylenecek menkîbe, olaylar ve vakalar vardır. Bunları anlatmakla sizleri yormak istemiyorum.

Yalnız genç meslektaşlarıma bu 40 yılın bizlere verdiği tecrübelere göre (rahmetli Atamızın) bizlerden istediği "Memleketimiz çağdaş ülkelerin medeniyet seviyesinin üstüne çıkarmak" için her meslektaşımın kendi kudreti üstüne çıkarak en yüksek bilgi ve enerji meş'alesi ellerinde olduğu halde kainatta sayılamıyacak kadar çok meçhuller den bugüne kadar sayılacak kadar az meçhulun insan zekasınca hal edilmiş olduğunu bilmekle beraber kendi adlarını tarihin vadiler sahifesine yazdırmaları için memleket sathına yapacakları, yollar, köprüler, hava meydanları, Demiryollar, limanlar, Barajlar, binalar, sığınaklar velhasıl yer üstü, yer altı, hava deniz tesislerini vücuda getirerek kendilerine kadar gelmiş olan teknoloji sistemlerine kendilerinden yeni ve tâze teoriler ekleyerek âbideleşmiş hale koymaları ile kabildir. Bu gaye ile çalışmalarındaki engelleri yenmek ancak bilgi, azim ve çalışma yolu ile kabil olup bu uğurda mesleğe katacakları bir harf bile meslek kahramanlığının abidevi birer sembolü olacaktır. Bunu daima hatırda tutmalarını tavsiye eder hepinizin de meslekte 40 yıllarınızı sağlık ve saadetle idrak etmenizi diler saygı ve sevgilerimi sunarım. 19/12/1970

Odamız üyelerinden Hulusi Gürkan'ın aşağıdaki mektubu ve ona ilişik bulunan Danıştay kararını sunuyoruz.

Türkiye İnşaat Mühendisleri Odası
Başkanlığına - Ankara

Bayındırlık Bakanlığı Demiryol ve Limanlar İnşaat Reisliği Demiryol Üst Yapı Teknik Şefi olarak çalışmakta iken 4.9.1971 tarihinde Bakanlıkça ve Bakan İnşaat Yüksek Mühendisi Dr. Cahit Karakaş tarafından kanuni bir mecburiyet yokken 5434 sayılı kanunun 40 ıncı maddesi gereğince (Bu günkü şartlar altında mesainizden istifade edilemediğinden 5434 sayılı kanunun 40 ıncı maddesi gereğince emekliye sevk edildiniz) şeklindeki emir tarafıma 8.9.1971 tarihinde tarafıma tebliğ edilmişti. Bu gayri kanuni tasarrufun durdurulması hakkında Danıştay'a açmış olduğum dâva sureti ekli kararla durdurulmuştur. Cahit Karakaş'ın Oda mensubini olmak hasebiyle bu durum karşısında haysiyet divanı'na sevk edilerek meslekdaşlara yapılan bu iftira ve hükmükarakuşi karşısında rencide olan haysiyetimizin kurtarılması için mumaileyh hakkında lâzım gelen işlemin yapılmasını saygı ile arz ederim. 14.12.1971

Hulusi Gürkan

T. C.
DANIŞTAY
Onuncu Daire
Esas No. 1971/3650

Dâvacı ve yürütmenin durdurulmasını isteyen : M. Hulûsi Gürkan Namık Kemal Mahallesi 3. Cad. 12/2 Ankara.

Vekili : Av. İlhan Gürgül - Işıklar Cad. Işık Han No. 38 - Ankara.

Karşı taraf : Bayındırlık Bakanlığı Demiryollar ve Limanlar İnşaat Reisliğinde Üst Yapı Teknik Şefi olarak görevli iken, 5434 sayılı kanunun 40 ıncı maddesine dayanarak resen emekliye sevkedilmesine ilişkin 4.9.1971 günlü işlemin iptali ve yürütülmenin durdurulması isteminden ibarettir.

Raportör : Gülsen Yenişehirli.

Düşüncesi : Dâvanın niteliğine göre, dâvacıya ilişkin emeklilik kararının durdurulmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Kanun Sözcüsü Yavuz Nazaroğlu.

Düşüncesi : Dâvanın durumuna göre, yürütmenin durdurulmasının uygun olacağı düşünülmektedir. TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince işin gereği düşünüldü :

Dâvanın durumuna göre, Yasaca geçerli elli liralık inanca karşılığında yürütmenin, durdurulmasına ve tebligatın tamamlanmasına 27.11.1971 gününde oybirliğiyle karar verildi.

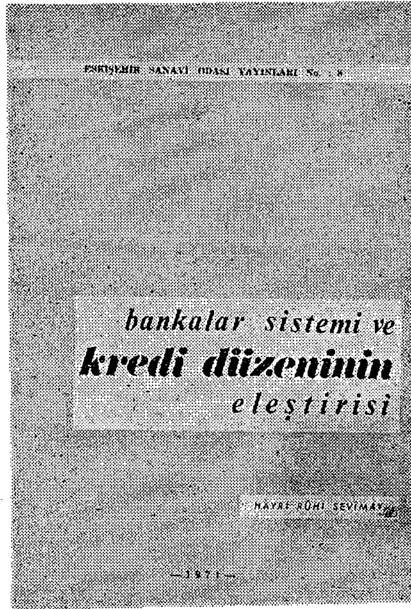
yayınlar arasında

BANKALAR SİSTEMİ VE KREDİ DÜZENİNİN ELEŞTİRİSİ

Yazan :
Hayri Rûhi Sevimay
T. C. Ziraat Bankası Müfettişi

Eskişehir Sanayi Odası Yayını 1971, fiyatı : 15 TL.

Akıcı bir dille ve ayrıntılı bir inceleme olarak yayınlanmış olan eserde şu genel bölümler yer alıyor : Türkiye Malî Kurumlar Kredi Hacmi ve Ekonomi İçindeki Yeri — Türkiye'de Kredinin Kaynağı ve Resmi Sektör ile Özel Sektör Arasında Dağılımı — Kredi Dağılımındaki Düzensizliklerin Sebepleri — Banka Sisteminin ve Kredi Düzeninin Düzeltilmesi.

SULARIN TASFİYESİNİN TEKNİKLERİ VE KONTROLÜ

Yazan :
Charles R. Cox
Dünya Sağlık Teşkilâtı
Sağlık Mühendisliği Müşaviri

Türkçeye çeviren :
Dr. Cemâl Alagöl
Sağlık ve Sosyal Yardım Bak.
Sağlık İşleri Gn. Md. Muavini

Dünya Sağlık Teşkilâtı, yayını, 1971.

Dünya Sağlık Teşkilâtının su temin işinin ıslahına yardımcı olabilmek umuduyla yayınlamayı kararlaştırdığı bu eser kesinlikle evlerde kullanılan suların tasfiyesinin tarz ve kontroluna tahsis edilmiş, endüstride kullanılan sular hariç bırakılmıştır. İçinde yer alan konular :

Su tüketimi kaynaklarının himayesi — Rezervarların Kontrolü — Havalandırma — Tat ve Kokulardan Korunma ve İzale — Koagülasyon ve Flokülasyon — Sedimantasyon — Filtrasyon — Klorlama ve diğer sterilizasyon usulleri — İçme suyuna tatbik olunabilecek kalite normları, menşei su olan hastalıklar — Florlama — Aşınmaya karşı savaş — Demir ve manganın alınması — Yumuşatma ve madenlerin alınması — Dosyalar — Personel — Tevzi şebekelerinin işletilmesi.